

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ARCHIVNICTVÍ A POMOCNÝCH VĚD HISTORICKÝCH

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**PERSONÁLNÍ SLOŽENÍ MĚSTSKÝCH RAD V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH V 17. STOLETÍ**

Vedoucí práce: doc. PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D.

Autor práce: Bc. Jan Sahula

Studijní obor: Archivnictví navazující

Ročník: 2.

2015

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 28. července 2015

.....
Podpis studenta

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce, panu doc. PhDr. Josefu Hrdličkovi, Ph.D., za cenné rady a připomínky, vstřícný přístup a přísnou kontrolu.

Zároveň bych rád poděkoval pracovníkům Státního okresního archivu v Českých Budějovicích za ochotu a trpělivost s jakou přistupují k badatelům.

Díky patří i mé rodině, která mě po celou dobu studia podporovala a přítelkyni, jež mi byla oporou v těžkých chvílích.

Anotace

Cílem předkládané práce je sestavit personální složení městských rad v 17. století v Českých Budějovicích. V pěti kapitolách osvětlí fungování dvou nejvyšších institucí města městskou radu a obecní starší. Ukáže českobudějovické rody podílející se na správě města. Dále představí významné radní a jejich kariéry. Pokusí se odhalit jejich sociální původ. Tyto poznatky porovná s pracemi autorů zabývajících se jinými městy v českých zemích. Poslední část se zaměří na vztahy mezi jednotlivými radními.

Annotation

The aim of this diploma thesis is to compile the personal structure of town councils in 17th century in České Budějovice. The work shows functioning of the two highest institutions in town, the town council and local elders. It will show families, which participated in local administrative. Also present important councillors and their careers. It will try to reveal their social origin. All of these findings will be compared with the works of authors, which done the same researches for other towns. The last chapter will be focused on relationships between councillors.

Obsah

1. Úvod	8
Prosopografie.....	11
Patriciát, městská elita, vůdčí skupina?	13
Město České Budějovice.....	14
Heuristika a badatelské záměry	16
Dějiny Českých Budějovic.....	18
Město v 17. století.....	21
Topografie města.....	24
Městská správa v Českých Budějovicích do konce 17. století.....	26
Renovationes senatus	29
Diplomatický rozbor zkoumaných pramenů	32
2. Personální složení městských rad a obecních starších	36
Fungování rady města	43
Českobudějovické rody podílející se na městské správě.	47
Daudlebští ze Sternecku	47
Hartlové	50
Fritschkové z Fürstenmühlu	52
Fischerové.....	54
Rodina Bartlme	55
Alsterlové.....	56
Planklové	57
Hirschové.....	59
Pinklové.....	60
Hoffmanové	61
Christaindlové.....	62
Welsové	62
Todtové.....	64
Öllerové	65
Významné kariéry radních	67
3. Srovnání městských rad v českých zemích a v Kitzingenu	72
Sociální složení městských rad.....	78
4. Konšel uvnitř sítě sociálních vztahů.....	83

Rodinné vztahy	83
Další vztahy	87
5. Závěr	91
6. Seznam použitých pramenů a literatury	96
Seznam vydaných pramenů	96
Seznam nevydaných pramenů	96
Seznam použité literatury	98
7. Příloha	102

1. Úvod

Předkládaná diplomová práce se věnuje dějinám městské správy v 17. století. Konkrétním předmětem zájmu je personální složení městské rady v královském městě České Budějovice. Metodologicky pokračuji v kritickém studiu dějin českých měst, které započal Zikmund Winter.¹ Winterovy práce měly velký význam pro jeho pokračovatele. Dva svazky věnující se dějinám měst a jejich obyvatel jsou základní prací pro poznání města a jeho kultury v 15. a 16. století. O oblast městského práva se zajímal Jaromír Čelakovský. Nelze nezmínit jeho obsáhlou edici *Codex iuris municipalis regni Bohemiae*, ve které se podílel na tvorbě prvních tří dílů.² V jeho práci pokračoval Antonín Haas.³ Z první poloviny dvacátého století je potřeba vyzdvihnout činnost Václava Vojtíška. Zajímal se zejména o dějiny Prahy.⁴ V roce 1953 byla shromážděna celá řada jeho studií k dalším městům českých zemí či k městskému právu.⁵ Královským městům a jejich stavu na počátku 18. století pak věnoval pozornost Jan Klepl.⁶ Vycházel ze zpráv komise pro povznesení měst, která vznikla roku 1704. Jejím úkolem bylo shromáždit údaje o hospodaření královských měst. Na základě těchto informací mělo být městské hospodářství pozdviženo, neboť značně utrpělo během třicetileté války.

Od padesátých let začaly vycházet práce k dějinám českých měst.⁷ Zmínit lze Jiřího Hružu, který sledoval kompozici měst, jejich společné a individuální rysy.⁸

¹ Zikmund WINTER, *Kulturní obraz českých měst I-II*, Praha 1890.

² *Codex iuris municipalis* (= dále jen CIM) I. *Privilegia měst pražských*, ed. Jaromír Čelakovský, Praha 1886; *CIM II, Privilegia královských měst venkovských v království Českém z let 1225-1419*, ed. J. ČELAKOVSKÝ, Praha 1895; *CIM III*, edd. J. ČELAKOVSKÝ – Gustav FRIEDRICH, Praha 1948.

³ *CIM IV-1,2,3. Privilegia nekrálovských měst českých z let 1232-1526*, ed. Antonín HAAS, Praha 1954-1961.

⁴ Václav VOJTÍŠEK, *O vzniku Pražského města*, Praha 1930.

⁵ TÝŽ, *Výbor rozprav a studií*, Praha 1953.

⁶ Jan KLEPL, *Královská města česká počátkem 18. století (Reformy hospodářské a správní)*, Český časopis historický 38 a 39, 1932 a 1933, s. 260-284 a 489-521 pokračování na s. 57-71.

⁷ Dušan RIEDL, *Vývoj měst v Čechách a na Moravě I*, Brno 1953.

Architekturu měst sledoval kolektiv autorů pod vedením Oldřicha Dostála.⁹ Svou kapitolu zde mají i barokní České Budějovice. V sedmdesátých letech vyšly dvě studie k počátkům měst. Nejprve jim věnoval pozornost Jiří Kejř.¹⁰ O přeměně hradeckých center na města zase psal Josef Žemlička.¹¹ Další autoři se zabývali dějinami měst jako celku.¹²

Devadesátá léta byla ve znamení vydávání shrnujících monografií. Hned na podzim roku 1990 se konala v Pardubicích konference na téma Česká města v 16. – 18. století. Řada autorů se vyjádřila ke třem tematickým okruhům. Jednalo se o města v raně novověkém státě, města v raně novověké společnosti a raně novověká města jako náboženský a kulturní činitel. Z jejich výstupů následně vyšel sborník.¹³ Vyzdvihnout je třeba práci Františka Hoffmanna,¹⁴ který se obsáhle věnoval středověkým městům v českých zemích. Kromě vzniku měst, shrnul poznatky o městské správě, chodu města, jeho obyvatelích, územním vývoji a další do té doby zjištěné skutečnosti o středověkých městech. Jiří Kejř pak navázal na svou studii ze sedmdesátých let a rozpracoval ji do monografie o vzniku měst.¹⁵ Podobně jako u Františka Hoffmanna lze i v jeho díle nalézt kapitoly týkající se správy města, městského práva či jeho hospodaření. Přidal navíc exkurs do listin vydaných v době Přemyslem Otakarem II., které se týkaly měst. Jelikož se oba autoři zajímali především o období vrcholného středověku, chyběla v české historiografii práce k době jagellonské. Tuto mezeru vyplnil Josef Macek

⁸ Jiří HRŮZA, *Česká města*, Praha 1960.

⁹ Oldřich DOSTÁL a kol., *Československá historická města*, Praha 1974.

¹⁰ Jiří KEJŘ, *Nad počátky našich měst*, Československý časopis historický 24, 1976, s. 377-401.

¹¹ Josef ŽEMLIČKA, *Přemyslovská hradská centra a počátky měst v Čechách*, Československý časopis historický 26, 1978, s. 559-586.

¹² Výběrově Dobroslav LÍBAL, *Starobylá města v Československu. Stavba jako obraz dějin*, Praha 1970; *Dějiny měst a jejich současnost. II. severočeské archivní sympozium*, Litoměřice 12. - 14. října 1976, Litoměřice 1979; Jan PELANT, *Města a městečka Západočeského kraje. Stručné dějiny, současnost a výběrová bibliografie 129 míst*, Plzeň 1988; František HOFFMANN, *K systémové analýze středověkých měst*, Český časopis historický 88, 1990, s. 252-272.

¹³ Jaroslav PÁNEK (ed.), *Česká města v 16–18.století*. Sborník příspěvků z konference v Pardubicích 14. a 15. listopadu 1990, Praha 1991.

¹⁴ F. HOFFMANN, *České město ve středověku*, Praha 1992.

¹⁵ J. KEJŘ, *Vznik městského zřízení v českých zemích*, Praha 1998.

čtvrtým dílem svého *Jagellonského věku v českých zemích*.¹⁶ Podobně jako u výše uvedených autorů Hoffmanna a Kejře, obsáhla jeho práce informace o správě měst. Velká část je věnována obyvatelům města, jejich kultuře, volnému času či stravování. Dalším méně probádaným obdobím dějin českých měst je pak doba raného novověku. Chyběla hlavně syntéza. O tu se pokusil Jaroslav Miller. Ten doplnil vývoj měst ve středovýchodní Evropě v 16. – 18. století.¹⁷ Hojně pozornosti se dostává pracím k dějinám jednotlivých měst.¹⁸ Výjimečný je projekt vedený Evou Semotanovou a Josefem Žemličkou. Řada místních badatelů se v něm podílí na vydávání *Historického atlasu měst*.¹⁹ Kromě historických map k jednotlivým městům zpřístupňuje dějiny obce. Součástí je také přehled literatury.

Osmdesátá a devadesátá léta zaznamenala v české historiografii větší snahu o pochopení jednotlivých složek městské společnosti, z nichž nejsnáze se rekonstruuje ta nejvyšší, reprezentovaná čelními představiteli městské správy.²⁰ Vznikla řada studií

¹⁶ Josef MACEK, *Jagellonský věk v českých zemích*. Díl 3. Města, Praha 1998.

¹⁷ Jaroslav MILLER, *Uzavřená společnost a její nepřátelé. Město středovýchodní Evropy (1500-1700)*, Praha 2006.

¹⁸ Výběrově novější práce Josef HRDLIČKA, *Telč 900 let (1099-1999)*, Telč 1999; Václav LEDVINKA – Jiří PEŠEK, *Praha*, Praha 2000; Helena ŠTROBLOVÁ – Blanka ALTOVÁ (edd.), *Kutná Hora*, Praha 2000; Bohumír ROEDL (ed.), *Louny*, Praha 2005; Marie TOŠNEROVÁ (ed.), *Beroun*, Praha 2008; Renata PISKOVÁ (ed.), *Jihlava*, Praha 2009; Lenka SÝKOROVÁ a kol., *Klatovy*, Praha 2010; Jiří JUROK (ed.) a kol., *Nový Jičín*, Praha 2011; Jiří Wolf (ed.), *Duchcov*, Praha 2013; Miroslav SVOBODA a kol., *Mikulov*, Praha 2013; Zdeněk MARTÍNEK a kol., *Pelhřimov*, Praha 2014.

¹⁹ Nejnověji Robert ŠIMŮNEK a kol., *Historický atlas měst České republiky*. Sv. č. 26, *Most*, Praha 2014; TÝŽ, *Historický atlas měst České republiky*. Sv. č. 27, *Sušice*, Praha 2014. K Českým Budějovicím vyšel roku 1996: Jiří DVOŘÁK - Eva SEMOTANOVÁ - Petr VOREL (edd.), *Historický atlas měst České republiky*. Sv. č. 3, *České Budějovice*, Praha 1996.

²⁰ Řada prací vznikala již v letech šedesátých a sedmdesátých, výběrově srov. Vojtěch CEKOTA, *Organizace městské samosprávy v Přerově v 17. a 18. století*, in: Sborník prací k sedmdesátinám univerzitního profesora PhDr. Ladislava Hosáka, Olomouc 1968, s. 83-90; Čestmír BRANDEJS, *Správa Nového Města nad Metují v 16. století*, Orlické hory a Podorlicko 4, 1971, s. 85-96; Karel KŘESADLO, *Správa a soudnictví ve Slaném v polovině 16. století*, Středočeský sborník historický 10, 1975, s. 173-182; TÝŽ, *Městské rady v Jihlavě v 16. - 18. století*, Vlastivědný sborník Vysočiny 10, 1996, s. 65-72; Petr

zabývající se fungováním městské rady.²¹ I když měla většina prací popisný charakter, některé studie se kromě samotného fungování městské rady či písemnostem vzniklým z její činnosti věnovaly jednotlivým členům rady. Za precizně provedenou lze označit práci Jaroslava Douši, který rekonstruoval složení městských rad v Plzni a na Starém Městě pražském v letech 1550-1650.²² Kromě toho se pokusil odhalit sociální původ konšelů. V roce 1992 vyšel souhrnný sborník věnující se dějinám městské správy.²³ Z něj lze vyzdvihnout studie Marie Bisingerové věnující se správě Kutné Hory v 15. a 16. století²⁴ a Jany Bělohlávkové zkoumající stejnou problematiku v Plzni na prahu husitství.²⁵ I další autoři přispěli k jiným tématům v rámci městské správy.

Novým metodologickým přístupem ke zkoumání této skupiny osob se stala prosopografie. Výzkumy prováděné v sedmdesátých letech minulého století západoevropskou historiografií, především německými historiky, přinesly zajímavé poznatky a badatelské možnosti.²⁶ Před historiky však postavily řadu problémů.²⁷

MUŽÍK, *Městská kancelář, správa a hospodářské poměry v Domažlicích v 16. a na počátku 17. století*, Sborník archivních prací 27, 1977, s. 53-109; Jiří ČOUPEK, *Městská správa v Uh. Brodě a jiných poddanských městech a městečkách v 16.-18. století*, Studia Comeniana et Historica 8, 1978, s. 78-87.

²¹ Výběrově srov. Miloš DVOŘÁK, *Městská správa v Českém Brodě a její písemnosti do roku 1623*, Sborník archivních prací 32, 1982, s. 170-224; Marie BISINGEROVÁ – Lubomír VANĚK, *Agenda kutnohorské městské správy v 16. století ve světle radních manuálů*, in: Práce z Okresního archivu v Kutné Hoře, Kutná Hora 1984, s. 1-28; Věra SMOLOVÁ, *Rada Starého Města pražského v letech 1650-1715*, Pražský sborník historický 24, 1991, s. 5-37; Antonín MARŠÍK, *Správa města, písaři a archiv Karlových Varů*, Sborník archivních prací 48, 1998, s. 105-187;

²² Jaroslav DOUŠA, *Městské rady v Plzni a na Starém Městě pražském v letech 1550-1560. Sociální složení rad v letech 1560-1590*, Sborník archivních prací 32, 1982, s. 321-418.

²³ Ivan HLAVÁČEK (ed.), *Městská diplomatika a správa v českých zemích do druhé světové války*, in: Z pomocných věd historických 10, Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et Historica, Praha 1992.

²⁴ M. BISINGEROVÁ, *Správa města Kutné Hory v 15. a 16. století a instituce městských písařů (Shrnutí dosavadních poznatků)*, in: I. HLAVÁČEK (ed.), *Městská diplomatika*, s. 47-52.

²⁵ Jana BĚLOHLÁVKOVÁ, *Městská správa v Plzni na prahu husitství*, in: Tamtéž, s. 43-46.

²⁶ Prosopografie se objevuje již v 16. století, kdy označovala soupisy úředníků nebo vzdělanců. V 70. letech 20. století je vyzdvihován interpretační charakter prosopografie – snaha odhalit sociální chování zkoumaných osob.

Především samotná prosopografie byla mnohdy zaměřována s pouhým sběrem biografických údajů o předem vytyčené skupině osob.²⁸ Dostávala se tak do podřízeného postavení k tzv. „Personenforschung“, které mělo v německé historické vědě nasbíraná data interpretovat. Termín prosopografie v osmdesátých letech převážil a je nyní užíván i pro interpretace biografických záznamů. Řada autorů své prosopograficky zaměřené práce obohatila o mezilidské vztahy.²⁹ Působení rodinných a ostatních vztahů (přátelské, sousedské, klientské) na chování jednotlivých osob je však těžko postižitelné a mnohdy tak závisí na interpretaci jednotlivých historiků. Svébytným problémem je bezesporu dochování pramenů. Starší období je limitováno nedostatkem pramenů a zjištěné závěry nemusí mít obecnou platnost. U prací zkoumajících mladší období hrozí „přehlcení“ prameny a návrat k původním kolektivním biografiím.

Městská prosopografie se v tomto ohledu řadí do druhé skupiny. Velké množství pramenů vzniklé z činnosti správních orgánů města může být ideálním zdrojem pro vytváření prosopograficky zaměřených studií. Zde je třeba jmenovat na prvním místě rozsáhlou práci kolektivu německých autorů pod vedením Ingrid Bátorí a Erdmanna Weyraucha.³⁰ Ti se věnovali městským elitám (o tomto pojmu bude řeč později) v Kitzingenu. Zejména články druhého zmíněného byly velkým přínosem pro tuto práci. Zabýval se totiž sociálním a hospodářským pozadím, ze kterého pocházeli radní.³¹ Dále obsahovala kapitoly k rodinným vztahům konšelů a jejich vzděláním. Oba autoři shromáždili informace k celkem 199 politickým elitám města a k dalším 45

²⁷ Více k problémům prosopografie srov. Martin NODL, *Dějepisectví mezi vědou a politikou. Úvahy o historiografii 19. a 20. století*, Brno 2007, s. 173-176; Jiří STOČES, *Prosopografie - od nadšení ke skepsi a zpět*, Český Časopis Historický 110, 2012, s. 765-775.

²⁸ Takto ji vnímá např. Lawrence STONE, *Prosopographie – englische Erfahrung?*, in: *Quantifizierung in der Geschichtswissenschaft. Probleme und Möglichkeiten*, Düsseldorf 1976.

²⁹ Zejména Peter MORAW, *Personenforschung und deutsches Königtum*, *Zeitschrift für Historische Forschung* 2, 1975, s. 7-18.

³⁰ Ingrid BÁTORI – Erdmann WEYRAUCH, *Die Bürgerliche Elite der Stadt Kitzingen. Studien zur Sozial- und Wirtschaftsgeschichte einer landesherrlichen Stadt im 16. Jahrhundert*, Stuttgart 1982.

³¹ E. WEYRAUCH, *Die politische Führungsschicht Kitzingens vornemlich im 16. Jahrhundert*, in: I. BÁTORI – E. WEYRAUCH, *Die Bürgerliche Elite*, s. 205-275.

ekonomickým špičkám mezi měšťany.³² I přes zmíněnou dostatečnou heuristickou základnu není prosopografické bádání v českém prostředí širěji zastoupeno. Jaroslav Mezník vydal v šedesátých letech řadu prací zabývajících se pražskými a brněnskými radními elitami.³³ Navázal na něj již zmiňovaný Jaroslav Douša. V devadesátých letech je již možné najít řadu studií používající koncept prosopografie v městském prostředí. Jedná se zejména o práce Ludmily Sulitkové a Hany Jordánkové. Předmětem zájmu se jim stala brněnská městská kancelář.³⁴ Jaroslava Mendelová zkoumala radu Nového Města pražského.³⁵

Patriciát, městská elita, vůdčí skupina?

Nové století přišlo se snahou o vymezení české historiografie vůči používání patriciátu jako označení vrstvy vrcholných představitelů městské správy. V západoevropské historiografii patriciát odpovídal uzavřené skupině osob podílejících se na správě říšských měst. Studie provedené na našem území dokázaly, že takové označení není pro české země z důvodu odlišných demograficko-politických reálií možné.³⁶ Patriciát je chápán jako uzavřená skupina měšťanů s dědičnou držbou moci a celkovým vymezením vůči ostatním obyvatelům města.³⁷ Mezníkem se pro výzkum prosopografie u nás stala konference konaná v Praze roku 2002. Archiv hlavního města Prahy pozval řadu autorů,

³² Tamtéž, s. 313-880.

³³ Jaroslav MEZNÍK, *Brněnský patriciát a boje o vládu města ve 14. a 15. století*, Brno minulosti a dnes 4, 1962, s. 247-349; TÝŽ, *Praha před husitskou revolucí*, Praha 1990.

³⁴ Ludmila SULITKOVÁ – Hana JORDÁNKOVÁ, *Brněnská městská kancelář v předbělohorském období. Prosopografická a diplomatická studie*, Sborník archivních prací 45, 1995, s. 291-510.

³⁵ Jaroslava MENDELOVÁ, *Rada Nového Města pražského v letech 1600-1650*, Pražský sborník historický 29, 1996, s. 59-106.

³⁶ Tomáš BOROVSÝ, *Patriciát nebo radní vrstva? Kutná Hora v předhusitském období*, in: Královská a poddanská města od své geneze k protoindustrializaci a industrializaci. Sborník příspěvků z mezinárodního odborného sympozia, Příbor 2001, s. 87-101; L. SULITKOVÁ, *Patriciát nebo honorace? Zamyšlení nad charakterem horní vrstvy městského obyvatelstva v Brně v předbělohorském období*, in: Studia historica Tyrnaviensia III. K životnímu jubileu Dr. H. C. Univ. Prof. PhDr. Richarda Marsinu, DrSc., Trnava 2003, s. 255-270.

³⁷ Helena PEŘINOVÁ, *Od patriciátu k elitě. Definice horní měšťanské vrstvy raného novověku v posledních padesáti letech*, Český časopis historický 104, 2006, s. 114.

kteří se svými příspěvky vyjádřili k problematice patriciátu a navrhli jej používat pouze pro pražská města. Jako označení pro ostatní radní vrstvy vybrali pojem „měšťanská elita“. Badatelé došli ke shodnému závěru, že se tato elita neomezovala pouze na radní a obecní starší, ale byla tvořena členy městské obce, kteří dosáhli výjimečného postavení v oblasti ekonomické, intelektuální a politické. Vytvořené závěry doložili na studiích pražských měst, Brna a královských měst severovýchodních Čech.³⁸ Další práci věnující se pojmu patriciát je studie Heleny Peřinové.³⁹ Podobně jako kolektiv autorů z pražské konference se proti tomuto pojmu vymezila. Nověji se k této problematice vyjádřil také Karel Kratochvíl. Ten se ve své studii zaměřil na všechny výše zmíněné pojmy.⁴⁰ Za nepříliš vhodný označil i termín „měšťanská elita“. Jedním z otazníků je podle něj jeho neuchopitelnost v pramenech. Důležitým bodem je podle Kratochvíla také dostatečné vymezení elit, které bude autor sledovat. Doporučuje používat termíny naznačené Erdmannem Weyrauchem.⁴¹ Pro označení skupiny občanů, která splňovala podmínky vstupu do radní vrstvy, navrhl pojem Oberschicht (horní vrstva). Užší skupinu osob zaujímající v ní vedoucí postavení pojmenoval Erdmann Führungsgruppe (vedoucí/vůdčí skupina).

V předkládané práci se pokusím ukázat neopodstatněnost pojmu patriciát pro vrstvu radních v Českých Budějovicích. Jelikož je práce zaměřená pouze na politicky činné měšťany, nelze používat ani termín měšťanské elity. Vynechávám totiž všechny intelektuální a sociální špičky města bez přímého podílu na jeho správě. Soustředím se proto na pojmosloví navržené Erdmannem Weyrauchem.

Město České Budějovice

Předpokladem pro studium dějin města je znalost místních reálií. Proto nesmí zůstat opomenuta řada prací vztahující se k historii města Českých Budějovic. Pro stanovení

³⁸ Olga FEJTOVÁ – V. LEDVINKA – J. PEŠEK (edd.), *Pražské městské elity středověku a raného novověku - jejich proměny, zázemí a kulturní profil*, Praha 2004 (= Documenta Pragensia 22).

³⁹ H. PEŘINOVÁ, *Od patriciátu*, s. 111-122.

⁴⁰ Karel KRATOCHVÍL, *Pelhřimovský primas Matěj Mauricius Klokotský a radní vsrtva. K roli příbuzenských vztahů v samosprávě královských měst v 17. století*, in: Václav BŮŽEK – Jaroslav DIBELKA (edd), *Člověk a sociální skupina ve společnosti raného novověku*, České Budějovice 2007, s. 221-254.

⁴¹ E. WEYRAUCH, *Die politische Führungsschicht*, s. 210.

základních městských reálií je nezbytné uvést monografii Jiřího Chvojky⁴² a Karla Pletzera.⁴³ Velmi nápomocnou byla také topografie města od Jaroslava Kubáka.⁴⁴ Samotnou radu města zkoumala řada autorů. Jako jeden z prvních se radou zabýval Reinhold Huyer.⁴⁵ V padesátých letech navázal studií o majetkových poměrech radních v předbělohorském období výše zmíněný Jaroslav Kubák.⁴⁶ Ve své práci naznačil řadu měšťanských rodů podílejících se na správě města. Bohumír Janoušek se ve své studii zaměřil na rod Klariců a úřad rychtáře.⁴⁷ Milena Borská-Urbánková se zabývala podobně jako Jaroslav Kubák majetkovou strukturou městských rad, přidala navíc sociální původ měšťanů, kteří se v městské správě uplatňovali.⁴⁸ Důležité studie zejména k renovacím sboru radních vyšly na počátku nového století. Miroslava Ctiborová použila zápisu z radního protokolu a rekonstruovala průběh renovace rady roku 1582.⁴⁹ Tomáš Sterneck se ve své studii podíval na celou sérii obnovování rad během třicetileté války.⁵⁰ Daniel Kovář ve své prosopograficky koncipované monografii soustředil 305 biografii nejvyšších představitelů městské samosprávy purkmistrů, později primátorů.⁵¹

⁴² Jiří CHVOJKA, *Město pod Černou věží*, České Budějovice 1992.

⁴³ Karel PLETZER, *České Budějovice*, České Budějovice 2005.

⁴⁴ Jaroslav KUBÁK, *Topografie města Českých Budějovic 1540-1800*, České Budějovice 1973.

⁴⁵ Reinhold HUYER, *Eine Rathswahl in Budweis vor 200 Jahren*, Budweiser Zeitung 37, 1898, č. 97, s. 1-3 TÝŽ, *Aus Alt-Budweis. Das Jahr 1848. Der letzte „Bürgermeister“ und der erste „Gemeindevorstand“*, Budweiser Zeitung 37, 1898, č. 97.

⁴⁶ J. KUBÁK, *Městská rada Českých Budějovic během XVI. a XVII. století*, Jihočeský sborník historický 24, 1958, s. 81-89.

⁴⁷ Bohumír JANOUŠEK, *Rod Klariců a rychtářský úřad v Českých Budějovicích*, Jihočeský sborník historický 34, 1965, s. 1-13.

⁴⁸ Milena BORSKÁ-URBÁNKOVÁ, *Sociální a majetková struktura městských rad v Českých Budějovicích v době předhusitské a husitské*, in: Vědecká konference k 100. výročí narození Bedřicha Mendla, prvního profesora hospodářských dějin Univerzity Karlovy 1892-1992, Praha 1997, s. 107-143.

⁴⁹ Miroslava CTIBOROVÁ, *Urození a stateční páni Jeho Milosti císařské – pan podkomoří a pan hofrychtýř na návštěvě v Budějovicích*, Výběr 42, 2005, s. 20-27.

⁵⁰ Tomáš STERNECK, *Obnovování českobudějovické městské rady za třicetileté války*, Jihočeský sborník historický 74, 2005, s. 104-150.

⁵¹ Daniel KOVÁŘ, *Muži v čele budějovické radnice*, České Budějovice 2008.

Heuristika a badatelské záměry

Základní heuristickou základnu k danému tématu lze najít v Státním okresním archivu v Českých Budějovicích, ve fondu Archiv města České Budějovice. Z kronikářských záznamů, zejména Tomáše Františka Veselého,⁵² byl vytvořen seznam radních a obecních starších v průběhu 17. století. Nečitelná jména a konec století, který kronika neobsahuje, byla doplněna za pomoci knihy obnovování městské rady.⁵³ Důležité byly radní protokoly, kde jsou renovace zapsány.

V předkládané práci tyto seznamy doplním o další informace. Pět kapitol je členěno následovně. První dvě jsou spíše teoretické. Úvodní kapitola shrnuje dosavadní bádání na téma prosopografie a městské rady. Dále ukazuje nezbytné pozadí pro vylíčení personálního složení městských rad v Českých Budějovicích v 17. století. Proto obsahuje dějiny města a jeho správy. Součástí je také diplomatický rozbor pramenů. Druhá kapitola je vyplněna vlastní badatelskou prací. Zaměřím se v ní na celkový počet konšelů, kteří se během 17. století vystřídali v nejvyšším orgánu správy města. Bude mě zajímat počet obnov této instituce. Pokusím se zjistit podmínky pro vstup mezi vedoucí skupinu města. Budu hledat odpověď na otázku, zda byla možnost stát konšelem podmíněna splněním určitých požadavků. Také mě bude zajímat, jestli došlo k jejich proměně v průběhu sledovaného období. Ze zjištěných poznatků zrekonstruji fungování městské rady. Zaměřím se zejména na českobudějovické rody podílející se na správě města. Důležitou otázkou bude, zda se zde vytvořil podobný patriciát, který lze najít v říšských městech. Kromě celých rodin a jejich zástupců ve vrcholných orgánech se podívám na jednotlivce se zajímavou kariérou. Pokusím se odhalit konšele s dlouhodobou působností v orgánech města. Pokud takoví měšťané byli, tak zjistit, jestli se jednalo o výjimečné případy či bylo členství v radě pravidelně v držení jednotlivců i celých rodin. Pro obecnější závěry je nezbytná komparace s obdobnými výzkumy. Nejvhodnější jsou v tomto směru práce Jaroslava Douši, Jaroslavy Mendelové, Olgy Fejtové a dalších, kteří se podobným otázkám věnovali na příkladu pražských měst, Plzně, Loun a dalších.⁵⁴ Nelze vynechat ani srovnání s výbornou prací

⁵² Státní okresní archiv (dále SOkA) České Budějovice, Archiv města České Budějovice (dále jen AM ČB) – městské knihy, inv. č. 1964, *Kronika Tomáše Františka Veselého 1648-1741*.

⁵³ Tamtéž, *Knihy obnovování městské rady 1468-1730*.

⁵⁴ J. DOUŠA, *Městské rady*; J. MENDELOVÁ, *Rada*; O. FEJTOVÁ, *Ekonomická a sociální struktura lounských měšťanů v době předbělohorské*, Sborník okresního archivu v Lounech

Ingrid Bátorí a Erdmanna Weyraucha.⁵⁵ Další část odhalí sociální původ radních, jejich povolání a způsob obživy. Ani zde nevynechám srovnání s výše uvedenými pracemi. Komparace je součástí třetí části práce. Čtvrtá kapitola se bude týkat prosopografie. Pokusím se rozkrýt síť sociálních vztahů obklopujících radní. Jaké vazby mohl mít se svými kolegy, zda si je během svého života úmyslně vytvářel a jestli mu mohly pomoci v kariéře. Poslední pátá kapitola pak bude obsahovat závěrečné shrnutí.

2, 1988, s. 36-58; P. BIŠKOVÁ, *Městská rada*; H. JORDÁNKOVÁ – L. SULITKOVÁ, *Brněnská městská kancelář*; M. KAPAVÍKOVÁ, *Příspěvek k organizaci městské správy*; K. KŘESADLO, *Správa*.

⁵⁵ I. BÁTORI – E. WEYRAUCH, *Die Bürgerliche Elite*.

Dějiny Českých Budějovic

Město bylo vystaveno jako další z řady kolonizačních snah českých panovníků, tentokrát s dalším zřejmým účelem narušit nadvládu Vítkovců na jihu Čech.⁵⁶ Bylo zbudováno na „zeleném drnu“, jako lokátora si Přemysl Otakar II. zvolil zvíkovského purkrabího Hirza. Nemohl si vybrat lépe, neboť Hirzo prokázal s tak náročným podnikem, jakým bylo založení města, mimořádné schopnosti podnikatele.⁵⁷ Jako místo pro nové město zvolil soutok řek Malše a Vltavy, kde se již nacházela ves Budivojovice.⁵⁸ Zakládací listina, která je u většiny takto zakládaných měst předpokladem k určení data založení města, v případě Českých Budějovic chybí.⁵⁹ Jako datum založení se proto uvádí rok 1265, kdy předal Hirzo staveniště dominikánům.⁶⁰

Město se již od počátku dostávalo do častých konfliktů se svými „sousedy“ Vítkovci, kteří jej několikrát napadli a vyplenili.⁶¹ Neshody s Vítkovci či jejich nástupci Rožmberky lze dohledat až do 16. století.⁶² Budějovice se nadále rozrůstaly o okolní vsi.⁶³ Konsolidaci městské správy můžeme datovat k roku 1296, kdy byl králem do rychtářského úřadu dědičně dosazen rod Klariců.⁶⁴

⁵⁶ J. CHVOJKA, *Město*, s. 7; K. PLETZER, *České Budějovice*, s. 1; J. ŽEMLIČKA, *Přemysl Otakar II. Král na rozhraní věků*, Praha 2011, s. 359.

⁵⁷ Proto se také podílel na založení Netolic, Písku a Zlaté Koruny F. HOFFMANN, *České město*, s. 38; J. ŽEMLIČKA, *Přemysl*, s. 229.

⁵⁸ J. CHVOJKA, *Město*, s. 9; J. KEJŘ, *Vznik*, s. 119; J. ŽEMLIČKA, *Přemysl*, s. 362-363 a 371.

⁵⁹ F. HOFFMANN, *České město*, s. 36.

⁶⁰ Dokládá to listina z 10. 3. 1265, *Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae* V/1, edd. Jindřich ŠEBÁNEK – Sáša DUŠKOVÁ, Praha 1974, s. 643-644.

⁶¹ Konkrétně v letech 1277 a 1279, J. CHVOJKA, *Město*, s. 14.

⁶² K. PLETZER, *Odpor Českých Budějovic proti Rožmberkům v letech 1453-57*, Jihočeský sborník historický 40, 1971, s. 190-204; TÝŽ, *Obrana českobudějovického práva míle v roce 1464*, Výběr 10, 1973, s. 1-4; F. ROUBÍK, *Spory jihočeských měst o směr obchodních cest ve 14. až 17. století*, s. 12-17; SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, inv. č. 295, *Knih konceptů a kopií týkající se sporu města s Rožmberky o obchod se solí a o silnice 1560-1562*.

⁶³ Roku 1273 již město drželo Stradonice a Rožnov, J. CHVOJKA, *Město*, s. 13.

⁶⁴ B. JANOUŠEK, *Rod Klariců*, s. 1-11; *CIM II.*, ed. Jaromír ČELAKOVSKÝ, s. 126.

Karel IV. posílil vliv Budějovic nařízením, podle kterého museli kupci přicházející směrem od rakouského Freistadtu do Českých zemí procházet přes město. Nejznámější panovník z přemyslovsko-lucemburského rodu si uvědomoval význam královských měst, která se měla stát oporou královské moci a posiloval tak jejich moc.⁶⁵ Samotným Budějovicím udělil řadu privilegií a výsad.⁶⁶ Na konci 14. století tak mělo město na 4000 obyvatel, základ majetku města a jeho zásobování tvořilo dvanáct vsí a dvorů.⁶⁷

Oporou královské moci zůstaly Budějovice i během husitských válek. Jako jeden z mála zástupců měst na jihu Čech, který zůstal na katolické straně, těžily ze zákazu obchodu s husity.⁶⁸ V září 1421 získal město do zástavy Albrecht Habsburský, jenž ho vybavil posádkou chránící kupce přicházející do města z Dolních Rakous.⁶⁹ Bohatství města přilákalo i Oldřicha II. z Rožmberka. Roku 1427 získal Oldřich úřad městského hejtmana.⁷⁰ Orientace města se ve třicátých letech 14. století navrátila do českého vnitrozemí, když navázalo obchodní vazby se Starým Městem pražským. Zrušeno bylo rovněž zástavní právo na město a to se tak znovu ocitlo v majetku královské komory.⁷¹

První velké nesnáze městu přineslo jeho dědičné postoupení Jindřichu IV. z Rožmberka. Tento krok Ladislava Pohrobka městští představitelé nepřijali a vedení Ondřejem Puklicem ze Vztuh se mu vzepřeli. Během dlouhodobého vyjednávání se městské radě podařilo zbavit rychtáře Klarice a i díky „pomoci“ brzkého úmrtí Jindřicha se místo potupy v podobě poddanské poslušnosti stalo město opět královským.⁷² Ve

⁶⁵ F. HOFFMANN, *České město*, s. 52-58.

⁶⁶ J. CHVOJKA, *Město*, s. 32.

⁶⁷ J. CHVOJKA, *Město*, s. 22 a 29; K. PLETZER, *Počet obyvatel a národnostní poměry v Č. Budějovicích před r. 1526*, Výběr 31, 1994, s. 9; M. BORSKÁ-URBÁNKOVÁ, *Majetková a sociální struktura Českých Budějovic koncem 14. a počátkem 15. století*, Sborník archivních prací 14, 1964, s. 127

⁶⁸ Zdeněk ŠIMEČEK, *České Budějovice v období husitském*, Jihočeský sborník historický 34, 1965, s. 21-23.

⁶⁹ J. CHVOJKA, *Město*, s. 39; Z. ŠIMEČEK, *České Budějovice*, s. 20.

⁷⁰ J. CHVOJKA, *Město*, s. 39.

⁷¹ Tamtéž, s. 41

⁷² Stalo se tak počátkem roku 1457. Srov. J. CHVOJKA, *Město*, s. 42-44; D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 28.

stejně době se navýšil počet česky mluvícího obyvatelstvo a město získalo jméno České Budějovice.⁷³

Neshody uvnitř městské obce vypukly o pár let později. Ondřej Puklice ze Vztuh se postavil na stranu exkomunikovaného Jiřího z Poděbrad a německou částí města byl v květnu 1467 zavražděn.⁷⁴ Do čela města se dostali němečtí měšťané, kteří se přihlásili k jednotě Zelenohorské. Setrvali v ní až do roku 1479.⁷⁵

Loajalita města vůči Habsburkům se ukázala po nástupu Ferdinanda I. na český trůn roku 1527. O dva roky později zasedal v Českých Budějovicích zemský sněm, následující rok hostily generální sněm zemí Koruny české.⁷⁶ Skutečnou hodnotu Ferdinandova uznání „vždy věrným“ Českým Budějovicím ukázala jejich podpora ve šmalkaldské válce. Městu se vyhnuly konfiskace a omezení městské samosprávy.⁷⁷ Rozmach města v 16. století dokumentuje renesanční přestavba. Povýšení Rudolfova na královské horní město a vznik královské mincovny umožnil bohatým měšťanům úpravy svých příbytků podle nejnovějších „trendů“.⁷⁸ Samotná mincovna byla činná v letech

⁷³ K. PLETZER, *Počet*, s. 11-12; J. CHVOJKA, *Město*, s. 28.

⁷⁴ Srov. J. CHVOJKA, *Město*, s. 45; D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 27-30; TÝŽ, *Tragédie Ondřeje Puklice. Budějovický purkmistr a jeho zavraždění 25. května 1467*, České Budějovice 2007; K. PLETZER, *Násilný převrat v Českých Budějovicích v květnu 1467*, Jihočeský sborník historický 64, 1995, s. 74-83.

⁷⁵ Kdy vyslovili poslušnost Vladislavu II. Jagellonskému, J. CHVOJKA, *Město*, s. 49.

⁷⁶ Tamtéž, s. 60; Petr VOREL, *Velké dějiny zemí Koruny české VII. 1526-1618*, Praha 2005, s. 80.

⁷⁷ Srov. J. CHVOJKA, *Město*, s. 61; B. JANOUŠEK, *K otázce postoje Č. Budějovic v protihabsburském odboji roku 1547*, Jihočeský sborník historický 23, 1954, s. 83-93. O potrestání měst a omezení samosprávy Josef JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*, Praha 1989, s. 251-252; P. VOREL, *Velké dějiny VII.*, s. 201-204.

⁷⁸ J. CHVOJKA, *Město*, s. 62-69; Karel SVOBODA, *Stavba měst. České Budějovice – doba renesanční*, Výběr 4, 1967, s. 7-9. Bohatství měšťanů lze doložit zejména na pozůstalostních inventářích, které prozkoumali V. BŮŽEK – H. BŮŽKOVÁ – J. STEJSKALOVÁ, *Měšťanské domácnosti v předbělohorských jižních Čechách*, Jihočeský sborník historický 59, 1990, s. 65-80.

1569-1611.⁷⁹ Město bohatlo i díky obchodu se solí. Renesanční podoby se tak dočkaly radnice a masné krámy.

Město v 17. století

Jestliže 16. století bylo ve znamení vzestupu Českých Budějovic, to následující přineslo řadu těžkostí pro královské město na jihu Čech. Zpočátku ještě vývoj nenaznačoval nic zlého. I když těžba stříbra již neprobíhala v tak velké míře jako doposud, město bohatlo z rozvoje řemesel a rybníčního hospodářství.⁸⁰ První předzvěsti událostí příštích byl vpád pasovského vojska roku 1611.⁸¹ Vojsko Leopolda Pasovského se během svého „působení“ v Českých zemích nevyhnulo ani Českým Budějovicím a město v lednu dobylo. Až vyplacení žoldu Petrem Vokem z Rožmberka přimělo vojáky odtáhnout.⁸² Stavovské povstání ani události třicetileté války nezměnily postoj města vůči habsburským panovníkům. I když i zde došlo k pokusu některých radních o připojení se ke stavovskému vojsku, městská obec si vynutila zachování loajality.⁸³ Císaři si byli vědomi důležitosti města, a proto se jim podařilo jej uhájit proti armádám stavů i později Švédů.⁸⁴ Význam města vzrostl roku 1631, kdy byla Praha obsazena saskými vojsky a město tak na čas posloužilo jako útočiště pro zemské úřady a úředníky.⁸⁵ Dokonce zde v chrámu sv. Mikuláše byly uloženy korunovační klenoty. K podobnému stavu došlo o tři roky později, kdy severní Čechy obsadilo sasko-švédské vojsko.⁸⁶

⁷⁹ L. NEMEŠKAL, *Českobudějovická mincovna v letech 1569-1611*, České Budějovice 1696.

⁸⁰ J. CHVOJKA, *Město*, s. 74.

⁸¹ Tamtéž, s. 75; Josef František ČAPEK, *Pasovští na Budějovicku v roce 1611*, Výběr z prací Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích. Časopis pro historii a vlastivědu jižních Čech (= dále jen Výběr) 18, 1981, s. 1-12.

⁸² P. VOREL, *Velké dějiny*, s. 449; J. F. ČAPEK, *Odpor poddaných proti Pasovským*, Výběr 22, 1985, s. 217-219.

⁸³ Více M. VOLF, *Pokus*.

⁸⁴ *Encyklopedie*, s. 91.

⁸⁵ Ivana ČORNEJOVÁ – Jiří KAŠE – Jiří MIKULEC – Vít VLNAS, *Velké dějiny zemí Koruny české VIII. 1618-1683*, Praha 2008, s. 120-127; Antonín REZEK, *Dějiny saského vpádu do Čech (1631-1632) a návrat emigrace*, s. 169; J. CHVOJKA, *Město*, s. 84-86.

⁸⁶ J. CHVOJKA, *Město*, s. 86.

Město bylo za svoji věrnost a válečné útrapy odměněno řadou výsad a privilegií.⁸⁷ Nejprve bylo již roku 1620 k Budějovicím připojeno bohaté horní město Rudolfovo. Navíc byl odpuštěn nedoplatek berně z roku 1637 a uděleno právo na získávání a držení zemských statků.⁸⁸ Celkově vyšlo město z třicetileté války v porovnání s ostatními dobře. Hůře dopadly vsi v okolí.⁸⁹ Přesto se nejničivější událostí 17. století nestala válka, ale požár. V červenci roku 1641 zničil za sedm hodin téměř dvě třetiny města.⁹⁰ Vzhledem k vyčerpanosti města se jeho obnova protáhla na několik let. Panovník se kvůli ulehčení finanční situace Českých Budějovic zřekl na pět let daně z nápojů a odpustil městu všechny dluhy.⁹¹

Přes všechny nepříjemné události bylo 17. století ve znamení bohatnutí předních českobudějovických měšťanských rodin. Řada z nich jako např. Daudlebští, Fritschkové, Hermannové, Ehrenpreisové, Cometové, Welsové a další se dočkali nobilitace. Příčin udělení šlechtického titulu bylo mnoho, mezi ty nejzásadnější patřily zachování věrnosti habsburskému domu a také držba velkého pozemkového majetku způsobující bohatnutí měšťanů.⁹² Právě udělení horního města Rudolfovo a s tím spojené až spekulativní nákupy pozemků radními byly trnem v oku zejména tamních (Rudolfovských) obyvatel.⁹³ Časté spory vedly České Budějovice se svými sousedy kvůli soli.⁹⁴ Město mělo od panovníků několikrát potvrzeno monopol na obchod s touto komoditou. Ostatní města měla povolena pouze určité množství soli, které mohou přivézt. Aby kontrolovaly tento stav, jmenovaly České Budějovice úředníky pro dohled nad dodržováním těchto privilegií.⁹⁵ Přesto docházelo k častým třenicím s Třeboňskými a Novohradskými.⁹⁶

⁸⁷ Tamtéž, s. 82-83.

⁸⁸ Tamtéž, s. 87.

⁸⁹ Tamtéž, s. 88.

⁹⁰ Tamtéž, s. 86-88.

⁹¹ Tamtéž, s. 87.

⁹² J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 81-89 a 109-121; D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 39-46.

⁹³ J. CHVOJKA, *Město*, s. 83 a 93.

⁹⁴ Tamtéž, s. 91.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Tamtéž.

Co se týče kultury, i ta utrpěla při válečných událostech. Emigrovala značná část vzdělaných obyvatel.⁹⁷ Ve městě byli celkem tři školy – latinská, německá a česká.⁹⁸ Pro nedostatek peněz v každé působil pouze jediný učitel.⁹⁹ Naopak peníze se našly na dobudování kostela sv. Mikuláše. K jeho vysvěcení roku 1670 přijel arcibiskup Matouš Ferdinand Sobek z Bílenberka.¹⁰⁰ Ve městě byla roku 1677 vybudována druhá lékárna. Oba lékaři se museli činit během morové epidemie, která vypukla o tři roky později.¹⁰¹ Nejrozšířenějším bylo povolání sládků a řezníků. Dařilo se také potravinářským oborům zejména pekařům. Skrze své výsadní postavení v rámci obchodních cest se zde uchýlilo mnoho obchodníků s rozličnými komoditami. Zastoupeni byli také kováři, méně již bylo řemeslníků zabývajících se zpracováním dřeva.¹⁰²

Demografický vývoj Českých Budějovic byl poměrně stálý. Ve 14. století mělo město přibližně 4000 obyvatel.¹⁰³ Následovala dvě století nárůstu, díky kterému město čítalo v 16. století na 4350 osob.¹⁰⁴ Válečné události město nepoznamenaly v tak velkém měřítku, jako v jiných oblastech, a počet obyvatel se vrátil k 3000. Morová epidemie z roku 1680 nezastavila pozvolný nárůst obyvatelstva, který vyvrcholil až v 19. století.¹⁰⁵ Národnostně se původem německé obyvatelstvo postupně počesťovalo. Čeští měšťané patřili zpočátku spíše k chudší vrstvě.¹⁰⁶ Příliv česky mluvících usedlíků lze registrovat od husitských válek, kdy zde mnoho lidí hledalo ochranu.¹⁰⁷ Od šedesátých let 15. století se již o Českých Budějovicích navenek hovořilo jako o českém městě.¹⁰⁸ Každý měšťan však mohl předstoupit před radu a mluvit jazykem, který mu byl bližší. I v písemnostech produkovaných městskou kanceláří se používaly oba

⁹⁷ Tamtéž, s. 91.

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 92.

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² Tamtéž, s. 93-95.

¹⁰³ Tamtéž, s. 89; K. PLETZER, *Počet*, s. 9; M. BORSKÁ-URBÁNKOVÁ, *Majetková a sociální struktura*, s. 127.

¹⁰⁴ J. CHVOJKA, *Město*, s. 90; K. PLETZER, *Počet*, s. 10.

¹⁰⁵ J. CHVOJKA, *Město*, s. 90.

¹⁰⁶ K. PLETZER, *Počet*, s. 10.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 12.

jazyky.¹⁰⁹ Vždy záleželo na konkrétním písaři. Převahu němčiny lze poté sledovat s nástupem Habsburků na český trůn a zejména po roce 1620.¹¹⁰

Topografie města

České Budějovice byly založeny na soutoku řek Vltavy a Malše. Jelikož se jednalo o město vystavěné na „zeleném drnu“, bylo koncipováno v pravidelných ulicích kolem centrálního čtvercového náměstí.¹¹¹ Již před samotným založením se však v okolí nacházely tři vsi. Severně od soutoku řek stály Budivojovice, po kterých získá město svůj název.¹¹² Jižně na místě dnešního Rožnova stála osada Stradonice.¹¹³ Na místech zamýšleného města navíc stála ves Bohdanice.¹¹⁴ Král Přemysl Otakar II. tak započal náročné majetkové přesuny, během kterých odňal Budivojovice Čěcovi a vyměnil Bohdanice se Styrem z Kvítkovic.¹¹⁵ Stradonice se později staly základem městského velkostatku.¹¹⁶ Od druhé poloviny 14. století se v pramenech poprvé objevují názvy ulic.¹¹⁷ České Budějovice byly od svého založení rozděleny do čtyř městských čtvrtí. Jejich názvy jsou známy ze století následujícího.¹¹⁸ První tzv. Paczawerova čtvrť zabírala jižní část.¹¹⁹ Její součástí byly dnešní ulice Široká, dr. Stejskala, Kněžská a Biskupská. Rychtářova (Prundilova) čtvrť se nacházela na západě. Byla osídlena především chudšími řemeslníky.¹²⁰ Tvořily ji Piaristická, Česká, Hroznová a Panská ulice. Částečně k ní přináležely ulice Hradební a Krajinská. Severní stranu náměstí

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 13.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ J. ŽEMLIČKA, *Přemysl*, s. 371-372; O. DOSTÁL, *Československá historická města*, s. 146.

¹¹² J. CHVOJKA, *Město*, s. 8.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ J. ŽEMLIČKA, *Přemysl*, s. 371.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ J. CHVOJKA, *Město*, s. 13; Jaroslav ČECHURA, *České Budějovice – příklad vytváření městského velkostatku v středověkých Čechách*, Jihočeský sborník historický 55, 1985, s. 162.

¹¹⁷ J. CHVOJKA, *Město*, s. 28; J. KUBÁK, *Topografie města Českých Budějovic 1540-1800*, s. 1-395.

¹¹⁸ J. CHVOJKA, *Město*, s. 28; M. BORSKÁ-URBÁNKOVÁ, *Sociální a majetková struktura*, s. 126.

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Tamtéž.

zabírala Písecká čtvrť.¹²¹ Začínala východní stranou Krajinské ulice a dále do ní spadala ulice Plachého a části Hroznové a Hradební ulice. Poslední východní část města se nazývala Weissova.¹²² Zabírala ulice Kněžskou, Kanovnickou a Karla IV. Patřily k ní také části ulic Hradební a konec Hroznové. Nejdražší domy se nalézaly přímo na náměstí.¹²³ Většina profesí měla také tendenci se usídlit ve stejných ulicích. Tak se např. Krajinská stala domovinou pro pekaře a sládky. V České ulici bylo možné nalézt řezníky. Jircháři a koželuhové se zabydleli v Panské ulici.¹²⁴ Jak ukázaly výzkumy, náměstí nebylo nutně příbytkem nejbohatších vrstev obyvatelstva. Mnozí z měšťanů se naopak zabydleli v okolních ulicích, pravděpodobně i vzhledem k přihlédnutí k vykonávanému řemeslu.¹²⁵

Pokud se zaměříme na radní, zjistíme, že více než polovina jich měla dům na náměstí. Přesná půlka jich vlastnila nemovitost ve druhé čtvrti. Následovala trochu překvapivě čtvrtá část města, kde měla domov čtvrtina konšelů. Samozřejmě nebylo neobvyklé, když tito vrcholní představitelé města drželi více nemovitostí. Všichni radní pak měli domy uvnitř města. Kde však ve skutečnosti pobývali, se dá zjistit pouze těžko. Tabulka níže může alespoň přiblížit počet nemovitostí ve vlastnictví konšelů v jednotlivých městských čtvrtích.

Tabulka č. 1

Počet domů ve vlastnictví radních v jednotlivých městských čtvrtích

Náměstí	První čtvrť	Druhá čtvrť	Třetí čtvrť	Čtvrtá čtvrť
59	18	50	11	25

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Tamtéž.

¹²³ J. KUBÁK, *Topografie*, s. 396.

¹²⁴ J. KUBÁK, *Staré domy v Českých Budějovicích v XVI. a počátkem XVII. století*, Jihočeský sborník historický 34, 1965, s. 70.

¹²⁵ M. BORSKÁ-URBÁNKOVÁ, *Českobudějovické náměstí koncem 14. a začátkem 15. století*, Jihočeský sborník historický 34, 1965, s. 116-127.

Městská správa v Českých Budějovicích do konce 17. století

České Budějovice se již od svého založení roku 1265 v oblasti právní a správní orientovali na tzv. jihoněmecký právní okruh.¹²⁶ Město založené králem Přemyslem Otakarem II., respektive zvíkovským purkrabím Hirzem, bylo osidlováno především německými kolonisty. Ti si sebou přinášeli svůj způsob organizace městského života, který se dotýkal zejména správy města. Jako královské město podléhaly Budějovice přímo panovníkovi. Jeho autoritu reprezentoval rychtář, který byl zpočátku nejdůležitější osobou ve městě.¹²⁷ Jména rychtářů z druhé poloviny 13. století jsou doposud neznámá, je nicméně možné předpokládat, že prvním se stal zmíněný purkrabí Hirzo jakožto lokátor města. Právě lokátoři byli nejčastěji odměňováni panovníkem rychtářským úřadem, který byl spojen s řadou daňových výhod a úlev.¹²⁸ Opravdu doložený je mincmistr Klaric, kterému byl rychtářský úřad udělen dědičně roku 1296.¹²⁹ Rychtář měl v nově vzniklém městě především soudní pravomoci, když zasedal na všech typech městských soudů.¹³⁰ Z vynesných rozsudků odváděl panovníkovi pokuty, z nichž si nechával podíl. Již od 13. století se rychtář nalézal v nezáviděníhodné pozici. Jakožto zástupce panovníka musel hájit především jeho zájmy uvnitř města, dostával se tak do konfliktu s městskou správou reprezentovanou radou města. Rychtář byl přitom sám měšťanem, musel tedy zákonitě vystupovat proti vlastním sousedům či příbuzným.¹³¹

Městská rada se vyvinula se sboru soudních přísežných, kteří zasedali spolu s rychtářem na městských soudech. Poprvé jsou českobudějovičtí přísežní zmiňováni

¹²⁶ Více o Jihoněmeckém právním okruhu J. KEJŘ, *Vznik*, s. 150-172; F. HOFFMANN, *České město*, s. 247-257; J. JANÁK – Z. HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 236-237.

¹²⁷ Srov. J. KEJŘ, *Vznik*, s. 227-235; J. JANÁK – Z. HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 238-240; F. HOFFMANN, *České město*, s. 258-260.

¹²⁸ Zpravidla byla rychta spojena s masnými krámy, krčmou či svobodnými lány v obvodu města. Byla také na určený čas osvobozena od daní. Více F. HOFFMANN, *České město*, s. 134-139; J. JANÁK – Z. HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 239. V Českých Budějovicích mu konkrétně náležely dva mlýny a příjmy z cla CIM II., ed. J. ČELAKOVSKÝ, s. 802.

¹²⁹ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 5.

¹³⁰ O typech městských soudů J. JANÁK – Z. HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 239; J. KEJŘ, *Vznik*, s. 255-263; F. HOFFMANN, *České město*, s. 260-261.

¹³¹ Tendence k vytvoření orgánu, který by byl protiváhou k rychtáři, vedly ke vzniku městských rad J. KEJŘ, *Vznik*, s. 240.

v letech 1296-1300, kdy jim Václav II. vyčetl jejich dlouhodobé působení ve svých funkcích a nařídil každoroční obnovování sboru.¹³² Jako volení představitelé města se záhy začali uplatňovat ve správních záležitostech. Sbor byl pravděpodobně tvořen především bohatými kupeckými vrstvami, které si uvědomovaly odlišnost městského života.¹³³ První seznam přísežných z Českých Budějovic lze vytvořit z listiny datované do roku 1332.¹³⁴ Zvláštností je počet přísežných, který není ustanoven na počtu dvanácti jmen, jak bylo pro jihoněmecký okruh typické, ale čtrnácti.¹³⁵ Pro první polovinu 14. století je charakteristický růst vlivu přísežných na fungování městské správy a městského práva na úkor rychtáře. Tento jev je spojený se slábnoucí panovnickou mocí, která byla potřebná pro udržení rychtářova vlivu na chod města.¹³⁶ Postupně se formovala městská rada jako nástupce sboru přísežných. Jedním z dokladů úpadku rychtářského úřadu ve 14. století je podoba listin adresovaných městu, kde je rychtář uváděn až na druhém místě právě za radou města.¹³⁷

Městským radním nazývaným též konšel se mohl stát držitel městského práva, který ve městě vlastnil dům a dlouhodobě v něm pobýval. Současně musel být zvolen městskou obcí.¹³⁸ Rada měla dvanáct členů. Jednotliví radní se v průběhu roku po čtyřech týdnech střídali ve funkci purkmistra, přičemž radní, který jím byl dvakrát, se nazýval primas.¹³⁹ Obnovy rady pak probíhaly podobně jako u přísežných každoročně.

¹³² D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 5.

¹³³ J. KEJŘ, *Vznik*, s. 243-244; F. HOFFMANN, *České město*, s. 265; J. JANÁK – Z. HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 240.

¹³⁴ Seznam přísežných: Gebhard, Oldřich, Krenauer, Jan Čech, Konrád z Olše, Mikuláš Pilstinger, Mikuláš kožešník, Jindřich Patzauer, Hertreich, Martin Čech, Mikuláš Stollo, Oldřich krejčí a Oldřich Bavor. Více D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 5.

¹³⁵ Počty radních J. JANÁK – Z. HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 241; F. HOFFMANN, *České město*, s. 260. O atypické situaci v rámci Budějovic D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 5.

¹³⁶ F. HOFFMANN, *České město*, s. 258-259.

¹³⁷ J. JANÁK – Z. HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 241. Konkrétně v Budějovicích o něco později např. listina z 13. února 1390, kterou Václav IV. udělil městu právo ungelty CIM II., ed. J. ČELAKOVSKÝ, s. 815-816.

¹³⁸ J. KEJŘ, *Vznik*, s. 286-287; F. HOFFMANN, *České město*, s. 261.

¹³⁹ V Českých Budějovicích je purkmistr poprvé doložen v listině ze 4. května 1351, kterou udělil Karel IV. městu mílové právo a další výsady, CIM II, ed. J. ČELAKOVSKÝ, s. 458; D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 6.

Rada města se pak stala hlavním představitelem městské správy. Měla pravomoci v oblastech ekonomických, politických a právních.

Zápas mezi rychtářem a městskou radou vyzníval nadále příznivěji pro radu. Ta zejména během husitských válek, kdy chyběl panovník a tím i potřeba rychtáře jeho zástupce v řadách města, uzmula většinu právních pravomocí dříve náležejících rychtáři. Za Jiřího z Poděbrad, který hledal oporu v českých městech, se rada z nich domohla podřízenosti této instituce.¹⁴⁰ Rychtář začal být jmenován městskou radou.¹⁴¹ Zůstal mu dohled nad městským pořádkem.

Novým prvkem se stala instituce obecních starších. Vyvinula se z městské obce, která na počátku husitského období zahrnovala veškeré obyvatelstvo města. Na jeho konci se vymezila plnoprávnými měšťany.¹⁴² Jejimi představiteli se stali obecní starší, které lze v Budějovicích doložit nejpozději od roku 1531.¹⁴³ K jejich obnovování docházelo zpravidla několik dnů až týdnů po obnovení rady.¹⁴⁴ Čtyřicetčlenný sbor starších se podílel na rozhodování závažnějších záležitostí. Obdobně jako u radních se první mezi seniory nazýval primas.

Tento model fungování městské správy se udržel až do 18. století. Soudnictví přecházelo od 15. století na městskou radu, rychtář se již pouze účastnil výslechnů při trestních jednáních.¹⁴⁵ Během 16. století se vytvořila řada úřadů podílejících se na správě hospodářských záležitostí města. Vznikly úřady solního obchodu, pivovarnictví, mlýnů atd. Úřady podléhaly městské radě, úředníci byli spolu s radou jednou ročně obnovováni.¹⁴⁶ Jelikož se České Budějovice neúčastnili protihabsburského odboje roku 1546, netýkaly se jich konfiskace ani následné dosazení královského rychtáře. Ten měl dozírat na městskou radu.¹⁴⁷ Rok 1620 znamenal pro většinu měst další ztrátu pravomocí. České Budějovice se zařadily vedle měst, která zůstala věrna

¹⁴⁰ F. HOFFMANN, *České město*, s. 258-259.

¹⁴¹ F. HOFFMAN, *České město*, s. 264; J. JANÁK – Z. HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 245.

¹⁴² Více o obecních starších srov. J. JANÁK- Z. HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 245; F. HOFFMANN, *České město*, s. 261-261; J. MACEK, *Jagellonský věk*, 3. Města, s. 50.

¹⁴³ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 5.

¹⁴⁴ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 5; T. STERNECK, *Obnovování*, s. 137.

¹⁴⁵ F. HOFFMANN, *České město*, s. 260.

¹⁴⁶ Srov. D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 6; J. JANÁK – Z. HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 249.

¹⁴⁷ B. JANOUŠEK, *K otázce*, s. 89-90.

Ferdinandovi II., k tzv. privilegovaným městům.¹⁴⁸ Konkrétně roku 1623 byly přiřazeny k městům vyjmutým z přímého dozoru podkomořího. Další zásahy státu se týkaly především hospodaření měst. Ta měla podle několika instrukcí z let 1632 a 1677 předkládat své účty ke kontrole české komoře.¹⁴⁹

Renovationes senatus

Důležitým aktem v „životě“ městské správy byly její renovace.¹⁵⁰ Obnovování městské rady, rychtáře a obecních starších probíhalo od počátku pod dohledem královského podkomořího. Slavnosti „*renovationes senatus*“ se odehrávaly každý rok, výjimkou byly mimořádné události jako bezvládní či válečné události. Předání moci mezi odcházejícími představiteli městské správy a jejich nástupci probíhalo po několik dní a vyžádalo si nemalé finanční prostředky.¹⁵¹ Podnět k obnovení městské rady vycházel od jejích členů, kteří o něj požádali přímo panovníka.¹⁵² Renovace se konaly v místě výkonu městské správy na radnici. Ta byla v první polovině 15. století přemístěna z křižovatky ulic Radniční a Biskupské do rohového domu na náměstí, kde se nachází

¹⁴⁸ J. JANÁK – Z. HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 252; T. STERNECK, *Obnovování*, s. 105-106; J. ČELAKOVSKÝ, *Úřad podkomořský v Čechách*, Časopis Musea království Českého 51, 1877, s. 563; Marek ĎURČANSKÝ, *Obnovování městských rad v českých královských městech v letech 1624-1636*, in: O. FEJTOVÁ – V. LEDVINKA – J. PEŠEK (edd.), *Osm set let pražské samosprávy. Sborník příspěvků z 18. vědecké konference Archivu hlavního města Prahy, uspořádané ve spolupráci s Institutem mezinárodních studií FSV UK ve dnech 16. a 17. května 2000 u příležitosti výstavy Osm století pražské samosprávy*, Praha 2002, s. 93-94.

¹⁴⁹ Zdeněk MARTÍNEK, *Hospodářství a správa královských měst podkomořských v Čechách v letech 1620-1784*, Acta Universitatis Carolinae. Philosophica et historica 1, 1992, s. 102.

¹⁵⁰ Obecně o renovacích: F. HOFFMANN, *České město*, s. 265. Jako první se o renovace městských rad v Českých Budějovicích zajímal Reinhold Huyer, který rekonstruoval obnovení rady v roce 1694. R. HUYER, *Eine Rathswahl*, s. 1-5. Nověji se průběhem renovace roku 1582 zabývala Miroslava CTIBOROVÁ, *Urození a stateční páni*, s. 20-27. Systematicky se obnovám městských rad během třicetileté války věnoval Tomáš STERNECK, *Obnovování*, s. 104-150.

¹⁵¹ Zejména na ubytování podkomořího, slavnostní hostiny a výzdobu radnice. Více T. STERNECK, *Obnovování*, s. 118-122.

¹⁵² Tamtéž, s. 115.

dodnes.¹⁵³ Nejprve byl vybrán šestičlenný sbor volitelů, kteří měli určit následující členy městské rady. Poté se svého úřadu vzdal rychtář, který byl později znovu zvolen ze tří kandidátů.¹⁵⁴ Následovalo zpovídání volitelů, kteří navrhovali své kandidáty na uvolněná radní místa. Byli dotazováni především na způsobilost kandidátů k vykonávání konšelské funkce a také pořadí, v jakém by měli v radě vystupovat. Po vyslechnutí všech volitelů byla podkomořím ustanovena rada. Radní s největším počtem hlasů na prvním místě byl ustanoven primasem, v pozdějším období nazývaným primátor. Podle pořadí, v jakém byli konšelé zvoleni, se každý z nich stával na čtyři týdny purkmistrem.¹⁵⁵ V nejbližších dnech byli obnoveni i obecní starší, které vybrali pouze radní. Starší jmenovaný na prvním místě byl analogicky nazýván primas.¹⁵⁶

Po roce 1623, kdy se České Budějovice staly jedním z královských privilegovaných měst, byly vyňaty z pravomoci královského podkomořího. K obnově českobudějovických rad byli nadále zváni královští komisaři.¹⁵⁷ Vzhledem k válečným událostem i vzrůstající finanční náročnosti renovací se mnohdy upouštělo od každoročních obnov, které se tak často odehrávaly až po několika letech.¹⁵⁸ Personální složení radních se v porovnání s předchozím obdobím obměňovalo pouze částečně, což by potvrzovalo kontinuální vývoj městské správy.¹⁵⁹

Několik dní po uvedení nových radních a obecních starších do svých úřadů docházelo také k obsazování městských úřadů. Na počátku 17. století museli konšelé zvolit úředníky pro 14 úřadů, přičemž nad každým dozorovali dva až čtyři radní či

¹⁵³ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 9.

¹⁵⁴ Celý průběh renovací zdařile vysvětlil T. STERNECK, *Obnovování*, s. 108-142.

¹⁵⁵ F. HOFFMANN, *České město*, s. 264; J. KEJŘ, *Vznik*, s. 243-244.

¹⁵⁶ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše Františka Veselého z let 1468-1670*, fol. 162r-452r

¹⁵⁷ Srov. D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 7; T. STERNECK, *Obnovování*, s. 109.

¹⁵⁸ Až do roku 1624 byly renovace prováděny každoročně. Později obnovování rady konalo ve dvouletých až čtyřletých cyklech s největší mezerou v letech 1644-1648. T. STERNECK, *Obnovování*, s. 125; SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše Františka Veselého z let 1468-1670*, fol. 162r-452r; Tamtéž, inv. č. 186, *Knihá zápisů městské rady písaře Schmerfelda 1687-1703*, fol. 3r-746l.

¹⁵⁹ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 7.

starší.¹⁶⁰ Dále zvolili inspektory pro každý z 16 českobudějovických cechů.¹⁶¹ Následně byli zvoleni městští hejtmané (celkem čtyři) a na závěr rychtáři v jednotlivých městských vsích a předměstích.¹⁶² V polovině století ustanovili radní 23 úřadů, do nichž volili tři až šest úředníků.¹⁶³ Inspektorů nad cechy volili 17.¹⁶⁴ Na konci století měla radnice 17 úřadů.¹⁶⁵ Většinou byl do čela volen jeden až dva radní a dva starší. U úřadu primátorského a rybního byli radní tři. Cechů bylo v závěru století 21.¹⁶⁶ Nad každým cechem byli tři inspektoři jeden radní a dva starší. Českým Budějovicím patřilo 34 vsí a předměstí, do kterých byli dosazováni rychtáři.¹⁶⁷

¹⁶⁰ Jednalo se o úřady solní, pivní, rybní, úřad městských knih, mlýnský, k vybírání mýta, ke špitálu, školní, k masným krámům, k pekařům, výběřčí obecních platů, soudních výběřčích, úředníci pro staré město a k obecní. SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, inv. č. 165, *Knihá zápisů městské rady 1603*, fol. 11v-12v.

¹⁶¹ Tamtéž, inv. č. 167, *Knihá zápisů městské rady 1603-1604*, fol. 6r-7r.

¹⁶² Tamtéž, fol. 9r-11r.

¹⁶³ Úřady při obecní truhle, pivní, solní, rybní, při obecních dvorech, úřad perkmistrů, mlýnský, při špitálu, při městských knihách, správcové při kostele sv. Prokopa a sv. Trojice, při literatuře, kostelnický, mýtný, výběřčí poplatků za dobytek a slad, výběřčí vinného tácu, výběřčí činže, výběřčí městských kontribucí, při kontrole privilegií výběřčí selských kontribucí, při cihelnách a vápenkách, při správě munice, při přijímání počtů obecních. Tamtéž, inv. č. 174, *Knihá zápisů českého pisaře Christiana Adalberta Čerlíka 1641-1648*, fol. 53v-54v.

¹⁶⁴ Řeznický, sladovnický, kramářský, velký cech, pekařský, ševcovský, soukenický, tkalcovský, koželužnický, kožešnický, rybářský, mlynářský, bednářský, kramářský, kovářský, a další. Tamtéž, fol. 55v.

¹⁶⁵ Dvorní a rybní, pivní, solní, horní, mlýnský, úřad při knihách obecních, při kostele sv. Mikuláše, při špitálu Sv. Václava, při kostelích Nejsvětější trojice a sv. Jana a Prokopa, při literatuře, při sladu a mýtu, k přijímání měšťanů, k přijímání činže, k přijímání sladového a rybního, cihelný úřad, přijímání obecních počtů a k dohledu nad privilegií. Tamtéž, *Knihá zápisů městské rady pisaře Schmerfelda 1687-1703*, fol. 470r-472v.

¹⁶⁶ Mydlářský, řeznický, sladovnický, pekařský, soukenický, ševcovský, při punčochářích, při zámečnicích, tkalcovský, velký cech, kovářských, mlynářský, při zednicích a tesařích, krejčovský, při kožešnicích, kramářský, rybářský, bečvářský, hrnčířský, koželužnický a lazebnický. Tamtéž, fol. 208v-209v.

¹⁶⁷ Tamtéž, fol. 217v-218r.

Diplomatický rozbor zkoumaných pramenů

Předkládaná práce vychází zejména ze studia pramenů vzniklých z činnosti českobudějovické městské správy. V případě Českých Budějovic lze nalézt první doloženou městskou knihu k roku 1375. Pravděpodobně však již byly vedeny od poloviny 14. století písařem Fridrichem. K většímu nárůstu produkce městských institucí dochází v 16. století. Tato kvantitativní změna si vyžádala jejich reorganizaci. Byla zřízena celá řada nových druhů městských knih. První byly používány pro účely městské správy (pamětní knihy, knihy privilegií, dekretů, patentů, zápisy z jednání městské rady, knihy konceptů, seznamy obyvatel a další.) Druhé zajišťovaly právní akty měšťanů a obyvatel poddanských vsí (knihy trhových smluv, privilegií, pozůstalostních inventářů, dluhů atd.).

Z pramenů vzniklých produkcí městské správy v 17. století musíme na prvním místě jmenovat **knihy zápisů z jednání městské rady**.¹⁶⁸ Jedná se o zápisy vzniklé z činnosti městské rady. Obsahují jednotlivé případy projednávané před tímto orgánem. Existuje několik knih zápisů. Na počátku 17. století se většinou vedly v rozmezí jednoho roku. I zde však najdeme výjimky, např. zápisy z let 1604-1617¹⁶⁹ nebo 1606-1614.¹⁷⁰ První byla vedena písaři Simonem Plachým z Třebnic a Ondřejem Kotelíkem z Horštejna. Jedná se o sešit s rozměry 22x33 cm, jako pergamenový obal byla použita listina vydaná radou města v dlužní záležitosti z roku 1549. Je psána česky. Druhá, od roku 1606 vedená souvisle s předešlou, je taktéž sešit o velikosti 23x33 cm. Opět byla jako pergamenová vazba použita listina vydaná městem někdy v 16. století. Od roku 1626 došlo k rozdělení městské kanceláře na českou a německou část a byly tak vedeny dvě řady zápisů. Ty česky psané se zabývaly především nespornými záležitostmi. Německý písař pak zapisoval jednání vedené ke sporným záležitostem. Mezi českými písaři lze v 17. století identifikovat Petra z Busy,¹⁷¹ Kristiána Adalberta Čerlíka,¹⁷²

¹⁶⁸ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, inv. č. 165, *Knihy zápisů městské rady 1603*.

¹⁶⁹ Tamtéž, inv. č. 169, *Knihy zápisů z jednání městské rady 1604-1617*.

¹⁷⁰ Tamtéž, inv. č. 170, *Knihy zápisů z jednání městské rady 1606-1614*.

¹⁷¹ Tamtéž, inv. č. 173, *Knihy zápisů českého písaře Petra z Busy 1625-1634*.

¹⁷² Tamtéž, inv. č. 174, *Knihy zápisů českého písaře Christiana Adalberta Čerlíka 1641-1648*.

Daniela Ernesta Alexia,¹⁷³ Ondřeje Václava Simona¹⁷⁴ a Schmerfelda.¹⁷⁵ Jsou pravidelně vedeny, kromě let 1635-1640, kdy zápisy chybí. Většinou mají koženou vazbu zdobenou slepotiskem. Německých písařů bylo ve stejném období více. Hned pět německých písařů vedlo tuto agendu v letech 1626-1636.¹⁷⁶ Jedním z nich byl pravděpodobně i Jan Karmenský.¹⁷⁷ V této práci pokračovali Jan Strigel,¹⁷⁸ Matyáš Doller,¹⁷⁹ Jiří František Haas¹⁸⁰ a na konci století Adam Hoffman.¹⁸¹ Zápisy si vedl i purkmistr jako vrchní představitel rady města. Pravidelné většinou každodenní jednání k různým záležitostem, pro které nebylo potřeba přítomnosti všech konšelů. O těchto událostech pak byla rada na začátku vlastního zasedání informována. **Knihy zápisů budějovických purkmistrů** jsou dochovány od roku 1635 s několikaročními přestávkami do konce století.¹⁸² Jazykem je němčina a čeština. Knihy o rozměrech 21x31 cm mají koženou vazbu zdobenou slepotiskem.

Neméně důležité jsou **knihy obnovování městské rady**. Jsou dochovány pro roky 1531-1730 s přípisky z let 1737, 1744 a 1750. Tři knihy jsou psány většinou německy s latinskými a českými částmi. První se věnuje letům 1531-1571 má pergamenovou vazbu s latinským textem.¹⁸³ Rozměry jsou 11x28 cm. Druhý vedený

¹⁷³ Tamtéž, inv. č. 180, *Knihy zápisů českého písaře Daniela Ernesta Alexia 1670-1676.*

¹⁷⁴ Tamtéž, inv. č. 181, *Knihy zápisů českého písaře Ondřeje Václava Simona 1676-1679.*

¹⁷⁵ Tamtéž, *Knihy zápisů českého písaře Schmerfelda 1687-1703.*

¹⁷⁶ Tamtéž, inv. č. 210, *Knihy zápisů pěti německých písařů 1626-1636.*

¹⁷⁷ Tamtéž, inv. č. 211, *Knihy zápisů německého písaře Joannes Charmensky von Ebenfeldt 1630-1632.*

¹⁷⁸ Tamtéž, inv. č. 212, *Knihy zápisů německého písaře Jana Strigela 1636-1642.*

¹⁷⁹ Tamtéž, inv. č. 214, *Knihy zápisů německých písařů Adama Hoffmana a Mathiase Dollera 1648-1650.*

¹⁸⁰ Tamtéž, inv. č. 215, *Knihy zápisů německého písaře Gregoria Franciska Haase 1651-1662.*

¹⁸¹ Tamtéž, inv. č. 216, *Knihy zápisů německého písaře Adama Hoffmana 1662-1665.*

¹⁸² Tamtéž, inv. č. 1174-1178, *Knihy zápisů budějovických purkmistrů k různým správním a hospodářským záležitostem města 1635-1639; 1643-1646; 1651-1682; 1687-1689 a 1695-1700.*

¹⁸³ Tamtéž, inv. č. 284, *Knihy obnovování městské rady. Na začátku knihy seznam měšťanů podle ulic 1531-1571.*

pro roky 1580-1595 je sešit o velikosti 16x21 cm.¹⁸⁴ Pro 17. století je však důležitá až třetí kniha obsahující dlouhé období od roku 1468 až k roku 1730 spolu s výše uvedenými přípisky.¹⁸⁵

Pro poznání majetku měšťanů a jejich povolání byly důležité knihy evidující měšťany a jejich majetek. Nejvíce bylo nápomocno **přiznání osedlých ve městě, v městských vsích a v Rudolfově** z let 1653-1699.¹⁸⁶ Německy a česky psaná kniha o rozměrech 21x33 cm s poloplátěnou vazbou. Ta však byla vytvořena později. V tomto přiznání lze najít kromě povolání měšťanů údaje o jejich nemovitém majetku, zejména co se týče polí určených k osetí. Jsou zde také údaje o vlastněném dobytku a činnostech spojených s vařením a šenkováním piva či vína. Méně lze již nalézt v soupisech obyvatel. Na počátku 17. století byly vytvořeny zejména pro potřeby válečné. **Soupisy měšťanů s údaji o jejich výzbroji** jsou dochovány pro roky 1607 a 1608.¹⁸⁷ Německy psané sešity o rozměrech 21x31 cm obsahují informace o rozdělení obyvatel do jednotlivých čtvrtí města. Podobné jsou **soupisy měšťanů podle městských čtvrtí** z roku 1615¹⁸⁸ a dva **soupisy obyvatel Českých Budějovic a Rudolfova starších dvanácti let** z poloviny 17. století.¹⁸⁹ První je menší německy psaný sešit velikosti 13x33 cm. Další dva taktéž německy psané jsou větší s rozměry 20x32 cm. Opět lze vyčíst spíše rozmístění obyvatel uvnitř města bez dalších údajů. Více informací lze najít v **soupisu měšťanů s údaji o jejich povolání a způsobu obživy** z první poloviny 18. století.¹⁹⁰ Obsahuje totiž jednotlivé vlastníky domů a jejich povolání z roku 1653. Porovnává je navíc se současným stavem (s první polovinou 18. století). Pokud tedy došlo ke změně povolání držitele domu je zde tento údaj uveden.

¹⁸⁴ Tamtéž, inv. č. 285, *Knih obnovení městské rady. Připojeny stručné kronikářské záznamy 1580-1565.*

¹⁸⁵ Tamtéž, inv. č. 286, *Knih obnovení městské rady od roku 1468 až k roku 1730.*

¹⁸⁶ Tamtéž, inv. č. 538, *Přiznání osedlých ve městě, v městských vsích a v Rudolfově 1653-1699.*

¹⁸⁷ Tamtéž, inv. č. 508 a 509, *Soupis měšťanů podle městských čtvrtí s údaji o jejich výzbroji 1607 a 1608.*

¹⁸⁸ Tamtéž, inv. č. 510, *Soupis měšťanů podle městských čtvrtí 1615.*

¹⁸⁹ Tamtéž, inv. č. 511, *Soupis obyvatel Českých Budějovic a Rudolfova starších dvanácti let pol. 17. století.*

¹⁹⁰ Tamtéž, inv. č. 514, *Soupis měšťanů v porovnání se stavem z roku 1653 a s údaji o jejich povolání a způsobu obživy 1. pol. 18. století.*

Stejně důležité pro určení majetku konšelů byli knihy zajišťující jejich soukromá práva. Z nich je jako první nutné uvést **knihy trhových smluv** dochované téměř nepřetržitě pro celé 17. století.¹⁹¹ Německy a česky psané knihy s koženou vazbou obsahují zápisy o obchodování s nemovitým majetkem. Pro poznání celkově nashromážděného majetku během života radního byly klíčové **knihy inventářů a dělení pozůstalostí**.¹⁹² Zaznamenávají majetek měšťanů sepsaný pro účely dědického řízení po celé 17. století. Vedeny jsou v několika řadách, v kožené vazbě o rozměrech 20x30 cm. Jazykem je zejména němčina s latinskými částmi.

Jako poslední je potřeba uvést **matriky**. Byly nezbytné pro poznání rodinných a dalších neformálních vazeb mezi jednotlivými radními. Matriky narozených jsou přitom vedeny od roku 1615.¹⁹³ Kromě klasických vztahů otec-syn je zde možné dohledat i kmotry nově narozených měšťanů. Matriky oddaných jsou dochovány od roku 1644.¹⁹⁴ Opět i zde kromě jednotlivých jmen manželů a data jejich svateb najedeme především jména svědků, z nichž mnozí se uchytili v rámci správy města.

¹⁹¹ Tamtéž, inv.č. 1122, *Druhá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1531-1615*; inv.č. 1123, *Třetí kniha trhových smluv 1570-1635*; inv.č. 1124, *Čtvrtá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1580-1636*; inv.č. 1125, *Pátá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1592-1647*; inv.č. 1126, *Šestá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1606-1681*; inv.č. 1127, *Sedmá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1670-1745*; inv.č. 1128, *Osmá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1637-1729*; inv.č. 1129, *Devátá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1673-1744*; inv.č. 1130, *Desátá kniha trhových smluv 1692-1769*.

¹⁹² Tamtéž, inv. č. 1145, *Knihy odhadu nemovitostí, inventářů a dělení pozůstalostí 1589-1699*; inv. č. 1146, *Knihy inventářů a dělení pozůstalostí 1656-1695*; inv. č. 1147, *Knihy odhadů a popisů nemovitostí, inventářů a dělení pozůstalostí 1670-1675*; inv. č. 1148, *Knihy odhadů a popisů nemovitostí, inventářů a dělení pozůstalostí 1676-1697*; inv. č. 1161, *Knihy darování a převodů nemovitostí, inventářů pozůstalostí 1627-1704*; inv. č. 1162, *Knihy darování a převodů nemovitostí, inventářů pozůstalostí 1678-1740*.

¹⁹³ SOA Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje 1587-1930 (= dále jen sbírka matrik), *Matrika narozených farního úřadu České Budějovice* (= dále jen matrika narozených) 1615-1630; 1644-1646; 1647-1649; 1650-1660; 1662-1672; 1673-1695.

¹⁹⁴ SOA Třeboň, Sběrka matrik, *Matrika oddaných farního úřadu České Budějovice* (= dále jen matrika oddaných) 1644-1646; 1647-1661; 1662-1695; 1696-1721.

2. Personální složení městských rad a obecních starších

Na správě města Českých Budějovic se v 17. století podílely zejména dva orgány. Aktivnější byla městská rada, která měla také více pravomocí. Poradním orgánem byl sbor obecních starších, zvaných též seniores. Někdy se užívalo též označení vnitřní a vnější rada.¹⁹⁵ Pozůstatkem dřívějších dob byl rychtář, který byl volen spolu s radou města, ale na rozdíl od počátků fungování města měl pouze soudní pravomoci.¹⁹⁶ Během sledovaného 17. století se ustálila tradice obsazení tohoto úřadu někým z rady či obecních starších.

Nejvýznamnějšími událostmi v politickém dění uvnitř města byly renovace konšelů a seniorů. V 17. století se konalo celkem 52 obnov těchto vrcholných městských orgánů. Během nich se vystříдалo celkem 99 radních.¹⁹⁷ Obecním starším se ve stejném období stalo 235 měšťanů. Ze zmíněných čísel se může zdát, že se obecní starší střídali častěji. Porovnáním počtu radních (12) a obecních starších (24) jsou však čísla v podstatě vyrovnaná.

Nejvíce změn ve složení městské rady lze najít v letech 1620, 1657, 1670, 1672, 1683 a 1692, kdy byli zvoleni čtyři noví radní. Tři radní se měnili v letech 1600, 1613, 1621, 1622, 1627 a 1658. Zvýšený počet změn radních v druhé polovině století není překvapující, pokud jej srovnáme s frekvencí konání renovací. Ty již neprobíhaly každoročně jako před třicetiletou válkou. V delším období mezi jednotlivými obnovami docházelo k větším změnám v životech konšelů. Nejčastějším důvodem k doplnění rady pak byla úmrtí jejich členů. Naopak žádnou změnu na postu radních zaznamenaly roky 1601, 1604, 1605, 1607, 1610, 1615, 1619, 1623, 1643 a 1654.

Sbor starších se obměňoval častěji. K deseti změnám ve funkci obecního staršího došlo v letech 1620 a 1657. Devět nových seniorů bylo potřeba v letech 1627, 1666, 1670 a 1694. Osm změn se pak odehrálo v letech 1626, 1652 a 1683. Žádné změny na této pozici zaznamenáme v letech 1605, 1610, 1643, 1654. V rocích 1619

¹⁹⁵ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 81.

¹⁹⁶ Viz poznámka 141.

¹⁹⁷ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše Františka Veselého z let 1468-1670*, fol. 162r-452r; Tamtéž, *Knihy zápisů městské rady písaře Schmerfelda 1687-1703*, fol. 3r-746l.

a 1699 se sbor obecních starších nevolil. Kompletní přehled změn je vidět v tabulce č. 2, kde jsou tučně znázorněny největší změny.

Tabulka č. 2

Počet nových radních a obecních starších během jednotlivých renovací

Změny v městské správě		
Rok obnovy rady	Počet nových radních	Počet nových seniores
1600	3	4
1601	0	4
1602	2	3
1603	1	3
1604	0	3
1605	0	0
1606	2	2
1607	0	3
1608	1	3
1609	1	2
1610	0	0
1611	2	6
1612	1	1
1613	3	4
1614	1	3
1615	0	3
1616	2	1
1617	2	2
1618	0	1
1619	0	Nekonalo se
1620	4	10
1621	3	4
1622	3	2
1623	0	3

1624	2	4
1626	2	8
1627	3	9
1630	2	4
1632	0	3
1635	2	4
1636	1	4
1637	0	3
1639	1	2
1641	1	5
1643	0	0
1649	2	5
1652	2	8
1654	0	0
1657	4	10
1658	3	2
1662	2	3
1666	1	9
1670	4	9
1672	4	3
1676	2	6
1680	2	6
1683	4	8
1686	1	7
1689	3	6
1694	4	9
1696	2	6
1699	2	Nekonalo se

Pokud porovnáme roky, kdy docházelo k největším změnám mezi radními a obecními staršími, nalezneme shodu.¹⁹⁸ Vše se dá vysvětlit, uvědomíme-li si, že v 17. století se radním ve většině případů stával měšťan, který již měl zkušenosti s městskou správou. Všichni radní začínali svou politickou dráhu na místě obecních starších, odkud se zpravidla po dvou a více letech přesunuli na místo konšelů.¹⁹⁹ Pokud se tedy uvolnilo místo v radě, bylo doplněno někým z obecních starších. Analogicky bylo třeba doplnit uprázdněné místo u seniores.

Již bylo zmíněno, že radním se měšťan stával po letech působení u obecních starších. I zde se najdou radní s až „raketovým“ vzestupem kariéry. Tak se například **Šimon Purkrábek** stal roku 1601 obecním starším, aby byl hned v následujícím roce zvolen mezi radní. Obdobný kariérní postup zažili i **Konrád Resh** (1607 starší, 1608 radní) a **Daniel Gerhart** (1612 starší, 1613 radní). Během třicetileté války a po ní již nebyly renovace každoroční. I tak se během dvou renovací někteří měšťané dokázali dostat mezi vrcholné představitele městské správy. Radními se v nejrychlejší možné době stali **Mikuláš Fibich** (1624 starší, 1626 radní), **Richard Bauer** (1666 starší, 1670 radní) a **Jiří Todt** (1670 starší, 1672 radní). Ke konci století již byli „radní skokani“ častější. V roce 1694 byli všichni noví členové městské rady na předešlé volbě (1689) také poprvé zvoleni mezi obecní starší.²⁰⁰ Kromě **Františka Josefa Hirsche** však nikdo z výše zmíněných nezískal vyšší postavení v rámci českobudějovické městské správy. František Hirsch byl mezi roky 1708-1724 primátorem města.²⁰¹

Zcela výjimečnou situaci lze nalézt po skončení stavovského povstání. Konečné vítězství prohabsburského směřování města mělo za následek příliv nových radních, kteří doposud neměli zkušenosti s městskou správou v podobě účinkování mezi obecními staršími. Prvním z těchto nových radních byl **Emanuel Fritschko**, který se

¹⁹⁸ Výjimečný byl rok 1666, kdy se změnil jediný radní, u sboru obecních starších však došlo hned k devíti změnám. SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše Františka Veselého z let 1468-1670*, fol. 300r.

¹⁹⁹ Podobně fungovaly i městské rady v Kitzingenu viz. I. BÁTORI – E. WEYRAUCH, *Die bürgerliche Elite*, s. 223-224.

²⁰⁰ Jednalo se o Františka Josefa Hirsche, Davida Šmelcera, Jana Suchomela a Matyáše Tichého. Seznam obecních starších z roku 1689 lze najít v SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Knihy zápisů městské rady písaře Schmerfelda 1687-1703*, fol. 197r. Členy rady z roku 1694 zase Tamtéž, fol. 465r.

²⁰¹ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 45.

konšelem stal poprvé roku 1621, přičemž předtím ho v seznamech obecních starších ani rychtářů nenalezneme.²⁰² O šest let později se radním bez „politických zkušeností“ stal **Kryštof Šebestián Heyde**. V roce 1630 do městské politiky vstoupil také bez předchozí praxe **Jiří Adam Postingl**. Během třicetileté války se podobným novopečeným radním stal roku 1639 **Maxmilián Ehrenpreis**.²⁰³ Po skončení tohoto konfliktu se již situace stabilizovala a zdá se tak, že rada města musela reagovat na nepravidelné konání renovací a politicko-válečnou situaci v zemi. Jediným radním z druhé poloviny 17. století, který se do rady dostal přímo bez účasti mezi obecními staršími, byl roku 1676 **Daniel Alexius**.²⁰⁴

Pokud se zaměříme na ostatní radní, všimneme si, že většina z nich byla zvolena až po několikaletém účinkování mezi obecními staršími. Průměrná doba strávená u seniores se u konšelů pohybovala mezi třemi až šesti lety. Kromě zmíněných „radních skokanů“ existovala i skupina radních, kteří se mezi nejvyšší představitele správy dostali až po dlouhodobém působení u starších. Například **Benedikt Todt** byl starším dlouhých 30 let od roku 1620 do roku 1649.²⁰⁵ Během tohoto období byl jednou zvolen za městského rychtáře roku 1635.²⁰⁶ Mezi radní pronikl až roku 1652 a vydržel zde tři funkční období. Podobným je případ **Kašpara II. Daudlebského**, vůbec nejdéle sloužícího obecního staršího. Ten se po svém působení u seniores mezi léty 1636-1666 stal roku 1670 konšelem.²⁰⁷ Tabulka níže ukazuje počet radních s délkou jejich působení u obecních starších před svým zvolením do nejvyššího orgánu správy města.

²⁰² Využity byly seznamy rad obsažené v kronice Tomáše Veselého, kde se Fritschkovo jméno neobjevuje mezi staršími a seznamy Tomáše Sternecka z let 1618-1649, kde je již zmíněn mezi radními. SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše Františka Veselého z let 1468-1670*, fol. 167r-204; respektive T. STERNECK, *Obnovování*, s. 145-149.

²⁰³ T. STERNECK, *Obnovování*, s. 146.

²⁰⁴ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše Františka Veselého z let 1468-1670*, fol. 354v.

²⁰⁵ Tamtéž, fol. 215r-263r.

²⁰⁶ Tamtéž, fol. 246v

²⁰⁷ Tamtéž, fol. 248v-300r.

Tabulka č. 3*Působení konšelů u obecních starších před svým vstupem do rady*

Působení u obecních starších v letech	Počet radních
0	11
1	9
2	2
3	8
4	4
5	6
6	9
7	3
8	4
9	3
10	3
12	1
13	3
14	2
16	4
19	1
20-29 let	4
30 a více	2

Častým politickým mezistupněm se pro radní stával úřad městského rychtáře. **Vincenc Třebotovský** byl členem obecních starších od roku 1616. Než se roku 1627 stal konšelem, byl předtím po jedno funkční období jmenován městským rychtářem.²⁰⁸ Obdobně se nejprve rychtářem a následně radním stal **Mikuláš Alsterle**, člen významné českobudějovické měšťanské rodiny. Pravděpodobně díky svému společenskému postavení byl v roce 1620 zvolen mezi obecní starší. O rok později se stal rychtářem, aby byl následně jmenován radním.²⁰⁹ I další radní působili před svým umístěním mezi

²⁰⁸ Tamtéž, fol. 200r-235r.

²⁰⁹ Tamtéž, fol. 216v-226v.

nejvyšší představitele města jako městští rychtáři, např. Ondřej Hermann, Jan Adam Plankl, Jan Lehner a další.

Z porovnání počtu radních a obecních starších vynikne velká řada osob podílejících se na fungování města pouze na prvním stupni městské správy u seniores. I mezi těmito měšťany byli takoví, kteří se zde udrželi dlouhodoběji. Nejdelší působení u obecních starších bez zvolení mezi radní prožil **Václav Hartl**. Poprvé byl zvolen roku 1635 a ve funkci setrval až do roku 1676.²¹⁰ Mezi roky 1658 až 1676 je pravidelně uváděn na první pozici u starších, byl tak obdobou radního primase.²¹¹ Dalším měšťanem, který se dlouhodobě prosadil pouze na úrovni seniores, byl **Šimon Christeindl**. Šimon svou kariéru započal roku 1622 a ukončil ji o 36 let později v roce 1658.²¹² Podobně dlouhé působení v nižším úřadu městské správy vykonávali **Šimon Tumbler** a **Valentýn Mündek**. Tumbler je v seznamech poprvé uváděn v roce 1666, aby zastával funkci staršího do roku 1696.²¹³ Mündek byl roku 1657 zvolen mezi seniores

a setrval zde do roku 1680.²¹⁴ Delší funkční období se dá vysledovat během celého 17. století. Dlouhodobější působení u obecních starších jsou patrnější zejména ve druhé polovině 17. století. Pokud si je dáme do souvislosti s prodlužováním období mezi jednotlivými renovacemi, zjistíme, že starší mohli být zvoleni desetkrát, ale ve skutečnosti svoji funkci vykonávali 30 let jako v případě Šimona Tumblera.

I mezi obecními staršími lze nalézt jedince, kteří mohou za vrchol své politické kariéry považovat funkci městského rychtáře. Například **Pavel Waizinger** byl starším zvolen roku 1626 a setrval zde do roku 1632, kdy se stal rychtářem.²¹⁵ Následující volební období zase usedl na lavici starších. Podobný kariérní postup lze sledovat i u **Pavla Vojtěcha Streera**. Ten se v roce 1639 dostal mezi seniores. Vrcholem jeho kariéry bylo ustanovení městským rychtářem o deset let později.²¹⁶ Oba zmiňovaní měšťané se nikdy nestali radními. Ze svého spíše pasivního podílu na vedení města

²¹⁰ Tamtéž, fol. 246v-342v.

²¹¹ Tamtéž, fol. 283v-342v.

²¹² Tamtéž, fol. 226v-283v.

²¹³ Tamtéž, fol. 300r-430r.

²¹⁴ Tamtéž, fol. 280r-395v.

²¹⁵ Tamtéž, fol. 234v-241r.

²¹⁶ Tamtéž, fol. 252v-263r.

mezi obecními staršími se dostali do aktivnější, i když značně omezené role městského rychtáře.

Vrcholné orgány městské správy v Českých Budějovicích představovaly během 17. století dvě instituce: konšelé nejvyšší představitelé města a sbor obecních starších. Provázanost těchto dvou orgánů je v pramenech snadno doložitelná díky seznamům obnov městských rad – renovací. Tyto seznamy jasně ukazují, že pro účast mezi radními byly zapotřebí předchozí politické zkušenosti. Ty získávali měšťané ve sboru obecních starších či v úřadu rychtáře. Narušení těchto zažitých postupů přineslo stavovské povstání, kdy již pro některé konšely nebyla nutná předchozí účast u seniores. Přesto se ve většině případů ustálil model několikaleté, přibližně tří až pětileté praxe ve sboru starších a následný postup na vrcholná místa městské správy.

Fungování rady města

Rada města Českých Budějovic byla nejvyšším správním, hospodářským a justičním orgánem města.²¹⁷ Podílela se na chodu města ve všech jeho oblastech. Schůze městské rady se odehrávaly na radnici. Ta mezi lety 1555-1558 získala renesanční podobu, kterou měla během sledovaného 17. století.²¹⁸ Zvolení radní se měli během roku střídat po čtyřech týdnech ve funkci městského purkmistra.²¹⁹ V praxi tomu tak ne vždy bylo a docházelo i k výjimkám v pořadí a délce úřadování. První purkmistr, který byl zároveň i poslední, se nazýval primas později primátor. Zpočátku se primasové ve svém úřadu střídali pravidelně, postupně se ale úřad dostával do držení jednotlivců.²²⁰ V 17. století se primátory nejčastěji stali Daudlebští a Hartlové.²²¹ Za první jmenované drželi úřad Kašpar Daudlebský (v letech 1600-1605 a 1613-1621) a Jan František Daudlebský (1696). V případě Hartlů se jednalo o Jiřího Viléma staršího (primas v letech 1652-1654 a 1658-1672), respektive jeho syna Jiřího Viléma mladšího (mezi roky 1686-1689).

²¹⁷ Srov. F. HOFFMANN, *České město*, s. 264; J. KEJŘ, *Vznik*, s. 235- 244; D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 5.

²¹⁸ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 9.

²¹⁹ F. HOFFMANN, *České město*, s. 264.

²²⁰ V Českých Budějovicích se v 16. století vystříдалo 30 osob, v 17. století 15 a v následujícím již jen 6, D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 8.

²²¹ Tamtéž, s. 40-45.

Jak vypadala zasedání radních, lze zjistit ze zápisů městských písařů.²²² Od roku 1625 se městská kancelář dělila na dvě expedice českou a německou, přičemž český písař se věnoval záležitostem nesporným a německý naopak sporným, lze proto najít dvě řady zápisů z jednání městských rad.²²³ Zápis z jednotlivých jednání procházely v průběhu století drobnými úpravami, základní podoba však zůstala ustálená. Po určení data zápisů²²⁴ následovalo jméno konšela, který v té době držel purkmistrovský úřad.²²⁵ Každý nový purkmistr byl v zápisech uveden zápisem „*Novus Consul*“ a jménem příslušného konšela.²²⁶ Co se týče frekvence schůzí radních, na počátku 17. století se radní scházeli nepravidelně v rozmezí dvou až devíti dnů.²²⁷ Například v roce 1603 se sešli 17. a 18. března následně až 27. a hned vzápětí 28. března. Podobnou frekvenci měly i schůzky na konci století.²²⁸ Nejčastěji se rady scházely během renovací, kdy bylo potřeba zařídit více věcí spojených se samotným aktem a zároveň ukončit předcházející funkční období. Během radních zasedání řešili konšelé všechny sporné a nesporné záležitosti městské obce, mnohdy se tedy zvláště po delších časových rozestupech jednání protáhla i na několik stránek zápisů.²²⁹ K nejčastějším problémům, které museli

²²² Např. SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kniha zápisů městské rady 1603*; Tamtéž, *Kniha zápisů městské rady 1603-1604*; Tamtéž, *Kniha zápisů městské rady 1604-1605* a další.

²²³ Zápis českých písařů např. Tamtéž, *Kniha zápisů českého písaře Petra z Busy 1626-1634*; Tamtéž, *Kniha zápisů městské rady písaře Schmerfelda 1687-1703*; německých písařů např. Tamtéž, *Kniha zápisů německých písařů Adama Hoffmana a Mathiase Delleri 1648-1650*; Tamtéž, *Kniha zápisů německého písaře Adama Hoffmana 1665-1671* a další.

²²⁴ Většinou klasický zápis „*Anno Domini 1603. Feria 6 post Adalberti [...]*“ Tamtéž, *Kniha zápisů městské rady 1603*, fol. 8r; nebo „*Dne 15. January 1688 [...]*“, Tamtéž, *Kniha zápisů městské rady písaře Schmerfelda 1687-1703*, fol. 48r.

²²⁵ Např. „*[...] feliciter consulatam dominis Sigismundus Prokschi [...]*“ Tamtéž, *Kniha zápisů 1603*, fol. 12r; nebo „*Sessio Curialis orinatia consule domino Georgio Leonardo Cammerer [...]*“, Tamtéž, *Kniha zápisů městské rady písaře Schmerfelda 1687-1703*, fol. 45v.

²²⁶ Např. „*Novus Consul. Urozený pan Fridrich Eusebius Fritschko z Hürstenmühlu přijal úřad purkmisterský od pana Jan Kryštofa Čerlika v kapli panny Marie 15. octobris 1687.*“ Tamtéž, fol. 29r.

²²⁷ Tamtéž, *Kniha zápisů městské rady 1603*, fol. 2r-5v.

²²⁸ Tamtéž, *Kniha zápisů písaře Schmerfelda 1687-1703*, fol. 45v.

²²⁹ Např. v roce 1605 se zápis protáhl na čtyři stránky, přičemž průměrně se pohyboval mezi jednou až dvěma stránkami. Tamtéž, *Kniha zápisů městské rady 1603*, fol. 9v-10r.

radní řešit, patřili spory mezi jednotlivými obyvateli města. Jednalo se zejména o problémy s majetkem, např. dědické záležitosti,²³⁰ či ve velké míře množství dluhů a závazků vzniklých mezi obyvateli.²³¹ Dalším okruhem činnosti městské rady byli zápisy do městských knih, např. převody nemovitostí apod.²³² Mezi činnostmi, ve kterých městská rada vystupovala jako aktér a nikoliv pouze jako rozhodčí orgán, patřila zejména správa městského majetku a městského velkostatku či městských vsí.²³³ Konšelé také určovali výši městských poplatků.²³⁴ K zajímavým příspěvkům v radních protokolech bezesporu patří zprávy z kontrol prováděných radními např. v městské škole.²³⁵

Téměř každodenně se rozličným záležitostem věnoval purkmistr. Dokládají to jeho zápisy, které se dochovaly od roku 1635. Podle nich lze určit, že před purkmistra předcházeli každý den měšťané se svými záležitostmi.²³⁶ Nejčastěji řešil spory o majetek. Vyřizoval také korespondenci s jinými městy.²³⁷ Celou svou agendu

²³⁰ Např. „*Ctěná stížnost paní Anny Kateřiny Lilové vodvy, kdež sobě od pana otčima svého Mikuláše Slaměnského stěžuje, že jí dle contractu třetí mandel s jejich polí vydati se stěžuje a ani pole ji odkázati nechce.*“ Tamtéž, *Knihá zápisů městské rady písaře Schmerfelda 1687-1703*, fol. 3r.

²³¹ Např. „*Ctěné psaní pana Jana Františka [...] v němž žádá, aby dlužníci pana Václava Norberta, totiž Hinklman a Prešer k zaplacení dluhů přidrženi byli.*“ Tamtéž, fol. 29v.

²³² Např. „*Pavel Walich koupil od Adama Sherhakla dům za 400 kop grošů s jistou výminkou, žádal ratificati.*“ Tamtéž, *Knihy zápisů městské rady 1658*, fol. 185r.

²³³ Např. zápis ze 7. srpna 1666: „*[...] aby pilně dříví k pivovaru vozily a konšelé přítom byli.*“ Tamtéž, *Knihá zápisů městské rady 1658*, fol. 220r.

²³⁴ Např. zápis z 21. března 1665: „*Mydláři opět žádali vyšší taxy na mýdlo [...]*“ Tamtéž, *Knihá zápisů městské rady 1658*, fol. 186r.

²³⁵ Např. zápis z 12. prosince roku 1687: „*Pan Veselý relationirowal, že [...] dle předcházejícího snešení radního školu s panem Fridrichem Fritschkem visitirowal, kdež to mládež dobře se učiti a magistra s nimi pracovati seznali. [...]*“ Tamtéž, *Knihá zápisů městské rady písaře Schmerfelda 1687-1703*, fol. 45v.

²³⁶ „*Ta pře, která mezi Janem Adamem Sladským obytním zdejším a původem z jedné, panem Pavlem Albrechtem Storcem rychtářem městským obviněným ze strany druhé [...]*“, *Knihá zápisů budějovických purkmistrů 1651-1682*, fol. 4v.

²³⁷ „*Dne 2. Marti Vodňanským na psaní jejich dato 15. Februari léta samého jdoucího. Strany vystoupení z pravé silnice od sousedů jejich odpověď dána [...]*“ Tamtéž, fol. 3v.

následně při zasedání rady přednesl. Samotné střídání purkmistrů je i zde dobře zdokumentováno.²³⁸

²³⁸ „Acta za úřad purkmisterský pana Fabiána Šebestiána Pinkla, jeho týž úřad v počtu radním osmý, od sukcesora svého pana Jana Lehnera nejsouc anccesor jeho ještě přítomný v nadepsaném městě dle vyměření prvního, též starobylého, chvalitebného obyčeje [...] přijal od 13 dne měsíce Septembris léta 1651 jdoucího až do 9dne měsíce Octobris.“ Tamtéž, fol. 33r.

Českobudějovické rody podílející se na městské správě.

Daudlebští ze Sternecku

Podobně jako tomu bylo v jiných městech i v Českých Budějovicích se na vedení města podílela užší skupina osob.²³⁹ Řada rodin obsadila vrcholné městské úřady i několika svými členy. Některé dokonce držely primátorský úřad po několik let. Nejznámější jsou bezesporu Daudlebští ze Sternecku.²⁴⁰ Stará měšťanská rodina se podílela na správě města poměrně pozdě až v 16. století. Prvním byl Jíra z Daudleb. Své dlouhé působení u obecních starších mezi roky 1567-1585 zakončil vstupem do rady města, kde byl činný mezi roky 1589 až 1591.²⁴¹ Během 17. století se v radě vystřídal hned šest členů rodiny. **Kašpar Daudlebský** se stal prvním primátorem z rodu.²⁴² Syn Jíry z Daudleb začal svou politickou kariéru roku 1585, kdy byl zvolen mezi obecní starší.²⁴³ Konšelem se stal o sedm let později a zůstal jím až do roku 1621.²⁴⁴ Primátorský úřad zastával v letech 1600-1606 a 1613-1621.²⁴⁵ Především díky jeho zásluze se České Budějovice nepřipojily ke stavovskému povstání.²⁴⁶ Za svou věrnost byl císařem následně nobilitován a získal přídomek ze Sternecku.²⁴⁷ Byl jedním z celé řady měšťanů

²³⁹ Srov. J. DOUŠA, *Městské rady*, s. 329 a 352; V. SMOLOVÁ, *Rada*, s. 14; J. PEŠEK, *Pražské městské elity středověku a raného novověku*, in: O. FEJTOVÁ – V. LEDVINKA – J. PEŠEK, *Pražské městské elity*, s. 7-22; L. SULITKOVÁ, *Zamyšlení nad charakterem vůdčí vrstvy městského obyvatelstva na příkladu Brna v raném novověku*, in: Tamtéž, s. 243-250; H. PEŘINOVÁ, *Od patriciátu*, s. 120-121; B. ROEDL, *Vademecum*, s. 21.

²⁴⁰ Více o Daudlebských ze Sternecku T. STERNECK, *Mezi měšťany a šlechtou. Dějiny rodu Daudlebských ze Sternecku*, Brno 2009.

²⁴¹ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 82; T. STERNECK, *Mezi měšťany*, s. 102.

²⁴² O Kašparovi Daudlebském T. STERNECK, *Mezi měšťany*, s. 140-162; D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 40; Tomáš KAHUDA, *K úmrtí Kašpara Daudlebského ze Sternecku*, Jihočeský sborník historický 68, 1999, s. 81-102.

²⁴³ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 40.

²⁴⁴ Tamtéž.

²⁴⁵ Tamtéž.

²⁴⁶ Jeho zásluha byla nejspíše po skončení stavovského povstání zveličena. Podle Miroslava Volfa měla hlavní zásluhu na nepřipojení města k vojskům Jindřicha Maytáše Thurna městská obec. M. VOLF, *Pokus*, s. 151-159.

²⁴⁷ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 40; J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 82; T. STERNECK, *Mezi měšťany*, s. 156.

povýšených v 17. století do šlechtického stavu. Pravděpodobnou příčinu jejich povýšení lze hledat v růstu majetku města po otevření dolů v Rudolfově.²⁴⁸ V Kašparově případě navíc s přihlédnutím k jeho loajlnosti k habsburskému domu.²⁴⁹ Patřil také k radním, kteří pravidelně rozšiřovali rodinný majetek. Ke konci své kariéry mu patřila řada domů uvnitř města, několik polí a luk. Dále vlastnil několik dvorů, mlýn a další pozemky.²⁵⁰ Základním majetkem rodu, který přecházel z otce na syna, byl várečný dům ve Svinenské ulici.²⁵¹ Kromě vaření piva a vína,²⁵² které bylo pro jeho rodinu typické, se věnoval pronajímání svých nemovitostí.²⁵³ S druhou ženou Dorotou Öllerovou, příslušnicí staré měšťanské rodiny, měl syna Davida. Dalším radním se stal **Václav** mezi roky 1626-1649.²⁵⁴ Byl synem Jiřího z Daudleb, tedy Kašparovým bratrem. Měl ale jinou matku.²⁵⁵ Politickou dráhu však začal jako řada jiných mezi seniory roku 1614.²⁵⁶ Jeho desetileté působení ve vnější radě nebylo způsobeno primátorstvím Kašpara.²⁵⁷ Ten totiž již roku 1622 skončil v této pozici, Václav však do rady vstoupil až o čtyři roky později. Jeho kariéra mezi konšely nebyla kontinuální, k jejímu přerušení došlo v letech 1635-1636. Roku 1635 je uváděn mezi obecními staršími.²⁵⁸ Následující rok byl ustanoven městským rychtářem, aby se v roce 1637 vrátil zpět do nejvyššího městského úřadu.²⁵⁹ Věnoval se vaření piva. I on investoval vydělané peníze do koupě nových pozemků. Před vstupem do správy města zakoupil dva domy, přičemž jeden stál ve Svinenské ulici, kde byl výše zmíněný rodinný várečný dům.²⁶⁰ Mimo to vlastnil pole a tři dvory v okolí města.²⁶¹ Spolu s bratrem po několik let zasedali ve správních

²⁴⁸ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 81-89 a 109-121.

²⁴⁹ Tamtéž, s. 82.

²⁵⁰ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 83.

²⁵¹ Tamtéž, s. 82.

²⁵² SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Přiznání osedlých*, fol. 3v-19r.

²⁵³ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 83.

²⁵⁴ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 234r-263v.

²⁵⁵ T. STERNECK, *Mezi Měšťany*, s. 137.

²⁵⁶ Tamtéž, fol. 194r.

²⁵⁷ Tamtéž, fol. 197v-234r.

²⁵⁸ Tamtéž, fol. 246v.

²⁵⁹ Tamtéž, fol. 248v-250r.

²⁶⁰ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 83.

²⁶¹ Tamtéž.

orgánech města. Jejich vztahy však nebyli ideální. Ihned po smrti jejich otce se dostali do vleklého soudního sporu o jeho pozůstalost.²⁶² Syn Kašpara **David Daudlebský** se v městských institucích poprvé prosadil roku 1620 k obecním starším.²⁶³ Vydržel zde poměrně dlouhou dobu až do roku 1632.²⁶⁴ Radním se stal poprvé roku 1635, právě v roce kdy byl starším zvolen Václav.²⁶⁵ Nelze se domnívat, že se takto předešlo účinkování dvou zástupců jednoho rodu mezi konšely. Od roku 1637 až do roku 1643 totiž v radě zasedali oba Daudlebští, Václav i David, tedy strýc a synovec.²⁶⁶ Kromě rodového domu ve Svinenské ulici zakoupil další dům a k němu přidal tři pole. Když roku 1648 umíral, zanechal po sobě majetek v hodnotě 4946 zlatých.²⁶⁷

Posledním z dětí primátora Kašpara byl **Kašpar II. Daudlebský**.²⁶⁸ Ten se v seznamech obecních starších poprvé objevuje roku 1636 a na této pozici zůstal až do roku 1666.²⁶⁹ Jeho dlouhodobé působení v tomto orgánu městské správy končí rokem 1670, kdy se stal konšelem.²⁷⁰ Podle přiznání osedlých se věnoval vaření a šenkování piva.²⁷¹ Od roku 1652 působil u seniores také **Jan Jiří Daudlebský**.²⁷² Narodil se roku 1628 jako syn Davida Daudlebského.²⁷³ Ve svých 24 letech vstoupil do městské politiky.²⁷⁴ Podobně jako Kašpar zde setrval dlouhou dobu až do roku 1672.²⁷⁵ I když byl zvolen pouze ve dvou funkčních obdobích do rady města, úřad vykonával po dobu osmi let. V konšelském úřadu působil spolu s Kašparem II. do roku 1676.²⁷⁶ To je dalším dokladem, že nebyli blízkými příbuznými, ale jde opět o strýce a synovce.

²⁶² T. STERNECK, *Mezi měšťany*, s. 138.

²⁶³ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 216r.

²⁶⁴ Tamtéž, fol. 223v-241v.

²⁶⁵ Tamtéž, fol. 246v.

²⁶⁶ Tamtéž, fol. 250r-256v.

²⁶⁷ T. STERNECK, *Mezi měšťany*, s. 168.

²⁶⁸ Tamtéž, s. 171.

²⁶⁹ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 248v-300r.

²⁷⁰ Tamtéž, fol. 310r.

²⁷¹ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Přiznání osedlých*, fol. 3v.

²⁷² Tamtéž, *Kronika Tomáše*, fol. 270r.

²⁷³ SOA Třeboň, Oddělení matrik, *Matrika narozených 1615-1630*, fol. 545r.

²⁷⁴ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 270r.

²⁷⁵ Tamtéž, fol. 315r.

²⁷⁶ Tamtéž, fol. 315r-342v.

Povoláním byl Jan Jiří forman. K většímu nárůstu jeho majetku nedošlo.²⁷⁷ Druhým primátorem z rodu byl **Jan František Daudlebský**.²⁷⁸ Narodil se pravděpodobně ve třicátých nebo čtyřicátých letech 17. století.²⁷⁹ Jeho otcem byl Kašpar II. Daudlebský. První manželka Kateřina byla členkou další významné českobudějovické rodiny Pinklů.²⁸⁰ Druhá žena Alžběta byla zase rozená Hoffmanová.²⁸¹ Jan se nejprve roku 1680 stal starším, v následujícím volebním období byl ustanoven rychtářem.²⁸² Konšelem byl zvolen během následující renovace roku 1686. Úřad primátora poté zastával mezi roky 1696-1708.²⁸³ Pravděpodobně se věnoval činnostem spojeným s vařením piva a pronájmem nemovitostí. Šest příslušníků rodu působilo v radě města, k nim lze přidat **Kristiána Daudlebského**, který se ale konšelem nikdy nestal.²⁸⁴ V letech 1686-1696 působil ve funkci obecních starších. Byl mladším synem Kašpara II.²⁸⁵

Hartlové

Neméně významnou byla rodina Hartlů, která měla v radě tři své členy. Navazovali na působení Jiřího Hartla v 16. století. Ten byl politicky činný mezi roky 1569-1579 v městských institucích.²⁸⁶ V rodinné tradici pokračovali i Mikuláš a Dionýsus Hartl. První byl starším v letech 1578-1591.²⁸⁷ Druhý ve stejném orgánu působil pouhé dva roky 1592 a 1593.²⁸⁸ V 17. století jsou významní především dva členové. **Jiří Vilém Hartl starší** začal svou kariéru rokem 1626, kdy byl zvolen mezi *seniores*.²⁸⁹ Po

²⁷⁷ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 5v.

²⁷⁸ O Janu Františku Daudlebském T. STERNECK, *Mezi měšťany*, s. 173-175; D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 45.

²⁷⁹ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 45.

²⁸⁰ T. STERNECK, *Mezi měšťany*, s. 174.

²⁸¹ Tamtéž.

²⁸² SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 395v-396r.

²⁸³ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 45.

²⁸⁴ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 417r-430r.

²⁸⁵ T. STERNECK, *Mezi měšťany*, s. 172.

²⁸⁶ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 86.

²⁸⁷ Tamtéž.

²⁸⁸ Tamtéž.

²⁸⁹ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 234v.

čtyřech funkčních obdobích strávených mezi staršími se stal roku 1635 konšelem.²⁹⁰ Jeho první primátorské období začalo v roce 1652 a končilo o tři roky později.²⁹¹ Záznam z renovace roku 1657 uvádí jeho jméno „pouze“ mezi konšely, při další volbě o rok později však již byl opět primasem.²⁹² Tentokrát úřad držel až do své smrti v roce 1672.²⁹³ Kromě vaření vína se věnoval obchodu s železem a sukny.²⁹⁴ Byl jedním z nejbohatších českobudějovických měšťanů své doby. Kromě pozemkového majetku vlastnil hospodářské usedlosti.²⁹⁵

Jeho syn **Jiří Vilém Hartl mladší** se spolu s otcem objevuje ve správních orgánech města poprvé roku 1657, kdy je uváděn mezi staršími.²⁹⁶ Do městské rady byl zvolen až v následujícím volebním období po smrti svého otce roku 1676.²⁹⁷ Zde se tedy na rozdíl od Daudlebských dva Hartlové mezi konšely nedostali. Bylo to pravděpodobně způsobeno jejich blízkou rodinou vazbou otce a syna. Šel ve šlépějích svého otce a v letech 1686-1694 vykonával primátorský úřad.²⁹⁸ Stejně jako on se věnoval obchodu.²⁹⁹ Kromě dědictví po otci mu patřily dva domy uvnitř města, jeden na náměstí a druhý v Krajinské ulici. Zakoupil také statek Mostky u Kaplice a mlýn.³⁰⁰ Posledním, který se dostal mezi radní, byl **Bartoloměj** syn Mikuláše Hartla. U obecních starších jeho jméno nalezneme již roku 1601.³⁰¹ Setrval zde do roku 1608, kdy se stal konšelem.³⁰² Dvouletou přestávku mezi radními vyplnil působením v rychtářském úřadu roku 1609 a návratem ke sboru starších o rok později.³⁰³ V letech 1611-1615 jeho

²⁹⁰ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 43.

²⁹¹ Tamtéž.

²⁹² SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 280r-283v.

²⁹³ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 43.

²⁹⁴ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Přiznání osedlých*, fol. 3r.

²⁹⁵ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 43.

²⁹⁶ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 280r.

²⁹⁷ Tamtéž, fol. 342v.

²⁹⁸ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 44.

²⁹⁹ Tamtéž; SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Přiznání osedlých*, fol. 4v.

³⁰⁰ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 44.

³⁰¹ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 170r.

³⁰² Tamtéž, fol. 178r.

³⁰³ Tamtéž, fol. 180r-182r.

jméno zapsáno opět na pozici konšela.³⁰⁴ Svou politickou kariéru zakončil mezi seniory, kde byl až do roku 1618.³⁰⁵ Také on investoval velké částky do nákupu nemovitostí. Kromě domu po otci si pořídil další tři nemovitosti ve městě. Jeden stál na náměstí, další v Široké ulici a poslední v těsném sousedství v ulici dr. Stejskala. Připojil také čtyři pole.³⁰⁶ **Václav Hartl** zastával dlouhodobě funkci obecního staršího. I když nebyl nikdy zvolen mezi radní, působil po 41 let v nižším orgánu městské správy. Na prvním místě mezi seniores, obdobně jako u radních nazývaném primas, pak strávil 18 let.

Fritschkové z Fürstenmühlu

Jedním z nejbohatších českobudějovických rodů 16. a 17. století byli Fritschkové.³⁰⁷ Podobně jako Daudlebští se mohli pyšnit predikátem a erbem. Do jejich majetku kromě několika domů na náměstí patřil také zámeček Doubravice.³⁰⁸ Rod v městské správě navazoval na svého předka Friczka, který byl v letech 1344-1345 rychtářem. Fritschkové měli mezi nejvyššími orgány správy města pět svých členů. Jejich prvním zástupcem v 17. století byl **Benedikt Fritschko**, který byl roku 1620 zvolen mezi obecní starší.³⁰⁹ Jeho kariéra skončila o deset let později a během ní se nikdy nestal konšelem.³¹⁰ Úspěšnějším byl **Emanuel Fritschko**, který byl hned první rok svého politického působení (1621) zvolen mezi městské radní.³¹¹ Až do svého konce ve vrcholné instituci města roku 1654 se nikdy nestal primasem.³¹² Po většinu času se však v seznamech radních se pohyboval vždy na druhém až třetím místě, byl tedy ustanoven hned za primátorem města. Současně sloužil jako českobudějovický solní hejtman.³¹³ Dalším Fritschkem zapsaným v obnovách městských rad a radních protokolech byl **František**. Ten se dostal roku 1649 mezi obecní starší a při své první volbě obsadil v seznamu druhé místo. Tři volební období vydržel na předních pozicích mezi seniores,

³⁰⁴ Tamtéž, fol. 184r-197v.

³⁰⁵ Tamtéž, fol. 199r-204v.

³⁰⁶ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 87.

³⁰⁷ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 44.

³⁰⁸ Tamtéž.

³⁰⁹ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 216r.

³¹⁰ Tamtéž, fol. 223v-238r.

³¹¹ Tamtéž, fol. 223v.

³¹² Tamtéž, fol. 274v.

³¹³ Tamtéž, *Přiznání osedlých*, fol. 14r.

až byl roku 1657 přijat do rady města.³¹⁴ Stalo se tak po odchodu Emanuela Fritschka. Opět tedy můžeme hovořit o snaze nevpustit dva blízké příbuzné do vrcholného orgánu správy města. Radním byl František do roku 1662.³¹⁵ Věnoval se hlavně šenkování vína a piva.³¹⁶ Dalším Fritschkem s politickou kariérou byl **Václav**. Emanuelův syn se narodil roku 1629.³¹⁷ V seznamech radních a obecních starších ho nalezneme pouze po dobu dvou období mezi roky 1652-1654.³¹⁸ Vždy byl zvolen do méně významného z obou orgánů. Zajímavá je bezesporu jeho svatba roku 1648 s Helenou Hartlovou, dcerou radního Jiřího Viléma Hartla staršího.³¹⁹ Došlo tedy k dalšímu provázání dvou významných měšťanských rodin.

Během let 1652-1654 navíc najdeme v městských institucích hned tři Fritschky.³²⁰ Kromě radního města Emanuela se staršími stali ještě výše zmíněný František a Václav. Stejný počet zástupců měli v témže období i Daudlebští. Václav Daudlebský byl mezi konšely města a Kašpar II. spolu s Janem Jiřím zastupovali rod u seniores. V tomto dvouletém úseku tedy měly dva významné českobudějovické rody významný podíl na správě města. Pokračovatelem v rodinné tradici byl i Václavův syn **Rudolf Fritschko**. Ve svých 23 letech (narodil se roku 1649)³²¹ se poprvé dostal mezi starší. Stalo se tak roku 1672.³²² Na stejné pozici byl i o 17 let později (1689), kdy ve městských orgánech skončil.³²³ Nejvýznamnějším představitelem rodu byl **Fridrich Fritschko z Fürstenmühlu**. Bez předchozích politických zkušeností se roku 1683 dostal ihned do rady města. Podobně jako další členové rodu byl úředníkem při obecní solnici.³²⁴ Vrcholem jeho kariéry bylo osmiměsíční držení primátorského úřadu, který

³¹⁴ Tamtéž, fol. 280r.

³¹⁵ Tamtéž, fol. 293v.

³¹⁶ Tamtéž, *Přiznání osedlých*, fol. 1v.

³¹⁷ SOA Třeboň, Sběrka matrik, *Matrika narozených 1615-1630*, fol. 635r.

³¹⁸ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 270r-274v.

³¹⁹ SOA Třeboň, Sběrka matrik, *Matrika oddaných 1647-1661*, fol. 23r.

³²⁰ Tamtéž, fol. 270r-274v.

³²¹ SOA Třeboň, Sběrka matrik, *Matrika narozených 1647-1649*, fol. 76r.

³²² SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 315r.

³²³ Tamtéž, fol. 421r.

³²⁴ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 44.

převzal po Jiříku Vilému Hartlovi mladším roku 1694.³²⁵ Ve svém úřadu zůstal pouze do své smrti téhož roku.

Fischerové

Sedmnácté století bylo významné i pro rodinu Fischerů. Prvními zástupci rodu ve správě města byli Václav Fischer a Lorenc Fischer. Oba se na několik funkčních období dostali mezi obecní starší. Václav jím mezi roky 1592-1600.³²⁶ Během svého života koupil dva domy, čtyři pole a zahradu.³²⁷ Lorenc byl zvolen dvakrát v letech 1607 a 1610.³²⁸ I on rozšiřoval svůj pozemkový majetek. Patřil mu dům, pole a dvůr.³²⁹ Mezi tři radní z tohoto rodu patřil **Benedikt**. Ten se stal obecním starším roku 1608.³³⁰ Jeho dlouhodobé působení u nižší instituce správy skončilo až roku 1621.³³¹ Konšelem zůstal dvě volební období, aby se po roce stráveném v rychtářském úřadu opět vrátil mezi starší.³³² Během další renovace (1626) byl znovu dosazen mezi konšely.³³³ Volba roku 1627 mu přinesla návrat k seniores. Svou bohatou kariéru zakončil na konšelské stoličce v letech 1630-1632.³³⁴ V jeho držení byly dva domy a stejný počet polí. První měl v ulici dr. Stejskala. Druhý, který stál na náměstí, zakoupil těsně před vstupem do rady města. Jako celá rodina se věnoval vaření piva.³³⁵ Svou společenskou pozici vylepšil sňatkem s dcerou primátora Kašpara Daudlebského Alžbětou.³³⁶ Dlouhodoběji se radním nestal ani **Valentin Fischer**. Poprvé je zmiňován roku 1616 jako obecní starší.³³⁷ I když se konšelem stal dříve než Benedikt, konkrétně o rok dříve v roce 1621 se opět vrací mezi seniores.³³⁸ Zde zůstal až do roku 1624.³³⁹ Nejdéle se v radě uplatnil

³²⁵ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 425r.

³²⁶ Tamtéž, fol. 166r-168r; J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 85.

³²⁷ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 85.

³²⁸ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 176r a 182r.

³²⁹ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 85.

³³⁰ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 178r.

³³¹ Tamtéž, fol. 223v.

³³² Tamtéž, fol. 226r-231v.

³³³ Tamtéž, fol. 234r.

³³⁴ Tamtéž, fol. 235v-241v.

³³⁵ Tamtéž, *Příznání osedlých*, fol. 19v.

³³⁶ T. STERNECK, *Mezi měšťany*, s. 161.

³³⁷ Tamtéž, *Kronika Tomáše*, fol. 199v.

³³⁸ Tamtéž, fol. 215v-223v.

Zikmund Karel Fischer. Po dvou letech (1641-1643) strávených v řadách seniores se roku 1649 dostal o politický stupeň výše.³⁴⁰ V řadách konšelů zasedal až do roku 1689,³⁴¹ šlo tedy o jedno z nejdelších funkčních období. Nikdy se nestal primasem, ale od roku 1672 je pravidelně uváděn na druhém místě mezi radními.³⁴² Z přiznání osedlých vyplývá, že se věnoval vaření vína.³⁴³ Ve stejném prameni zjistíme i velký pozemkový majetek, který Zikmund nashromáždil.³⁴⁴

Rodina Bartlme

Neméně významná byl rodina Bartlmů. Již od poloviny 16. století se její členové uplatňovali ve městské správě. Mikuláš Bartlme byl starším v letech 1556-1566. Dva roky (1563 a 1564) pak úřadoval na konšelské stoličce. Jiří Bartlme působil většinu času jako radní v letech 1573-1598. Po celé 17. století měla v městských orgánech několik svých členů. Prvním a velmi významným byl **Tomáš Bartlme**. Již roku 1594 jej nalézáme mezi obecními staršími.³⁴⁵ Od roku 1600 do roku 1624 patřil mezi konšely,³⁴⁶ přičemž v letech 1604 a 1622 vykonával funkci rychtáře.³⁴⁷ Své působení u nejvyššího orgánu správy přerušil desetiletou účastí u obecních starších mezi roky 1626-1636.³⁴⁸ Z posledních čtyř funkčních období strávil dvě v letech 1637 a 1639 na pozici radního a další dvě (1641 a 1643) jako městský rychtář.³⁴⁹ I když se nikdy nestal primátorem, opět se pravidelně umisťoval na čelních místech mezi konšely. Vlastnil dům na náměstí, k němuž přikoupil dva dvory.³⁵⁰ **Matyáš Bartlme** byl dalším členem rodu, který se dostal na nejvyšší politické příčky města. Na své dosazení mezi seniores roku 1643 navázal při další volbě roku 1649 vstupem do rady města.³⁵¹ Radním byl Matyáš po osm

³³⁹ Tamtéž, fol. 231v.

³⁴⁰ Tamtéž, fol. 253r-263v.

³⁴¹ Tamtéž, fol. 270r-421r.

³⁴² Tamtéž, fol. 315r-421r.

³⁴³ Tamtéž, *Přiznání osedlých*, fol. 1v.

³⁴⁴ Tamtéž.

³⁴⁵ Tamtéž, *Kronika Tomáše*, fol. 166r.

³⁴⁶ Tamtéž, fol. 168r-231r.

³⁴⁷ Tamtéž, fol. 173v a 226r.

³⁴⁸ Tamtéž, fol. 234r-248v.

³⁴⁹ Tamtéž, fol. 250r-256v.

³⁵⁰ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 114.

³⁵¹ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 256v-263v.

volebních období. Svou kariéru zakončil v roce 1670.³⁵² Vlastnil hostinec. Posledním z Bartlmů, kdo získal úřad konšela, byl **Jan František**. Klasický kariérní postup našel u seniores, kam byl zvolen roku 1686.³⁵³ Mezi radní se dostal až na závěr sledovaného období v roce 1699.³⁵⁴ V 17. století se v městské správě z rodiny Bartlmů uplatnil ještě **Šimon**. Ten v letech 1601 až 1618 vykonával funkci staršího.³⁵⁵ Radním ani rychtářem se nikdy nestal.

Alsterlové

Významným českobudějovickým řeznickým rodem uplatňujícím se v nejvyšších pozicích městské správy byli Alsterlové. V 16. století patřil k významným členům rady města Jan Alsterle. Ten působil 37 let v obou orgánech správy, přičemž v tom významnějším byl činný let 18. Jako s prvním se v seznamech radních následujícího století setkáváme s **Adamem Alsterle**. Syn bohatého řezníka Jana vstoupil do městské politiky roku 1592.³⁵⁶ Ve sledovaném období byl již od roku 1599 na pozici konšela.³⁵⁷ Tuto funkci vykonával do roku 1612, poté svou kariéru načas přerušil.³⁵⁸ O deset let později se vrátil do funkce obecního staršího, kde působil dvě funkční období v letech 1623-1624.³⁵⁹ V případě Adama můžeme sledovat prudký nárůst majetku v průběhu jeho úřadování. Nakoupil během něj dům, několik polí, dva dvory a dokonce i chmelnici.³⁶⁰ Radním se stal i **Mikuláš Alsterle**. Je jedním z příkladů postupu do rady přes úřad městského rychtáře, kterým se stal roku 1621.³⁶¹ O rok dříve byl zvolen mezi seniores. Konšelem byl Mikuláš po tři roky v letech 1622 až 1624.³⁶² Dále už o něm v seznamech zmínka není. Posledním z rodiny kdo se dostal do rady města, byl **Felix Alsterle**. Dlouhou dobu strávenou na pozici staršího začal roku 1632 a skončil ji

³⁵² Tamtéž, fol. 310r.

³⁵³ Tamtéž, fol. 417r

³⁵⁴ Tamtéž, fol. 452r.

³⁵⁵ Tamtéž, fol. 170r-204v.

³⁵⁶ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 84.

³⁵⁷ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 166r.

³⁵⁸ Tamtéž, fol. 187v.

³⁵⁹ Tamtéž, fol. 228r-231v.

³⁶⁰ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 84.

³⁶¹ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 223v.

³⁶² Tamtéž, fol. 226r-231v.

až o 35 let později.³⁶³ Radním byl pouze po dobu dvou let (1657-1658).³⁶⁴ Za manželku si roku 1650 vzal Margaretu Sartorius, dceru radního Jana Adama Sartoria (úřad držel v letech 1620-1637).³⁶⁵ Je tak jedním z příkladů radních se sítí příbuzenských vazeb k ostatním konšelům. Těsně před svým zvolením byl roku 1655 kmotrem dcery Pavla Walicha, který do rady vstoupil ve stejný rok jako Felix.³⁶⁶ O spřízněnosti s Janem Sartoriem již byla řeč. Roku 1658 byl také svědkem na svatbě Františka Frölicha.³⁶⁷ K výraznějšímu shromažďování majetku u něj nedošlo.

Planklové

Některé rody se uplatňovaly více v seniores. Stará českobudějovická měšťanská rodina Planklů se v zápisech o městských institucích objevuje již od 16. století. Významným představitelem rodu byl Wolf Plankl. Ten byl dokonce roku 1534 zvolen primasem.³⁶⁸ Dalším Planklem v radě byl ve třicátých letech 16. století Mates. Někdy také bývá označován jako Kirschner (kožešník).³⁶⁹ Bohatší kariéru měl v 16. století Baltazar Plankl. Kromě dlouhodobého působení v obou orgánech správy mezi roky 1538-1578 byl také úspěšným rozšiřovatelem majetku.³⁷⁰ Kromě dvora se zahradou vlastnil také osm polí a sedm luk.³⁷¹ Sedmnácté století bylo pro rod, co se týče podílu jeho členů na chodu města, příznivější. Planklové měli u seniores celkem pět členů, z nichž dva se posléze stali radními. Nejvýznamnějším byl **Jan Plankl**. V seznamech radních renovací se vyskytoval již od roku 1592, kdy byl zvolen mezi starší.³⁷² Po dvou zde strávených letech se dostal do rady města a působil zde až do roku 1599.³⁷³ Ve stejném roce vykonával úřad rychtáře.³⁷⁴ Šest let od roku 1600 pak byl konšelem.³⁷⁵ V roce 1607 si

³⁶³ Tamtéž, fol. 241v-274v.

³⁶⁴ Tamtéž, fol. 280r-283v.

³⁶⁵ SOA Třeboň, Sběrka matrik, *Matrika oddaných 1647-1661*, fol. 27v.

³⁶⁶ Tamtéž, *Matrika narozených 1650-1660*, fol. 93r.

³⁶⁷ Tamtéž, *Matrika oddaných 1647-1661*, fol. 59v.

³⁶⁸ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 114.

³⁶⁹ Tamtéž.

³⁷⁰ Tamtéž.

³⁷¹ Tamtéž.

³⁷² Tamtéž, s. 115.

³⁷³ Tamtéž.

³⁷⁴ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 166r.

³⁷⁵ Tamtéž, fol. 168r-175v.

zopakoval rychtářský úřad a o rok později dokonce „sestoupil“ mezi starší.³⁷⁶ Další tříletá účast v radě byla roku 1613 přerušena návratem do řad seniores.³⁷⁷ V letech 1614 až 1618 působil v nižším orgánu správy,³⁷⁸ přičemž v roce 1615 opět vykonával funkci rychtáře.³⁷⁹ Svou bohatou kariéru ukončil dvouletým zasedáním v konšelské lavici (1618-1619).³⁸⁰ Zajímavou událostí během jeho úřadování byla jeho snaha připojit České Budějovice ke stavovskému povstání.³⁸¹ Spolu s Karlem Welsem, v té době primasem mezi staršími, a radními Tomášem Bartlme a Matyášem Christaindlem plánoval vydat město vojsku Jindřicha Matyáše Thurna.³⁸² Jeho rebelie byla po dlouhých průtazích a vyjednáváních zastavena městskou obcí, která načas postavila radu mimo rozhodovací pravomoci.³⁸³ Jan byl i přes svou snahu přidat se ke vzbouřeným stavům a dlouhé uvěznění císařským solním hejtmanem Janem Aulnerem z Pirkenfelsu v následujícím roce opět zvolen radním.³⁸⁴ Získal navíc predikát a přídomek von Wes.³⁸⁵ Značně také rozšířil svůj majetek. Po dvou desetiletích ve funkci se mohl pyšnit vlastnictvím tří domů (na náměstí, v Hroznové ulici a v ulici Karla IV.), pěti dvorů a mnoha luk a polí.³⁸⁶ Tříletou kariéru u obecních starších měl za sebou **Michal Plankl**. Nepříliš bohaté působení v městských orgánech začal v letech 1611 až 1612 a skončil v roce 1618.³⁸⁷ Tři funkční období zažil ve správních orgánech města také **Václav Plankl**. Od roku 1624 do roku 1627 byl starším.³⁸⁸ Dalším významným Planklem ve vrcholných institucích správy byl **Jan Adam**. Kariéru načal zvolením mezi seniores v letech 1632 až 1657.³⁸⁹ Přes rychtářský post v následujícím

³⁷⁶ Tamtéž, fol. 176r-178r.

³⁷⁷ Tamtéž, fol. 180r-192r.

³⁷⁸ Tamtéž, fol. 194r-201v.

³⁷⁹ Tamtéž, fol. 179v.

³⁸⁰ Tamtéž, fol. 204v-212v.

³⁸¹ M. Volf, *Pokus*, s. 151-159.

³⁸² Tamtéž.

³⁸³ Tamtéž, s. 159.

³⁸⁴ Tamtéž, s. 154.

³⁸⁵ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 115.

³⁸⁶ Tamtéž.

³⁸⁷ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 184r-187v a 204v.

³⁸⁸ Tamtéž, fol. 231v-235v.

³⁸⁹ Tamtéž, fol. 241v-280r.

roce se dostal do rady,³⁹⁰ kde ale skončil po dvou funkčních obdobích (1662 a 1666).³⁹¹ Povoláním byl sládek.³⁹² Z výše uvedeného výčtu je patrné, že se členové rodu prosazovali v českobudějovické městské správě zejména v první polovině 17. století. Jaká byla příčina jejich postupného ústupu z vrcholných správních pozic ve městě, není jisté. Porovnáním majetku Jana Adama Plankla a jeho předků Jana či Baltazara je však patrný jasný úbytek. Kromě několika ovcí a koně totiž Jan Adam roku 1653 nepřiznal žádné pozemky.³⁹³ Posledním z rodu činným ve správě města byl v 17. století **Urban Dionýsus Plankl**. První zvolení mezi seniores získal roku 1680.³⁹⁴ Do konce sledovaného období zde také zůstal.³⁹⁵

Hirschové

Rodinou vystupující od 16. století pravidelně mezi institucemi městské správy byli Hirschové. Prvním politicky aktivním z rodu byl Tomáš, jehož nalezneme v seznamech radních v letech 1542 až 1560.³⁹⁶ Povoláním byl pekař, pravděpodobně jako většina členů rodu. V 17. století se jako s prvním setkáme s **Mikulášem Hirschem**. Majitel dvoru na Starém městě byl mezi roky 1592 a 1607 obecním starším.³⁹⁷ Úspěšnější byl **Jiří Hirsch**. Politickou dráhu začal v roce 1586.³⁹⁸ Přes rychtářský úřad, který vykonával v letech 1600 a 1601, se dostal mezi konšely.³⁹⁹ Po roce stráveném v nejvyšší instituci města se vrátil zpět k seniores, kde působil osm let do roku 1611.⁴⁰⁰ O rok později se stal rychtářem a závěr své kariéry končil v radě města.⁴⁰¹ Konšelskou funkci tedy vykonával v letech 1602 a následně 1613-1617. Postupné hromadění majetku – ve městě vlastnil pět domů (v Krajinské, Kanonické a Panské ulici, k nim

³⁹⁰ Tamtéž, fol. 283v.

³⁹¹ Tamtéž, fol. 293v-300r.

³⁹² Tamtéž, *Přiznání osedlých*, fol. 10r.

³⁹³ Tamtéž, fol. 9v.

³⁹⁴ Tamtéž, *Kronika Tomáše*, fol. 395v.

³⁹⁵ Tamtéž, fol. 396r-452r.

³⁹⁶ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 87.

³⁹⁷ Tamtéž, s. 88.

³⁹⁸ Tamtéž.

³⁹⁹ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 168r-171v.

⁴⁰⁰ Tamtéž, fol. 171v a 172r-184r.

⁴⁰¹ Tamtéž, fol. 187v-201v.

přidal dva domy na náměstí) – mu vyneslo nobilitaci a přídomek von Hirscheneck.⁴⁰² V prvním desetiletí 17. století se mezi obecní starší dostal také **Martin Hirsch**. Kromě jeho působení u této instituce v letech 1600 až 1602 toho o něm víc není známo.⁴⁰³ Během těchto tří let měli Hirschové hlavní zastoupení ve správě města. Jiří, Mikuláš a Martin se podíleli na řízení města a rodina tak byla na jednom z předních míst mezi dalšími rody. Po smrti Jiřího Hirsche v roce 1617 se však na dlouhou dobu z politiky města vytratila. Své místo mezi hlavními českobudějovickými rodinami našli znovu až na konci století. Roku 1689 se **František Josef Hirsch** roku stal obecním starším.⁴⁰⁴ Radním byl zvolen hned v dalším funkčním období roku 1694.⁴⁰⁵ Jako jediný z rodu dosáhl nejvyššího městského úřadu – primátora. Vykonával jej po smrti Jana Františka Daudlebského v letech 1708 až 1724.⁴⁰⁶ Vážná nemoc mu znemožnila nadále vykonávat funkci a roku 1727 ji František podlehl.⁴⁰⁷ Roku 1696 lze také mezi seniores nalézt posledního Hirsche 17. století **Jana**.⁴⁰⁸ Zdá se, že jedno funkční období ve správě města mu stačilo, neboť jej dále již v pramenech nenalezneme.

Pinklové

Rodem, který se ve správě města prosazoval od 17. století, byli Pinklové. Prvním zástupcem byl roku 1609 Kryštof Pinkl.⁴⁰⁹ Do roku 1620 se ho nalzáme mezi staršími, konšelem se však nikdy nestal.⁴¹⁰ V radě se poprvé prosadil **Fabián Šebestián Pinkl**. V roce 1627 ho poprvé nalzáme mezi staršími, kde setrval do roku 1635.⁴¹¹ V konšelské funkci vydržel bez přestávek 22 let. Na konci svého působení se po dobu dvou let (1657-1658) stal dokonce primátorem.⁴¹² Byl obchodníkem, přivydělával si

⁴⁰² J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 88.

⁴⁰³ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 168r-171v.

⁴⁰⁴ Tamtéž, fol. 421r.

⁴⁰⁵ Tamtéž, fol. 425r.

⁴⁰⁶ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 45.

⁴⁰⁷ Tamtéž.

⁴⁰⁸ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 430r.

⁴⁰⁹ Tamtéž, fol. 180r.

⁴¹⁰ Tamtéž, fol. 182r-216r.

⁴¹¹ Tamtéž, fol. 235v-246v.

⁴¹² Tamtéž, fol. 248v-280r.

vařením piva a prodejem vína.⁴¹³ Jeho manželkou se stala Mariana Daudlebská. Tímto sňatkem tak svázal svou rodinu s nejvýznamnějším českobudějovickým rodem.⁴¹⁴ Radním byl i **František Zikmund Pinkl**. Roku 1686 byl zvolen mezi seniores.⁴¹⁵ Jako u mnohých konšelů se mu mezistupněm pro účast v radě města stal úřad rychtáře, který držel v letech 1689 a 1694.⁴¹⁶ Do nejvyšší instituce správy byl zvolen roku 1696 a do konce 17. století ji už neopustil.⁴¹⁷ Dalším Pinklem, který mohl dlouhodobě působit ve výkonných orgánech města, byl **Vojtěch**. Slibně se rozvíjející kariéru na začal mezi roky 1694 a 1696, kdy byl pokaždé zvolen starším.⁴¹⁸ Jelikož se obnova seniores roku 1699 nekonala, vykonával tuto funkci nadále až do další renovace.

Hoffmanové

Dalším rodem, který svůj vstup mezi vrcholné představitele města začal v 17. století, byli Hoffmanové. Rychlým vstupem do rady města se pyšnili hned dva členové rodiny. Prvním byl písař **Adam Hoffman**, který se stal roku 1670 konšelem.⁴¹⁹ Radním byl až do své smrti o šest let později.⁴²⁰ Delší dobu strávil na stejné pozici **Michal Hoffman**. Kariéru začal v témže roce jako Adam.⁴²¹ Na konšelské stolici seděl tento obchodník až do roku 1696.⁴²² Vždy se navíc umisťoval mezi předními konšely. Jediným členem rodu, který se stal „pouze“ starším, byl **Tobiáš Hoffman**. Poprvé byl zvolen roku 1676. Ve stejném roce usedali navíc výše zmínění Hoffmanové na konšelské stolice.⁴²³ V přiznání osedlých z roku 1653 je u něj uvedeno, že se zabývá vařením a šenkováním piva.⁴²⁴

⁴¹³ Tamtéž, *Přiznání osedlých*, fol. 5v-6.

⁴¹⁴ SOA Třeboň, Sběrka matrik, *Matrika oddaných 1647-1661*, fol. 34v.

⁴¹⁵ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 417r.

⁴¹⁶ Tamtéž, fol. 421r a 425r.

⁴¹⁷ Tamtéž, fol. 430r-452r.

⁴¹⁸ Tamtéž, fol. 425r a 430r.

⁴¹⁹ Povolání je zmiňováno Tamtéž, *Přiznání osedlých*, fol. 17r. Působení v radě zase Tamtéž, *Kronika Tomáše*, fol. 310r.

⁴²⁰ Tamtéž, fol. 342v.

⁴²¹ Tamtéž, fol. 310r.

⁴²² Jako obchodník nebo hokynář je uváděn Tamtéž, *Přiznání osedlých*, fol. 19r. Jeho působení v městské radě lze nalézt Tamtéž, *Kronika Tomáše*, fol. 310r-430r.

⁴²³ Tamtéž, *Kronika Tomáše*, fol. 315r.

⁴²⁴ Tamtéž, *Přiznání osedlých*, fol. 18v.

Christaindlové

Dva své členy mezi radními v 17. století měli také Christaindlové. Prvním, kdo se zapsal do seznamů renovací, byl již v roce 1531 Matyáš.⁴²⁵ V 17. století se mezi obecními staršími objevoval **Petr Christaindl**. Svou kariéru započal roku 1585.⁴²⁶ Do vnitřní rady města se dostal v roce 1606.⁴²⁷ O dva roky později (1608) se na jedno funkční období vrátil k seniores.⁴²⁸ Po dvouletém působení v radě města a roční pauze se vrátil mezi starší, roku 1612.⁴²⁹ Delší dobu v konšelské pozici strávil v letech 1613 až 1616.⁴³⁰ Svou přelétavou kariéru mezi oběma orgány městské správy ukončil dvouletým úřadováním ve vnější radě.⁴³¹ Petrovo povolání je neznámé, jisté bylo ovšem hromadění majetku v době jeho působení ve správních funkcích města. Podařilo se mu zakoupit řadu luk a polí.⁴³² V podobném duchu navázal **Matyáš Christaindl**. Od roku 1613 člen obecních starších.⁴³³ Po čtyřletém působení ve vnější radě se stává na dlouhých 32 let konšelem.⁴³⁴ Během své bohaté kariéry se hned několikrát stal primátorem. Poprvé v letech 1622 až 1624.⁴³⁵ Po roční pauze se opět stal primátorem mezi roky 1626-1627 a naposledy 1632-1636.⁴³⁶ I Matyáš pokračoval v rozšiřování majetku a kromě domu v dnešní Piaristické ulici vlastnil i několik luk.⁴³⁷ Zemřel 28. července roku 1649.⁴³⁸

Welsové

Starobylá rodina Welsů se v českobudějovické městské správě výrazněji začala uplatňovat již v 16. století. Významným členem rodu byl Václav Wels z Welsenbergu. Jako mnoho podobných měšťanů v následujícím století se i on s postupným růstem

⁴²⁵ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 110.

⁴²⁶ Tamtéž.

⁴²⁷ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 175v.

⁴²⁸ Tamtéž, fol. 176r-180r.

⁴²⁹ Tamtéž, fol. 182r-187v.

⁴³⁰ Tamtéž, fol. 192r-199r.

⁴³¹ Tamtéž, fol. 201v-204v.

⁴³² J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 110.

⁴³³ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 192r.

⁴³⁴ Tamtéž, fol. 201v-263v.

⁴³⁵ Tamtéž, fol. 226r-231v.

⁴³⁶ Tamtéž, fol. 234r-235v a 241v-248v.

⁴³⁷ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 40; J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 110.

⁴³⁸ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 41.

svého majetku dočkal zisku přídomku. V městské politice dosáhl nejvyššího postavení v letech 1586-1587 a 1589-1590, kdy byl primátorem města.⁴³⁹ V 17. století se jako první z Welsů dostal do vrcholných městských institucí **Karel**. Začal dvouletým působením u starších v letech 1603-1604.⁴⁴⁰ Další rok byl ustanoven městským rychtářem a jeho kariéra se tak podobala konšelům, kteří se přes tento úřad dostali do rady města.⁴⁴¹ Poté ale následovala dvouletá pauza. Znovu se s ním setkáváme roku 1608,⁴⁴² kdy zasedal mezi seniores. Po třech letech zde strávených se konečně roku 1611 stal radním.⁴⁴³ Setrval zde až do roku 1616.⁴⁴⁴ Po sedmi letech na témže místě se během další volby (1624) stal dokonce primasem.⁴⁴⁵ Zajímavá je jeho účast na neúspěšném pokusu o připojení města k vojskům Jindřicha Matyáše Thurna během stavovského povstání.⁴⁴⁶ Byl dokonce uvězněn spolu s Janem Planklem.⁴⁴⁷ Přes několikaletou účast u seniores se opět dostal roku 1624 do rady města a dokonce na nejvyšší pozici. Zdá se tedy, že mu účast v tomto nepodařeném pokusu nijak politicky neublížila. Primasem byl ale pouhý jeden rok. Jeho bratr **Fabián Wels** se naopak během povstání přidal k vítězné straně.⁴⁴⁸ Kariéru začal roku 1611 podobně, jako tomu bylo v případě většiny konšelů, mezi seniores.⁴⁴⁹ Po odchodu Karla z rady města se do ní roku 1617 dostal.⁴⁵⁰ Je zde jasně patrná snaha nevpustit tak blízké příbuzné do vedení města. Do roku 1623 zůstal radním.⁴⁵¹ Během stavovského povstání byl pověřen sestavením vojenského praporce a stal se jeho hejtmanem.⁴⁵² V roce 1624, kdy se jeho

⁴³⁹ Tamtéž, s. 39.

⁴⁴⁰ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 172r-173v.

⁴⁴¹ Tamtéž, fol. 174r.

⁴⁴² Tamtéž, fol. 178r.

⁴⁴³ Tamtéž, fol. 180r-184r.

⁴⁴⁴ Tamtéž, fol. 187v-199r.

⁴⁴⁵ Tamtéž, fol. 201v-231v.

⁴⁴⁶ M. VOLF, *Pokus*, s. 154.

⁴⁴⁷ Tamtéž, s. 159.

⁴⁴⁸ Tamtéž, s. 159.

⁴⁴⁹ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 184r.

⁴⁵⁰ Tamtéž, fol. 201v.

⁴⁵¹ Tamtéž, fol. 228r.

⁴⁵² M. VOLF, *Pokus*, s. 159.

bratr stal primátorem, usedl Fabián naopak mezi starší města.⁴⁵³ Opět je zde jasně patrná snaha vyhnout se přílišnému ovlivnění výkonného orgánu města blízkými příbuznými. I když se Karel a Fabián během stavovského povstání postavili každý na jinou stranu, nestačila tato odlišnost názorů a postojů k jejich současnému působení v radě. V roce 1626 se Fabián vrátil na konšelskou stolicí a zůstal zde až do své smrti o rok později.⁴⁵⁴ Pouze jedno funkční období strávil roku 1694 mezi staršími **Adam Wels**.⁴⁵⁵ Byl posledním zástupcem rodu v městských institucích v 17. století.

Todtové

Další z měšťanských rodin, která našla uplatnění ve vedoucích orgánech města až v 17. Století, byli Todtové. Prvním zástupcem rodiny pekařů v orgánech městské správy byl **Benedikt Todt**. Seniozem se stal při volbě roku 1620.⁴⁵⁶ Působil zde dlouhou dobu do roku 1649.⁴⁵⁷ Změnou v jeho kariéře bylo roční působení v roli městského rychtáře roku 1635.⁴⁵⁸ Opět není jistý motiv jeho dlouhého setrvání v nižší instituci správy. Na konšelské pozici působil pět let mezi roky 1652-1657.⁴⁵⁹ Povoláním byl pekař.⁴⁶⁰ Vlastnil i menší pozemkový majetek.⁴⁶¹ Mnohem déle byl v radě města **Jiří Todt**. Na rozdíl od Benedikta se dostal do vrcholného orgánu správy roku 1670 pouze po jednom funkčním období stráveným mezi staršími.⁴⁶² Konšelem je v pramenech uváděn mezi lety 1672-1686.⁴⁶³ Posledním z rodu, který se politicky prosadil v 17. století, byl **Ferdinand Todt**. V seznamech radních je uveden pouze v jednom volebním období ve funkci staršího roku 1696.⁴⁶⁴

⁴⁵³ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 231v.

⁴⁵⁴ Tamtéž, fol. 234r-235v.

⁴⁵⁵ Tamtéž, fol. 425r.

⁴⁵⁶ Tamtéž, fol. 216r.

⁴⁵⁷ Tamtéž, fol. 263v.

⁴⁵⁸ Tamtéž, fol. 246v.

⁴⁵⁹ Tamtéž, fol. 270r-280r.

⁴⁶⁰ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Přiznání osedlých*, fol. 4r.

⁴⁶¹ Tamtéž.

⁴⁶² SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 310r.

⁴⁶³ Tamtéž, fol. 315r-417r.

⁴⁶⁴ Tamtéž, fol. 430r.

Öllerové

Již od roku 1511 se Öllerové dostávali do vrcholných pozic v českobudějovické městské správě.⁴⁶⁵ V 17. století je poprvé zmíněn **Tomáš Öller**. Roku 1599 působil na pozici staršího, dále se s ním nesetkáváme. Déle se ve správě města uplatňoval **Jiří Öller**. Ten byl mezi roky 1600 až 1630 pravidelně volen mezi seniores.⁴⁶⁶ V tomto dlouhém období pravidelně zakupoval nový pozemkový majetek, hlavně louky a pole.⁴⁶⁷ Jediným Öllem, který se stal konšelem, byl **Lorenc**. Bez předchozích zkušeností u seniores byl roku 1609 zvolen do rady.⁴⁶⁸ Tuto funkci vykonával do roku 1612,⁴⁶⁹ pak se podíval také mezi starší (1613), kde zakončil svou kariéru.⁴⁷⁰ I on značně rozšiřoval rodinný majetek zakoupením několika domů a luk.⁴⁷¹ Posledním Öllem taktéž zmiňovaným pouze ve vnější radě, byl **Michal**. Zvolen byl v letech 1662 a 1666.⁴⁷² O jejich povoláních není nic známo.

Významnějších rodin bylo více (viz tabulka č. 4), ale hovořit o zcela uzavřené skupině měšťanů – českobudějovickém patriciátu není na místě. Na rozdíl od větších měst střední Evropy, kde byla nejenom dostatečná kvantitativní, ale i politická a hospodářská základna k vytvoření uzavřeného patriciátu, nelze v Českých Budějovicích o podobném stavu hovořit.⁴⁷³ I když se do čelních míst dostávali především zástupci několika čelních českobudějovických měšťanských rodin, nebyla městská rada neproniknutelnou i pro další měšťany. Během celého 17. století lze nacházet případy jednotlivců, kteří se do městské rady prosadili i bez potřebného jména.

⁴⁶⁵ Jednalo se o Tomana Öllera, J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 113.

⁴⁶⁶ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 168r-238r.

⁴⁶⁷ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 113.

⁴⁶⁸ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 180r.

⁴⁶⁹ Tamtéž, fol. 182r-187v.

⁴⁷⁰ Tamtéž, fol. 192r.

⁴⁷¹ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 113.

⁴⁷² SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 293v a 300r.

⁴⁷³ O problému uplatnění termínu patriciát pro České země více H. PEŘINOVÁ, *Od patriciátu*, s. 111-122; M. NODL, *Elity v českých a moravských pozdně středověkých městech jako badatelský a interpretační problém*, in: O. FEJTOVÁ – V. LEDVINKA – J. PEŠEK, *Pražské městské elity*, s. 7-22. K problematice termínů patriciát a elita v německé historické vědě I. BÁTORI – E. WEYRAUCH, *Die bürgerliche Elite*, s. 205-206. K problematice termínu elity Karel KRATOCHVÍL, *Pelhřimovský primas*, s. 222-228.

Samozřejmě, že radními byli bohatší měšťané z vyšších sociálních skupin obyvatelstva. Nevytvořila se zde ale podobně uzavřená vrstva, která by určovala vstup nových členů pomocí přijímací sítě, jako tomu bylo na západ od českých zemí, či v Praze.⁴⁷⁴

Tabulka č. 4

Zastoupení českobudějovických rodů ve správě města

Jméno rodiny	Počet členů v radě	Počet členů navíc v seniores
Daudlebští ze Sternecku	6	1
Fritschkové	4	1
Fischerové	3	2
Hartlové	3	1
Bartlme	3	1
Alsterle	3	0
Planklové	2	3
Hirschové	2	3
Pinklové	2	2
Hoffmanové	2	1
Christeindlové	2	1
Welsové	2	1
Todtové	2	1
Öllerové	1	3
Jiskrové	1	2
Löwensteinové	1	2
Preitenbergerové	1	2

⁴⁷⁴ O uzavřených elitách M. NODL, *Elity*, s. 34-39; H. PEŘINOVÁ, *Od patriciátu*, s. 114-116. O konfliktech vzniklých z důvodu nepřístupnosti nižších sociálních vrstev do městských rad J. MILLER, *Uzavřená společnost*, s. 176-178 a 182-198.

Významné kariéry radních

Během 17. století se v radě města uplatnila řada měšťanů – jednotlivců. Ti nepokračovali v rodinných tradicích při obsazování nejvyšších správních úřadů, ale jejich kariéra ve městské správě pramenila z jejich osobního vzestupu. Mohlo se jednat o nárůst majetku či o vstup do výnosné řemeslnické profese. Následující kapitola se bude věnovat životům těchto jednotlivců. Automaticky byli vyjmuti primátoři města, které dostatečně zpracoval ve své monografii Daniel Kovář.⁴⁷⁵

V první polovině 17. století byl jedním z nejvýznamnějších radních **Tomáš Netolický**. Navazoval na působení svých předků Václava Netolického a Hana Netolického. První jmenovaný byl purkmistrem v roce 1395.⁴⁷⁶ Druhý působil ve stejné pozici několikrát mezi roky 1404 až 1421.⁴⁷⁷ Stará měšťanská rodina, která původně přišla z jihočeských Netolic, tedy již od 14. století prostřednictvím svých členů pronikala do orgánů českobudějovické městské správy. Nikdy si ale nevytvořila dlouhodobou pozici uvnitř vnitřní a vnější rady. Obdobným příkladem je i Tomáš Netolický, který je jediným zástupcem rodu mezi konšely a obecními staršími v 17. století. Poprvé byl, jak bylo zvykem, zvolen mezi seniores roku 1600.⁴⁷⁸ Zde setrval šest funkčních období a roku 1606 se stal radním.⁴⁷⁹ Učebnicovým příkladem postupoval mezi nejvyšší konšelské pozice do roku 1623. Vrcholem bylo čtyřleté působení na čtvrtém místě v radě v letech 1617-1620. Jako jediný z konšelů měl české příjmení, není však jisté, jestli se jeho rodina již několik století žijící v Českých Budějovicích neponěmčila.⁴⁸⁰ Podobně jako další měšťané shromažďoval během svého působení v radě města majetek. Vlastnil minimálně čtyři domy, přikoupil k nim tři pole.⁴⁸¹ O jeho povolání nic nevíme, jisté jsou jeho vysoké příjmy z pronájmů výše zmíněného majetku. Byl také dalším z řady nobilitovaných měšťanů. Krátce po svém vstupu do orgánů městské správy získal predikát von Eisenberg.⁴⁸²

⁴⁷⁵ Pro 17. století se jedná zejména o purkmistry na stranách D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 39-45.

⁴⁷⁶ Tamtéž, s. 18.

⁴⁷⁷ Tamtéž, s. 21.

⁴⁷⁸ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 168r.

⁴⁷⁹ Tamtéž, fol. 170r-175v.

⁴⁸⁰ M. Volf, *Pokus*, s. 153.

⁴⁸¹ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 113.

⁴⁸² Tamtéž.

Bezesporu dlouhá byla kariéra **Jiřího Adama Postingla**. Je jedním z konšelů bez předchozí politické zkušenosti u obecních starších. Do rady byl zvolen roku 1630 a udržel se zde bez přestávek až do roku 1666.⁴⁸³ I přes své dlouhé působení v tomto orgánu se nikdy nestal primasem. Umístil se nejvýše na třetím místě mezi radními ke konci svého úřadování v letech 1658-1666.⁴⁸⁴ Podle příznání osedlých z roku 1653 u něj není uvedeno žádné povolání.⁴⁸⁵ Vlastnil však nejspíše velké polnosti, protože byl v polovině 17. století majitelem 56 strychů půdy, z nichž 24 osíval na podzim a 20 na jaře.⁴⁸⁶

Dalším radním s dlouhodobým působením byl **Maxmilián Ehrenpreis**. Podobně jako Postingl se bez zkušeností u seniores prosadil do rady během třicetileté války. Konšelem se stal roku 1639.⁴⁸⁷ Svého kolegu ve funkci přečkal pouze jedno volební období a roku 1670 své působení ukončil.⁴⁸⁸ Maxmiliánova radní kariéra byla úspěšnější, a i když se ani on nestal primátorem, umisťoval se pravidelně na vyšších pozicích mezi konšely. Od roku 1657 byl poté vždy druhý hned za primasem.⁴⁸⁹ Pokud se podíváme do příznání osedlých z roku 1653, tak zjistíme, že Maxmilián byl jedním z největších vlastníků půdy. Měl ji 140 strychů, přičemž 50 osíval na podzim a 40 na jaře.⁴⁹⁰ Vlastnil také rybníky.⁴⁹¹ Zajímavé je také jeho vytváření celé řady neformálních vztahů s dalšími radními a staršími. Celkem pětkrát byl kmotrem dětí dalších konšelů. Pětkrát byl také svědkem na svatbách. S Jiřím Postinglem navíc nebyl Maxmilián svázán pouze podobným kariérním příběhem. Stal se mu totiž také svědkem na svatbě konané 3. března roku 1654, kdy si bral svou ženu Kláru.⁴⁹² Jeho nejvyšším úspěchem

⁴⁸³ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 238r-300r.

⁴⁸⁴ Tamtéž, fol. 283v-300r.

⁴⁸⁵ Tamtéž, *Příznání osedlých*, fol. 2v.

⁴⁸⁶ Tamtéž.

⁴⁸⁷ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 252v.

⁴⁸⁸ Tamtéž, fol. 253r-310r.

⁴⁸⁹ Tamtéž, fol. 280r-310r.

⁴⁹⁰ Tamtéž, *Příznání osedlých*, fol. 5v.

⁴⁹¹ Tamtéž, fol. 5r.

⁴⁹² SOA Třeboň, Sbirka matrik jihočeského kraje 1587-1930 (dále jen sbírka matrik), *Matrika oddaných farní úřad České Budějovice 1647-1661*, fol. 43r.

ale byla bezesporu svatba s Kateřinou Daudlebskou, dcerou primátora Kašpara.⁴⁹³ Také on byl příkladem nobilitovaného měšťana 17. století. Získal přídomek z Ehrenecku.⁴⁹⁴

Radním, který během svého úřadování nashromáždil velké množství majetku, byl **Dominik Cometa**.⁴⁹⁵ Stavitel italského původu byl politicky aktivní od roku 1609, kdy se dostal mezi starší.⁴⁹⁶ I přes postup v řadách seniores, např. roku 1615 byl hned na druhém místě za primasem, se nikdy nestal radním.⁴⁹⁷ Svou kariéru ukončil po jedenácti letech roku 1620.⁴⁹⁸ Pozoruhodnější než jeho politická dráha byl ovšem majetkový vzestup, který během ní učinil. Na konci svého působení ve vnější radě města mu patřily dva domy (v ulici Karla IV. a na náměstí), zejména se však zabýval nákupem polí a luk.⁴⁹⁹ Vyšších pozic v rámci městské správy dosáhl jeho syn **Jan Cometa**. Roku 1624 byl poprvé zvolen mezi obecní starší.⁵⁰⁰ V dalším funkčním období (1626) byl již čtvrtým v pořadí a při následující renovaci se stal konšelem (1627).⁵⁰¹ V nejvyšším orgánu města vydržel do roku 1643, kdy zemřel.⁵⁰² Mezi roky 1636-1643 byl navíc primátorem města.⁵⁰³

Jedním ze dvou lékařů, kteří se neváhali zapojit do řízení města, byl **Jan Hemmer**. Tento „apothekář“, jak byl nazýván v seznamech radních, měl klasický kariérní postup. Jako řada dalších začínal roku 1607 mezi seniores.⁵⁰⁴ Není jisté, jestli ho k jeho dlouhému působení v tomto orgánu vedly osobní důvody, např. nechť zapojit se do vyšší politiky, nebo prosté nezvolení. Každopádně se radním stal až po sedmi

⁴⁹³ T. STERNECK, *Mezi měšťany*, s. 161.

⁴⁹⁴ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 43.

⁴⁹⁵ Více o Dominiku Cometovi Karel ŠMRHA, *Českobudějovický stavitel Dominik Cometta z Eckthurnu*, Jihočeský sborník historický 27, 1958, s. 6-8. O jeho synech F. J. ČAPEK, *Druhá a poslední generace Cometů v Českých Budějovicích*, Výběr 20, 1983, s. 81-89.

⁴⁹⁶ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 180r.

⁴⁹⁷ Tamtéž, fol. 197v.

⁴⁹⁸ Tamtéž, fol. 182r-216r.

⁴⁹⁹ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 84.

⁵⁰⁰ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 231v

⁵⁰¹ Tamtéž, fol. 235v.

⁵⁰² D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 42.

⁵⁰³ Tamtéž.

⁵⁰⁴ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 176r.

letech roku 1614.⁵⁰⁵ Své pětileté působení na konšelské stoličce přerušil pouze roku 1616, kdy působil jako městský rychtář.⁵⁰⁶ Jeho kariéra tedy nezaznamenala žádné výraznější přestupy mezi oběma radami a měla kontinuální charakter. Jan se při každé renovaci posouval na pomyslném konšelském žebříčku. Politickou dráhu opustil roku 1619.⁵⁰⁷ Povolání mu bylo i hlavním zdrojem obživy. K většímu nákupu majetku se během úřadování neuchýlil. Zakoupil pouze pět polí.⁵⁰⁸

Nepříliš často se do rady města dostali ševci. Jednou z výjimek byl **Mikuláš Schantz**. Pravděpodobně šlo o syna Tomáše Schantze, ševce a radního v letech 1581-1584.⁵⁰⁹ Do městské politiky vstoupil roku 1585, kdy je veden mezi staršími.⁵¹⁰ V této instituci vydržel až do roku 1600, kdy byl zvolen konšelem.⁵¹¹ Místo v nejvyšším správním orgánu města držel 28 let až do roku 1627.⁵¹² V radě se postupně přesouval až na nejvyšší místa. Deset let byl dokonce na druhém místě, aspiroval tedy na primátorské křeslo.⁵¹³ Nikdy se jím však nestal. Po svém otci zdědil řadu domů, pokračoval také v rozšiřování rodového majetku skupováním polí a luk v okolí města.⁵¹⁴ Rodina se prosadila ve správních institucích ještě prostřednictvím **Kryštofa Schantze**. Ten byl však pouze mezi roky 1614-1626 seniorem.⁵¹⁵

Do rady města se dostali i zaměstnanci městské kanceláře. Příkladem je krátká kariéra **Kristiána Adalberta Čerlíka**. Ten se bez předchozích politických zkušeností stal konšelem ve dvou volebních obdobích v letech 1652-1654.⁵¹⁶ Předpokladem ve výkonu funkce mu pravděpodobně byla jeho písařská činnost v kanceláři. Měl tedy dostatečné vzdělání i postavení. Do rady se dostal i další člen rodu **Jan Kryštof Čerlík**.

⁵⁰⁵ Tamtéž, fol. 178r-194r.

⁵⁰⁶ Tamtéž, fol. 199v.

⁵⁰⁷ Tamtéž, fol. 212v.

⁵⁰⁸ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 87.

⁵⁰⁹ Tamtéž, s. 118.

⁵¹⁰ Tamtéž, s. 119.

⁵¹¹ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 168r.

⁵¹² Tamtéž, fol. 170r-235v.

⁵¹³ V letech 1617-1627. Tamtéž, fol. 201v-235v.

⁵¹⁴ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 118-119.

⁵¹⁵ Tamtéž, s. 119; SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 194r-234r.

⁵¹⁶ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 270r-315r.

Ten se obdobně jako Kristián nepůsobil nikdy mezi seniores. V roce 1680 se poprvé stal konšelem.⁵¹⁷ V této funkci setrval devět let až do roku 1689.⁵¹⁸ Jeho povolání ani majetek nejsou známy. Dalším písařem v radě byl **Daniel Alexius**. Obdobně jako svrchu zmiňovaný Jan Kryštof Čerlík se mezi nejvyšší představitele města dostal hned napoprvé. Roku 1676 jej nalezneme na desátém místě mezi radními.⁵¹⁹ Svou funkci opustil po dlouhých 23 letech v roce 1699.⁵²⁰ Jako městský písař přitom působil v šesti letech před svým zvolením.⁵²¹ Je zřejmé, že i městští úředníci měli předpoklady stát se součástí vedoucích skupin a uplatňovat se ve správě města.⁵²²

Zástupcem cechu soukeníků v radě byl **Tobiáš Hansl**. Jeho účast navíc nebyla krátkodobá. V roce 1652 byl zvolen seniorem.⁵²³ Po dalším funkčním období na stejném místě se roku 1657 dostal mezi konšely.⁵²⁴ Celkem 33 let pak vydržel v nejvyšším orgánu města. Podle příznání osedlých z roku 1653 vlastnil pouze malý pozemkový majetek.⁵²⁵ Je však možné, že v průběhu svého dlouhého úřadování ho přiměřeně rozmnožil.

⁵¹⁷ Tamtéž, fol. 395v.

⁵¹⁸ Tamtéž, fol. 396r-421r.

⁵¹⁹ Tamtéž, fol. 342v.

⁵²⁰ Tamtéž, fol. 395v-452r.

⁵²¹ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kniha zápisů českého písaře Daniela Ernesta Alexia 1670-1676*.

⁵²² Srov. H. JORDÁNKOVÁ – L. SULITKOVÁ, *Brněnská městská kancelář*, s. 425.

⁵²³ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 270r.

⁵²⁴ Tamtéž, fol. 274v-280r.

⁵²⁵ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Příznání osedlých*, fol. 2r.

3. Srovnání městských rad v českých zemích a v Kitzingenu

Pro porovnání velikosti městských rad a jejich proměn v rámci jednoho století je možné zvolit řadu studií.⁵²⁶ V rámci českých zemí je vhodné ke srovnání použít královská města podobná svou velikostí a významem. Z doposud publikovaných prací lze nejlépe využít seznam plzeňských radních z let 1550-1650.⁵²⁷ Ty zpracoval Jaroslav Douša. Dalším městem vhodným ke srovnání je Jihlava. I když byla v 17. století větší než České Budějovice, jednalo se o královské město patřící do stejného právního okruhu. Jihlavské seznamy konšelů z let 1555-1723 zhotovil Karel Křesadlo.⁵²⁸ Vhodnější z hlediska velikosti jsou Louny. Zdejší městskou radu mezi roky 1573-1696 zkoumal Bohumír Roedl.⁵²⁹ Srovnání s pražskými radními (Staré Město pražské v tabulce SMP a Nové Město v tabulce NMP) poslouží k vytvoření povědomí o situaci v největším městě království. Starým Městem mezi roky 1550-1650 se opět zabýval Jaroslav Douša.⁵³⁰ Jaroslava Mendelová pak učinila obdobný výzkum pro Nové Město pražské v letech 1600-1650.⁵³¹ Pro porovnání se zahraniční situací byla vybrána rozsáhlá práce věnující se radním v Kitzingenu během let 1500-1600/1620 (tabulka č. 6).⁵³²

Tabulka č. 5

Srovnání počtu radních v raněnovověkých městech

	ČB 1600-1700	SMP 1550-1650	NMP 1600-1650	Plzeň 1550-1650	Jihlava 1555-1723	Louny 1573-1696
Počet radních	99	258	124	148	285	117

⁵²⁶ J. DOUŠA, *Městské rady*; V. SMOLOVÁ, *Rada*.

⁵²⁷ J. DOUŠA, *Městské rady*, s. 326-346.

⁵²⁸ K. KŘESADLO, *Správa*, s. 67

⁵²⁹ B. ROEDL, *Vademecum*, s. 21-22.

⁵³⁰ J. DOUŠA, *Městské rady*, s. 355-362.

⁵³¹ J. MENDELOVÁ, *Rada*, s. 71.

⁵³² I. BÁTORI – E. WEYRAUCH, *Die bürgerliche Elite*, s. 320-796.

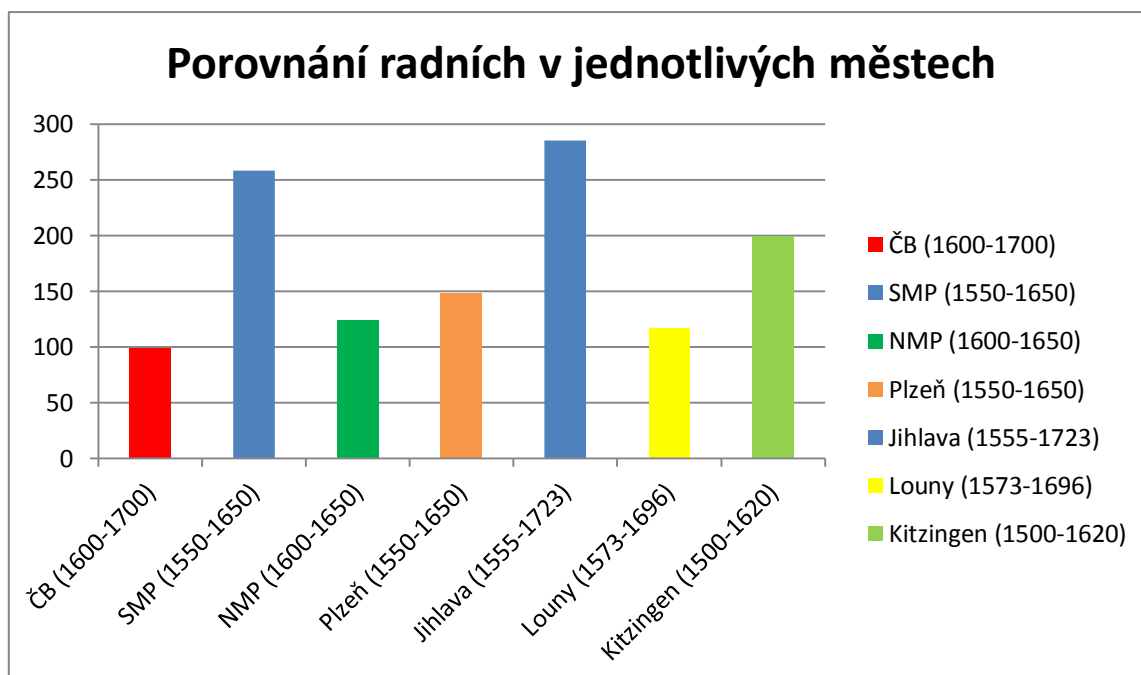
Tabulka č. 6

Srovnání počtu radních v Českých Budějovicích a v Kitzingenu

	České Budějovice (1599-1700)	Kitzingen (1500-1620)
Počet radních	99	199

Tabulka č. 7

Graf porovnání radních v jednotlivých městech českých zemí a v Kitzingenu

Z tabulek a grafu lze vyčíst, že středně velká královská města jako byly České Budějovice a Plzeň měla v průběhu století rozdílný počet měšťanů podílejících se na správě města. Pokud si domyslíme čísla u Nového Města pražského (rozšíříme je na celé století) a Jihlavy (zde naopak snížíme pouze na polovinu). Z těchto domněnek se pak počet radních v Novém Městě dostává na úroveň Starého Města. Jihlava se pak připojí ke středně velkým královským městům. K lepšímu zhodnocení pomůže vytvoření vlastního modelu. Poslouží k němu celkový počet radních za sledované období vydělený počtem roků. Zjistíme tak, kolik radních připadalo průměrně na jeden rok. Toto číslo pak vydělíme počtem konšelů v jednotlivých městech (Staré a Nové Město 18, zbývající 12).

$$\frac{\text{celkový počet konšelů}}{\text{délka sledovaného období (roky)}} = \text{průměr konšelů} / \text{rok}$$

$$\frac{\text{průměr konšelů}}{\text{velikost rady ve městech}} = \text{výsledný koeficient}$$

Výsledný koeficient nám pomůže lépe zhodnotit průměrný počet radních podílejících se na správě raněnovověkých měst (tabulka č. 8).

Tabulka č. 8

Koeficient radních ve městech

Koeficient radních v jednotlivých městech							
Město	ČB	SMP	NMP	Plzeň	Jihlava	Louny	Kitzingen
Koeficient	0,08	0,14	0,14	0,12	0,14	0,08	0,14

Z výsledných koeficientů si lze udělat lepší představu o střídání konšelů ve svých funkcích v jednotlivých městech. Zatímco Staré a Nové Město pražské, Jihlava, Plzeň i Kitzingen měla přibližně stejnou frekvenci změn v nejvyšších orgánech města, České Budějovice lze přiřadit spíše k Lounům. Tato města měla daleko kontinuálnější správu.

Kariéry radních

Již byla zmíněna řada českobudějovických rodů, jejichž členové se významně podíleli na správě města. I mezi nimi lze nalézt jedince, kteří se dlouhodobě uplatňovali v městské správě. Absolutním rekordmanem v počtu let strávených mezi vedoucí skupinou města byl **Jiří Vilém Hartl starší**. Celých 45 let se zapojoval do řízení měst, z nichž 38 zaujímal místo mezi obecními radními a sedmkrát byl dokonce městským primátorem.⁵³³ Na pomyslném druhém místě se umístil **Zikmund Karel Fischer**, jenž byl volen do funkcí 44 let. Konšelem byl volen po 41 let, když předtím strávil tři roky na pozici obecního staršího.⁵³⁴ Třetím v pořadí nejdéle sloužících radních a obecních straších byl **Kašpar II. Daudlebský**, který se představeným města stával po dobu 42 let. U Kašpara je však překvapivá jeho vysoká účast mezi obecními staršími v letech 1636-1666.⁵³⁵ Do městské rady poprvé nakouknul v roce 1670 a udržel se zde dalších

⁵³³ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 43.

⁵³⁴ Radním byl v letech 1649-1689 SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 263v-421r.

⁵³⁵ Tamtéž, fol. 248v-300r.

deset let.⁵³⁶ Z případu Kašpara Daudlebského lze vyčíst, že byly značné rozdíly mezi dlouhodobým působením v nejvyšší správní vrstvě radě a ve sboru obecních starších. Z nejdéle působících radních lze jmenovat Zikmunda Karla Fischera (41 let), Jiřího Hartla staršího (38 let), Jiřího Adama Postingla (37 let), Emanuela Fritschka (34 let), Matyáše Christeindla (33 let), Maxmiliána Ehrenpreise (32 let) a Michala Hoffmanna s 30 letým působením v radě. Dvacet a více let ve funkci konšele, působilo dalších dvanáct měšťanů. Patnáct jich zastávalo konšelský úřad deset a více let. Naopak k nejdéle voleným obecním starším patřili Kašpar II. Daudlebský (31 let), Benedikt Todt (30 let), Jan Adam Plankl (26 let), Felix Alsterle (23 let) a Jiří Degenhart (22 let). Celkem dvanáct starších svou funkci zastávalo deset a více let. Kompletní přehled spolu s porovnáním délky působení radních v Praze a Plzni zobrazuje tabulka č. 10.

Tabulka č. 9

Radní působící v městské radě a u obecních starších deset a více let

Radní	Působení v radě (v letech)	Působení u obecních starších (v letech)
Zikmund Karel Fischer	41	3
Jiří Vilém Hartl starší	38	7
Jiří Adam Postingl	37	0
Emanuel Fritschko	34	0
Matyáš Christeindl	33	4
Maxmilián Ehrenpreis	32	0
Michal Hoffmann	30	0
Mikuláš Schantz	29	0
Ondřej Hermann	28	4
Tomáš Bartlme	26	12
Václav Daudlebský	25	9
Daniel Alexius	24	0
Fabián Šebestián Pinkl	23	6
Jan František Daudlebský	23	1
Kryštof Šebestián Heyde	23	0
Kašpar Daudlebský	23	0

⁵³⁶ Tamtéž, fol. 310r-395v.

Tomáš Veselý	20	5
Jiří Vilém Hartl mladší	19	16
Tomáš Netolický	19	6
Jan Cometa	17	3
Bernard Zoch	17	0
Jiří Frölich	16	11
Jan Adam Sartorius	16	6
Matyáš Valdauf	15	13
Jan Schaller	13	10
Jan Plankl	13	6
Pavel Grindling	11	6
Vincenc Třebotovský	10	8
Mates Kölbl	10	0
Zikmund Prokschi	10	0
Kašpar II. Daudlebský	11	31
Benedikt Todt	6	30
Jan Adam Plankl	5	26
Felix Alsterle	2	23
Jiří Degenhart	9	22
Jan Jiří Daudlebský	5	19
Jiří Tarcko	4	19
Eliáš Preitenberger	9	15
Benedikt Fischer	6	15
David Daudlebský	9	13
Bartoloměj Stecher	4	13
Karel Wels	7	12
Lorenc Friberger	2	11
Petr Christeindl	9	10
Bartoloměj Hartl	6	10

K porovnání funkčních období radních opět použijeme srovnatelné výzkumy provedené v Plzni a Starém Městě pražském Jaroslavem Doušou⁵³⁷ a v Lounech Bohumírem

⁵³⁷ J. DOUŠA. *Městské rady*, s. 342.

Roedlem.⁵³⁸ Ke srovnání použijeme radní, kteří drželi své úřady 30 a více let, 20 a více let, 10 a více let a méně než deset let.

Tabulka č. 10

Délka úřadování radních v Českých Budějovicích, Plzni, Lounech, Starém a Novém Městě pražském

Úřadování radních v Českých Budějovicích, Plzni, Lounech a Praze					
Počet let	České Budějovice	Plzeň	SMP	NMP	Louny
30 a více	7	2	Ø	Ø	17
20 a více	10	9	Ø	Ø	Ø
10 a více	14	29	3	5	Ø
Méně než deset	68	108	64	119	Ø
Celkem	99	148	258	124	117

Z uvedených tabulek vyplývá, že budějovičtí radní spolu s plzeňskými a lounskými drželi své úřady díky klidnější vnitropolitické situaci ve městě déle let. Konšelé Starého Města pražského se kvůli delším prodlevám při obnovování rad a daleko bouřlivější politické situaci v hlavním městě českých zemí střídali ve svých funkcích častěji.⁵³⁹ Navíc se dá předpokládat, že se ve městě nacházela širší základna měšťanů s dostatečným majetkem a společenským postavením, která chtěla mít podíl na politice města. V Českých Budějovicích se delší funkční období radních objevovala častěji v druhé polovině 17. století. Příčinou byly bezesporu delší časové rozestupy mezi jednotlivými obnovami rad a také konečné vyjasnění prohabsburského politického směřování města.⁵⁴⁰ Zároveň je možné předpokládat, že v Českých Budějovicích či Lounech nebyl dostatečný počet měšťanů ochotných se politicky angažovat ve správě města. Jelikož nebyly tyto úřady placené, museli mít radní dostatečnou majetkovou základnu, která by jim umožnila zúčastnit se jednání městské rady.

⁵³⁸ B. ROEDL, *Vademecum*, s. 25.

⁵³⁹ J. DOUŠA, *Městské rady*, s. 379.

⁵⁴⁰ T. STERNECK, *Obnovování*, s. 105.

Sociální složení městských rad

Pro pochopení horní vrstvy Českých Budějovic uplatňujících se v městské správě je potřeba se zaměřit na prostředí, ze kterého pocházeli. Předem je nutné zmínit, že se nelze opřít o jediný pramen, který by podobně jako u seznamů radní či příbuzenských vazeb mezi nimi osvětloval jejich povolání. Soupisy obyvatel jsou v Českých Budějovicích poprvé vedeny od roku 1607,⁵⁴¹ kdy byl pořízen první z nich. Jednalo se však o „pouhý“ seznam obyvatel s údaji o jejich výzbroji. Podobný soupis byl pořízen i o rok později.⁵⁴² Zajímavějším je soupis z roku 1615, který rozčleňuje obyvatele do čtyř městských čtvrtí.⁵⁴³ Ze seznamu si lze udělat představu o geografickém uspořádání města a jejich obyvatel. V Českých Budějovicích byla specifická situace v porovnání s běžnou zvyklostí v rámci českých měst. Na rozdíl od klasického rozdělení města podle majetku jeho obyvatel, kdy nejbohatší měšťané vlastnili majetek na náměstí, v Českých Budějovicích patřila celá západní strana rynku chudším řemeslníkům.⁵⁴⁴ Radní, kteří patřili k bohatším složkám obyvatelstva, se usídlovali především v přilehlých ulicích v souvislosti se svým výkonem povolání.⁵⁴⁵ Ucelený seznam městských úředníků, osob vykonávajících duchovní správu, řemeslníků a dalších lze nalézt k roku 1658.⁵⁴⁶ V obsáhlém seznamu jsou vedeni městští zaměstnanci a řemeslníci, proto je pro poznání povolání radních vrcholných představitelů města málo využitelný.

Nejvhodnějším pramenem s obsáhlým seznamem českobudějovických měšťanů, radní nevyjímaje, je přiznání osedlých z let 1653-1699.⁵⁴⁷ V soupisu lze nalézt kromě povolání také to, zda se dotýčný měšťan zabýval jednou z várečných činností či šenkováním piva a vína. Pro poznání sociálního složení městských rad byl pramenem nejpoužitelnějším, neobsahoval však kompletní přehled všech měšťanů. Povolání a sociální původ dalších radních bylo nutné dohledávat v řadě pramenů hromadné

⁵⁴¹ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Soupis měšťanů podle městských čtvrtí s údaji o jejich výzbroji 1607*.

⁵⁴² Tamtéž, *Soupis měšťanů. Připojena předměstí a městské vsi 1608*.

⁵⁴³ Tamtéž, *Soupis měšťanů podle městských čtvrtí 1615*.

⁵⁴⁴ J. KEJŘ, *Vznik*, s. 288.

⁵⁴⁵ J. CHVOJKA, *Město*, s. 28; J. KUBÁK, *Topografie města Českých Budějovic 1540-1800*, s. 1-395.

⁵⁴⁶ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Soupis městských úředníků, osob vykonávajících duchovní správu, řemeslníků, nádeníků, ... 1658*.

⁵⁴⁷ Tamtéž, *Přiznání osedlých ve městě, v městských vsích a v Rudolfově 1653-1699*.

povahy. Nejvíce nápomocné byly knihy testamentů, ve kterých kšaftující své povolání často neopomněli zdůraznit.⁵⁴⁸ Dalším použitelným pramenem jsou trhové knihy obsahující záznamy o převodech nemovitého majetku.⁵⁴⁹ Nápomocnou literaturou pro osvětlení povolání radních v první čtvrtině 17. století se stala studie Jaroslava Kubáka uveřejněná v Jihočeském sborníku historickém.⁵⁵⁰ Nejvyšší představitele městské správy – purkmistry pak lze sledovat v knize Daniela Kováře, kde ale nejsou představena povolání všech purkmistrů.⁵⁵¹

Celkový počet konšelů, u kterých bylo zjištěno povolání, je 61. Podařilo se tedy dohledat povolání u dvou třetin budějovických radních. Nejvíce z nich se věnovalo obchodování s jedněmi z nejdůležitějších komodit raně novověkého měšťanského trhu, s vínem a pivem. Šenkování piva a vína a vlastnictví hospod bylo zaručeným zdrojem nemalých příjmů.⁵⁵² Mezi další vrstvy uplatňující se na nejvyšších pozicích městské správy patřili obchodníci, pekaři a řezníci. Konšely se stali také vzdělání obyvatelé města písaři a lékaři. České Budějovice tedy nevybočovaly z ustáleného zvyku obsazování radních míst nejbohatšími měšťany. Studie provedené na Starém a Novém Městě pražském, Malé straně a v Brně, Kutné Hoře, Jihlavě, Plzni, Lounech, Slaném a na dalších místech ukazují podobné složení vrstev, ze kterých se „rekrutovali“ příslušníci městských rad.⁵⁵³ Jednotlivá povolání a počet jejich zástupců lze nalézt v tabulce níže.

⁵⁴⁸ Tamtéž, inv. č. 1165, *Knihy testamentů 1554-1605*; Tamtéž, inv. č. 1166, *Knihy testamentů 1671-1730*.

⁵⁴⁹ Tamtéž, *Druhá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1531-1615*; *Třetí kniha trhových smluv 1570-1635*; *Čtvrtá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1580-1636*; *Pátá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1592-1647*; *Šestá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1606-1681*; *Sedmá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1670-1745*; *Osmá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1637-1729*; *Devátá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1673-1744*; *Desátá kniha trhových smluv 1692-1769*.

⁵⁵⁰ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 81-89 a 109-121.

⁵⁵¹ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 39-45.

⁵⁵² F. HOFFMANN, *České město*, s. 182.

⁵⁵³ Srov. J. DOUŠA, *Městské rady*, s. 326-332 a 355-359; J. MENDELOVÁ, *Rada*, s. 85; P. BIŠKOVÁ, *Městská rada*, s. 77; H. JORDÁNKOVÁ – L. SULITKOVÁ, *Brněnská městská kancelář*, s. 454; M. KAPAVÍKOVÁ, *Příspěvek k organizaci městské správy*, s. 72.

Tabulka č. 11*Povolání Radních v Českých Budějovicích v 17. století*

Vaření a šenkování piva	16
Handlíři, obchodníci, kupci, formani	10
Šenkování vína i piva	7
Pekaři	5
Radní písaři	5
Šenkování vína	4
Řezníci	4
Kováři, platnění	3
Sládci	2
Pořiční	2
Lékaři	2
Truhláři	1
Tkadleci	1
Ševci	1
Soukeníci	1
Solní hejtman	1
Sedláři	1
Kramáři	1

Z tabulky je patrné, že se v českobudějovické městské radě uplatňovala celá řada sociálních skupin. O uzavřené skupině patricijů tedy ani v tomto případě nemůže být řeč. Podobné sociální postavení radních lze v Českých Budějovicích sledovat i v předcházejícím století díky studii Jaroslava Kubáka.⁵⁵⁴ Že byla situace stejná již od vzniku rady si lze představit na základě jmen purkmistrů.

U radních nebylo neobvyklé, že měli více než jeden zdroj příjmů. Zejména vaření piva a šenkování piva a vína bylo často přivýdělkem při jiné výdělečné činnosti. Počet radních z více než jedním povoláním dokládá tabulka níže.

M. KŘESADLO, *Městské rady*, s. 67; O. FEJTOVÁ, *Ekonomická a sociální struktura*, s. 36-58;

⁵⁵⁴ J. KUBÁK, *Městská rada*, s. 81-89 a 109-121.

Tabulka č. 12*Počet radních s jednou či dvěma výdělečnými činnostmi*

Jedno povolání	15
Dvě povolání	46

Podobné sociální složení měly i rady v jiných městech. Pro porovnání lze použít studie provedené v dalších královských městech. Především hluboce probádaná situace v pražských městech ukazuje na zastoupení celé škály povolání, ale i na podobnost s vyšším zastoupením jistých povolání v městských radách.⁵⁵⁵ Přesto není Praha svou velikostí a hospodářsko-politickým významem pro srovnání ideální. Celá řada dalších královských měst, která jsou svou velikostí bližší Českým Budějovicím, se však také dočkala rozkrytí sociálních situací tamních radních, např. Plzeň, Louny a další.⁵⁵⁶ Procentuální zastoupení jednotlivých povolání u radních je možné rekonstruovat pouze u některých (většina autorů se omezuje na vyjmenování jednotlivých povolání). V závorce u měst jsou poté uvedeny celkové počty sociálních skupin, které se prosazovali v městské správě.

Tabulka č. 13*Srovnání zastoupení povolání v radách jednotlivých měst*

Povolání	ČB (16)	SMP (18)	NMP (20)	Plzeň (16)
Obchodníci	18%	33%	12%	32%
Obchod s pivem	47%	31%	22%	18%
Řezníci	7%	3%	5,5%	20%
Pekaři	8%	Ø	Ø	6%
Soukeníci	2%	1%	1%	2%
Lékaři	3%	3%	Ø	4%
Písaři	8%	3%	10%	7%

⁵⁵⁵ K tomu práce pro Staré Město pražské J. DOUŠA, *Městské rady*, s. 355-359. Pro Nové Město pražské J. MENDELOVÁ, *Rada*, s. 85. Pro Malou Stranu P. BIŠKOVÁ, *Městská rada*, s. 77.

⁵⁵⁶ M. KAPAVÍKOVÁ, *Príspevek*, s. 60-67; P. BIŠKOVÁ, *Městská rada*, s. 77; O. FEJTOVÁ, *Ekonomická a sociální struktura*, s. 36-58.

I při porovnání s dalšími městy,⁵⁵⁷ kde nelze určit procentuální zastoupení jednotlivých povolání vyplývají podobné zdroje příjmů. V nejvyšších orgánech městské správy v českých královských městech se nejčastěji podíleli obchodníci. Velmi zastoupená byla povolání spojená s vařením a prodáváním piva. Následuje velké zastoupení potravinářských řemesel, jako byli řezníci (někde doplnění pekaři). Uplatňovali se také bohatší soukeníci. Mezi zástupce měšťanů s vyšším vzděláním v rámci rad bezesporu patřili radní písaři a lékaři.

⁵⁵⁷ Viz. předchozí poznámka.

4. Konšel uvnitř sítě sociálních vztahů

Raněnovověký člověk si v průběhu svého života utvářel síť vztahů s dalšími lidmi v jeho okolí. Tyto vztahy ovlivňovaly jeho rozhodování, politické či manželské strategie a další jednání během celé řady životních událostí.⁵⁵⁸ Konšelé jakožto vrcholní představitelé raněnovověkého města byli také ovlivňováni lidmi ze svého okolí. Mohlo se jednat o jejich rodinné příslušníky nebo i sousedy a další měšťany spjatými s konšelem řadou neformálních i formálních vazeb. Jakým způsobem tyto vztahy mohli zasáhnout do rozhodování radních v té či oné záležitosti je spíše věc spekulací. Žádný pramen, který by umožnil nahlédnout za oponu řady záležitostí a kauz projednávaných městskou radou bohužel není k dispozici. Nelze tak s jistotou stanovit, jestli se do nich tyto vazby promítly. Následující kapitola se alespoň pokusí ukázat, jaké vztahy mohly mezi konšely vznikat.

Rodinné vztahy

Rodinné vazby mezi některými radními jsem již předestřel v jedné z předchozích kapitol. Některé českobudějovické měšťanské rody se snažily dlouhodobě prosazovat prostřednictvím svých členů ve vedoucích orgánech města. Na příkladu Daudlebských, Fritschků a dalších lze sledovat snahu svůj ekonomicko-mocenský vzestup přenést do působení v politice města. Důležité pro ně bylo i zachování tohoto stavu do budoucna.⁵⁵⁹ Důsledkem těchto snah byla účast i několika členů jednoho rodu v rámci jednoho funkčního období u institucí městské správy. Například v letech 1652-1654 najdeme v městských institucích hned tři Fritschky.⁵⁶⁰ Emanuel byl v té době radním. František a Václav zastávali funkce obecních starších. Podobné souběhy kariér lze nalézt i u Daudlebských. U nich se jednalo především o strýce a synovce. Od roku 1637 nejprve v radě působili současně Václav a David a následně Kašpar II. a Jan Jiří. U nich navíc všichni jmenovaní působili společně v městské radě. Jasně pokračování v rodinné tradici sledujeme v případě Jiřího Viléma Hartla mladšího. Ten se po vzoru svého otce, shodou okolností stejného jména (Jiří Vilém Hartl starší), dal na politickou kariéru v městské správě. Vstoupil do ní roku 1657, kdy již měl jeho otec za sebou první volební období ve funkci primátora. Začínal mezi seniory a musel zde setrvat až

⁵⁵⁸ K. KRATOCHVÍL, *Pelhřimovský primas*, s. 229.

⁵⁵⁹ Tamtéž, s. 232.

⁵⁶⁰ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 270r-274v.

do roku 1676. Po smrti jeho otce, který skončil během vykonávání svého úřadu, byl ihned zvolen do rady města. Následoval tak jeho příkladu a ke konci svého života se stejně jako on dočkal primátorského křesla. V celém 17. století najdeme celou řadu případů, kdy se více členů jednoho rodu prosazovalo do vrcholných institucí města. Nemuselo se vždy jednat o příbuzné v přímé linii, ale mnohdy se jednalo i o bratrance a další. Někteří konšelé přímo navazovali na působení jejich předků a pokrevních příbuzných. Vytvářeli tak až dynastické tradice v rámci vrstvy radních.

Kromě přímých rodinných vazeb byl nejsnazší cestou k vyzdvižení osobního postavení sňatek. Podmětem ke svázání dvou významných měšťanských rodin mohla být nejen snaha rozšířit vlastní majetek, ale také možné zlepšení vlastního politicko-společenského postavení. Jestli tyto svatby nějakým způsobem napomohly politickým kariérám měšťanů, je věc spíše spekulativní. V těchto mnohdy až sňatkových strategiích vynikala celá řada měšťanů. K nejznámějším opět patřil přední českobudějovická rod Daudlebských. Na prvním místě je třeba jmenovat primátora Kašpara Daudlebského (v městských institucích pravidelně v letech 1599-1621). Kromě toho, že dokázal sobě i svým potomkům zajistit predikát, spojil své tři dcery s předními konšely města. Alžběta si vzala Benedikta Todta, který byl v letech 1620 až 1649 seniorem. Poslední tři funkční období (1652-1657) v orgánech městské správy strávil ve funkci konšela. Kateřina Daudlebská měla za manžela Maxmiliána Ehrenpreise. Ten se kromě dlouhého působení v radě města (1639-1670) dočkal obdobně jako Kašpar nobilitace. Poslední dcera Johanna Dorota spojila svůj život hned se dvěma radními Jiřím Frölichem (konšel v letech 1616-1626 a 1632-1636) a Janem Karmenským (úřad držel mezi roky 1622-1630, přičemž dvě poslední volební období byl primátorem města).⁵⁶¹ Prvnímu z nich porodila syna Františka, který se taktéž uchytil ve správě města. Druhý byl zase mezi roky 1627-1632 primátorem.⁵⁶² Kašpar se sám třikrát oženil. První ženu si bral bezesporu kvůli majetku. S Klárou Graffovou měl dvě děti Ludmilu a Jiřího.⁵⁶³ Po její smrti se neváhal pustit do sporu o dědictví po smrti Klářina otce Davida Graffa. Měšťany Jiřím Bartlmem a Václavem Welsem byl dokonce označen za „bezskrupulózního dravce.“⁵⁶⁴ Oba odpůrci a zároveň poručníci nad majetkem

⁵⁶¹ T. STERNECK, *Mezi měšťany*, s. 161.

⁵⁶² D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 41.

⁵⁶³ T. STERNECK, *Mezi měšťany*, s. 141

⁵⁶⁴ Tamtéž.

a sirotky zemřelého měšťana byli sami příslušníci významných českobudějovických rodin. Sami se však do městských orgánů nedostali. Druhou Kašparovou ženou pak byla Dorota Öllerová.⁵⁶⁵ Zde již došlo ke spojení s rodem, který měl dlouhodobé zkušenosti ve správě města. Syn vzešlý z tohoto manželství David měl proto výborné předpoklady k výkonu politické kariéry. Ty také později, když se stal starším (1620-1632) a následně konšelem (1635-1643), zúročil. Původ poslední ženy Mariany není znám.⁵⁶⁶ Kašparův bratr Václav si přitom vzal Johannu Bartlmovou příslušnici dalšího významného rodu.⁵⁶⁷

Podobně jako otec pokračoval i Kašparův syn Jan František. Ten se oženil dvakrát, pokaždé s členkou českobudějovického rodu, který se uplatňoval v městské správě. První žena Kateřina byla rozená Pinklová, druhá Alžběta byla Hoffmannová.⁵⁶⁸ Alžběta si do manželství přivedla syna Donáta Braegenta,⁵⁶⁹ který se později stal primátorem (1730-1744).⁵⁷⁰ U rodiny Daudlebských bychom podobných strategických sňatků našli více.

Pokud se podíváme na další radní, i mezi nimi lze nalézt manželství vzniklé z možného posílení prestiže měšťana. Pokud budeme postupovat chronologicky tak se nejprve setkáme se svatbou mezi Jiřím Tarckem (radním v letech 1624-1627, jinak spíše starším) a Růženou, dcerou Jana Adama Sartoria (radní 1620-1637), která se odehrála 16. července roku 1647.⁵⁷¹ Jelikož se Tarcko stal radním mnohem dříve, než se oženil, pravděpodobně mu tato svatba v politické kariéře nijak nepomohla. Pouze dva roky působil u obecních starších Václav Fritschko (1652-1654). Byl synem Emanuela Fritschka, který pravidelně obsazoval konšelská křesla od roku 1621 až do roku 1654. V rodinné tradici nepokračoval, po dvou letech strávených mezi seniores (jeho otec byl v té době radním) svou politickou kariéru ukončil. Zajímavé je ale jeho manželství s Helenou, dcerou Jiřího Viléma Hartla staršího (primátor v letech 1652-1655 a 1658-1672). Svatba proběhla 11. března roku 1648, tedy celé čtyři roky před Václavovým

⁵⁶⁵ Tamtéž.

⁵⁶⁶ Tamtéž, s. 142.

⁵⁶⁷ Tamtéž, s. 138.

⁵⁶⁸ Tamtéž, s. 174.

⁵⁶⁹ Tamtéž.

⁵⁷⁰ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 45-46.

⁵⁷¹ SOA Třeboň, Sběrka matrik, *Matrika oddaných 1647-1661*, fol. 13r.

působením u obecních starších.⁵⁷² Ten tak měl dobře nakročeno k úspěšnému a dlouhému působení v městské správě. Přesto jeho kariéra končí poměrně záhy po pouhých dvou letech.

Jan Adam Sartorius měl podobně jako Kašpar Daudlebský snahu provdat své dcery za významné radní. O jeho první dceři Růženě již byla řeč. Druhá dcera Margareta si zase roku 1650 vzala Felixe Alsterle, příslušníka jednoho z nejbohatších a nejvýznamnějších českobudějovických rodů.⁵⁷³ Felix sám byl v letech 1632-1654 seniorem. Třetí dcera Juliana si zase roku 1655 vzala Lukáše Zahradku.⁵⁷⁴ Ten byl v letech 1666-1680 konšelem a roku 1683 dokonce primasem.⁵⁷⁵ Jestli mu k jeho „povýšení“ mezi radní roku 1657 pomohla právě svatba s Margaretou, zůstává nezodpovězenou otázkou. Nejenom Kateřina z rodiny Pinklů si vzala příslušníka rodu Daudlebských. Také Fabián Šebestián Pinkl (radní 1635-1654, primas 1657) si vzal roku 1650 Marianu Daudlebskou.⁵⁷⁶ Opět byl již v té době radním, proto mu tato svatba pomoci nemohla. K dalšímu provázání těchto rodů došlo svatbou Elišky, dcery Fabiána, a Jana Jiřího Daudlebského. Konala se 28. července roku 1665.⁵⁷⁷ Jistou pomocí v kariéře radního Jana Hanna mohla být jeho svatba roku 1651 s Helenou Christeindlovou.⁵⁷⁸ Byla dcerou radního Matyáše Christeindla (radní 1617-1649, primas v letech 1622-23, 1626 a 1632-35). Jan byl prvním z rodu, který se objevil v seznamech radních. Manželství s dcerou bývalého primátora mu mohlo dopomoci ke vstupu do okruhu představitelů města. K tomu došlo v roce 1657, tedy šest let po zmíněné svatbě. V rozmezí let 1657-1662 byl Jan seniorem.⁵⁷⁹ Následující dvě renovace ho v seznamech nenalzáme. V roce 1672 se ale stal radním a na další dvě období (1676 a 1680) byl dokonce zvolen primátorem.⁵⁸⁰ Zde je tedy možné hledat souvislost mezi příbuzenským

⁵⁷² Tamtéž, fol. 23r.

⁵⁷³ Svatba se uskutečnila 27. března Tamtéž, fol. 25r.

⁵⁷⁴ Tamtéž, fol. 47r.

⁵⁷⁵ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol.

⁵⁷⁶ Konkrétně 25. srpna 1650. SOA Třeboň, Sbirka matrik, *Matrika oddaných 1647-1661*, fol. 28v.

⁵⁷⁷ Tamtéž, *Matrika oddaných 1662-1695*, fol. 38v.

⁵⁷⁸ Konala se 14. listopadu 1651. Tamtéž, *Matrika oddaných 1647-1661*, fol. 68r.

⁵⁷⁹ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 293v.

⁵⁸⁰ Tamtéž, fol. 342v a 395v.

svazkem a z něj plynoucím vstupem mezi vedoucí představitele města. Takových případů mohla být v 17. století celá řada.

Další vztahy

Další neformální vztahy mezi měšťany vznikaly během důležitých přechodových událostí v životě českobudějovických měšťanů. Jednalo se hlavně o kmotrovství.⁵⁸¹ Po celé 17. století najdeme nepřeborné množství radních, kteří se stali kmotry dětí svých kolegů. Jedním z nejaktivnějších byl v tomto směru Leonard Cammerer. Tento majitel lékárny se nejprve roku 1649 stal seniorem.⁵⁸² Hned následující rok byl kmotrem Jana,⁵⁸³ syna Pavla Vojtěcha Streera, který byl předchozí rok jmenován rychtářem.⁵⁸⁴ Po dalších dvou funkčních obdobích (1652 a 1654), kdy byl starším a následně rychtářem, se Leonard dostal do rady města.⁵⁸⁵ Zde působil v letech 1657-1670.⁵⁸⁶ V padesátých letech 17. století lze sledovat jeho aktivní působení v roli kmotra dětí radních. V roce 1651 se jím stal pro Františka, syna Jana Jiřího Daudlebského,⁵⁸⁷ a Kateřinu, dceru Filipa Wolfromba (seniorem v letech 1641-1649).⁵⁸⁸ Po tříleté pauze se 23. června roku 1654 zúčastnil křtu Anny Marie, dcery Gottfrieda Volartha (starší 1666-1686, radní 1689).⁵⁸⁹ Podruhé byl v srpnu téhož roku kmotrem i pro dceru Jana Jiřího Daudlebského Polyxénu.⁵⁹⁰ O rok později se též role ujal pro Kateřinu, dceru Pavla Vojtěcha Streera.⁵⁹¹ S těmito dvěma měšťany, respektive s jejich potomky, byl tedy svázán dvakrát. Jistě to svědčí o přátelských vztazích mezi těmito muži. Jestli mu toto přátelství pomohlo roku 1657, kdy pronikl do rady města, však nevíme. V matrikách narozených se s ním naposledy v roli kmotra setkáme roku 1656. Jistě

⁵⁸¹ K. KRATOCHVÍL, *Pelhřimovský primas*, s. 235.

⁵⁸² SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 263v.

⁵⁸³ SOA Třeboň, Sbírkka matrik, *Matrika narozených 1650-1660*, fol. 8v.

⁵⁸⁴ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 263v.

⁵⁸⁵ Tamtéž, fol. 270r-274v.

⁵⁸⁶ Tamtéž, fol. 280r-310r.

⁵⁸⁷ SOA Třeboň, Sbírkka matrik, *Matrika narozených 1650-1660*, fol. 34v.

⁵⁸⁸ Tamtéž, fol. 36r.

⁵⁸⁹ Tamtéž, fol. 78r.

⁵⁹⁰ Tamtéž, fol. 80r.

⁵⁹¹ Tamtéž, fol. 97r.

nebude překvapením, že se jednalo o dceru Jana Jiřího Daudlebského Kateřinu.⁵⁹² Jelikož žádného Cammerera před Leonardem v dějinách českobudějovické městské správy nenalezneme, je možné předpokládat, že mu tyto vztahy pomohly ke vstupu mezi vůdčí představitele města.

Podobně aktivní byl také Maxmilián Ehrenpreis, jeden z nejvýznamnějších konšelů, který tento úřad zastával po tři desetiletí. Kromě výhodného sňatku s Kateřinou Daudlebskou se také často účastnil křtů dětí ostatních spoluradních. V jeho případě není možné hovořit o pomoci, kterou by mu tato role mohla přinést. Poprvé je jako kmotr uváděn roku 1657, tedy v osmnáctém roce svého působení ve vrcholném správním orgánu města. Stal se jím pro Rudolfa, syna Františka Fritschka (radní 1657-1662).⁵⁹³ O rok později byl kmotrem pro Jiřího Hartla mladšího (1686-1694 primátor) a jeho syna Jana.⁵⁹⁴ S dalším českobudějovickým rodem Bartlmů ho pojila událost z roku 1659. Byl přítomen u křtu Terezy, dcery Matyáše Bartlme (radní 1649-1670).⁵⁹⁵ Ve stejném roce nemohl odmítnout stejnou roli pro dalšího potomka Františka Fritschka. Eliška byla pokřtěna 18. září a Maxmilián byl opět u toho.⁵⁹⁶ Jiří Hartl pravděpodobně také patřil do jeho okruhu přátel, neboť i syn Matyáš měl za kmotra roku 1660 Maxmiliána.⁵⁹⁷ Další radní působili v této roli vícekrát. Již zmiňovaný Kašpar Daudlebský jím byl minimálně čtyřikrát, přičemž třikrát v letech 1618, 1619 a 1621 pro děti Fabiána Welse.⁵⁹⁸ Dvakrát byl kmotrem Emanuel Fritschko a Jiří Degenhardt.

Přátelské vztahy mezi radními jsou jistě patrné i během uzavírání svateb. Nebude se nyní věnovat sňatkovým strategiím, které jsou zmíněny výše, ale roli svědků. Jak již bylo řečeno, manželství mohlo být motivováno více méně zjištnými motivy. Naopak svědky, kteří byli přítomni na svatbě a podporovali legitimitu svazku, tvořili pravděpodobně přátelé obou novomanželů. Tato problematika však není více probádána. V případě Českých Budějovic v této roli nejvíce působil radní Ondřej Hermann, který od roku 1630 působil v nejvyšším orgánu českobudějovické městské

⁵⁹² Tamtéž, fol. 110r.

⁵⁹³ Tamtéž, fol. 129r.

⁵⁹⁴ Tamtéž, fol. 138r.

⁵⁹⁵ Tamtéž, fol. 152r.

⁵⁹⁶ Tamtéž, fol. 159r.

⁵⁹⁷ Tamtéž, fol. 166r.

⁵⁹⁸ Tamtéž, *Matrika narozených 1615-1630*, fol. 60v., 87r a 134r.

správy.⁵⁹⁹ V němž byl činný 27 let.⁶⁰⁰ Vrcholem jeho kariéry byla primátorská funkce roku 1649.⁶⁰¹ Hned roku 1644 byl přítomen na svatbě Kašpara II. Daudlebského s jeho ženou Annou.⁶⁰² Svědkem byl i již zmiňovanému manželství mezi Felixem Alsterlem a Margaretou Sartorius roku 1650.⁶⁰³ Ve stejném roce měl tu čest zúčastnit se uzavření svazku mezi Václavem Kosteleckým (senior 1652-1696) a Julianou Christeindl.⁶⁰⁴ V témže roce se stal svědkem ještě na dvou svatbách. Nejprve šlo o svazek Jana Postpergera (starší 1630-1666) a Kateřiny, dcery Filipa Gaselreütera (starší 1649-1662).⁶⁰⁵ Následně byl přítomen svatbě Fabiána Šebestiána Pinkla a Mariany Daudlebské, o které byla zmínka výše.⁶⁰⁶ Do roku 1655 byl svědkem ještě čtyřikrát. K nejvýznamnějším svatbám, jichž se účastnil, patřily ty mezi Jiřím Hartlem mladším a jeho ženou Evou roku 1652⁶⁰⁷ a Lukášem Zahrádkou s Julianou Sartorius o tři roky později.⁶⁰⁸ Podobně aktivním byl Maxmilián Ehrenpreis. Svědčil takto hned šestkrát. Mezi nejvýznamnější radní, jimž legitimoval manželství, patřili Jiří Adam Postingl (radní 1630-1666), Matyáš Bartlme (radní 1649-1670) a primátor Jan Hann. Matyáš Bartlme pak byl takto nápomocen také šestkrát. Ten svědčil ve svatebních smlouvách konšelů Jana Jiřího Daudlebského, Jiřího Todta (radní 1672-1686), Lukáše Zahrádky či Františka Frölicha.

Provázanost Matyáše Bartlme, Maxmiliána Ehrenpreise a Jiřího Todta přitom dokládá hned řada událostí. Maxmilián byl svědkem na svatbě Matyáše s manželkou Veronikou roku 1658.⁶⁰⁹ O rok později křtil jejich dceru Terezu. Tito dva radní se znovu sešli na svatbě Jiřího Todta s Julianou roku 1658.⁶¹⁰ Toto několikanásobné

⁵⁹⁹ SOkA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, *Kronika Tomáše*, fol. 238r.

⁶⁰⁰ Tamtéž, fol. 280r.

⁶⁰¹ Tamtéž, fol. 263v.

⁶⁰² SOA Třeboň, Sběrka matrik, *Matrika oddaných 1644-1646*, fol. 15r.

⁶⁰³ Tamtéž, *Matrika oddaných 1647-1661*, fol. 25r.

⁶⁰⁴ Tamtéž, fol. 26v.

⁶⁰⁵ Tamtéž, fol. 27r.

⁶⁰⁶ Tamtéž, fol. 28v.

⁶⁰⁷ Tamtéž, fol. 34r.

⁶⁰⁸ Tamtéž, fol. 47r.

⁶⁰⁹ Tamtéž, *Matrika oddaných 1647-1661*, fol. 61r.

⁶¹⁰ Tamtéž, *Matrika oddaných 1647-1661*, fol. 62v.

vystupování obou konšelů během důležitých životních událostí svých a jejich dětí, je jasně patrné. Samotný Matyáš byl roku 1659 kmotrem Todtovy dcery Veroniky.⁶¹¹

V obou výše zmíněných případech jsou viditelné bližší vztahy mezi určitými radními. Tyto vazby jsou nejvíce patrné právě na účasti konšela u různých přechodových rituálů v životě jeho kolegů. Svatby totiž mohly a často také byly motivovány snahou o politicko-hospodářský vzestup. Kmotrovství či role svědka naopak byly často nezištné a ukazují spíše na přátelství či alespoň dobré vztahy s jinými měšťany.

⁶¹¹ Tamtéž, *Matrika narozených 1650-1660*, fol. 154r.

5. Závěr

Městská správa v Českých Budějovicích v 17. století byla tvořena dvěma orgány. Nejdůležitější byla dvanáctičlenná rada. Měla více pravomocí, pravidelně zasedala, rozhodovala o vnitřním fungování města, ale i o tom, jaký postoj zachová město v rámci českého království. Několikrát se dostala do sporu s městskou obcí reprezentovanou obecními staršími zvanými též seniores. Těch bylo na rozdíl od ostatních měst českých zemí dvacet čtyři. Jejich zásahy do směřování města jsou nejlépe patrné během českého stavovského povstání, kdy právě obec rozhodla o setrvání města na straně habsburských panovníků. Rada města, obecní starší a rychtář byli na počátku století obnovováni každoročně. Při aktu slavností renovace část odstupujících představitelů města zvolila nové konšely a seniory. Ze seznamů těchto obnov však vyplývá, že byly tyto orgány po celé 17. století v podstatě homogenní a k větším změnám docházelo pouze zřídka. Jasně se z nich také ukazuje, že vedlejší rada, jak bývali obecní starší nazýváni, sloužila jako zásobárna pro tu vnitřní, tedy konšele. V souvislosti s válečnými událostmi a prohlubující se finanční náročností klesala v průběhu století četnost těchto obnov. Docházelo také mnohem častěji ke vstupu měšťanů přímo do rady bez dříve potřebných zkušeností u seniores. Celkem se během 52 obnov v městské radě vystříдалo 99 měšťanů, obecních starších potom bylo 235.

V těchto institucích se také zřetelně začínají uplatňovat přední českobudějovické rody. Kromě Daudlebských ze Sternecku, tedy rodině která se asi nejvíce přibližuje pojmu patriciát, hrála důležitou úlohu ve správě města řada dalších. Lze mezi nimi jmenovat např. Fritschky, Fischery, Hartly, Bartlmy, Alsterly, Plankly, Hirsche a další. Značný podíl některých rodin na chodu raněnovověkých měst lze sledovat i na jiných místech v českých zemích. Tyto rody patřil k nejbohatším a nejvýznamnějším v Českých Budějovicích. Řada z nich se dočkala nobilitace, která pramenila z rostoucího pozemkového majetku a také zásluh habsburskému domu. Mezi ně patřily Daudlebští, Fritschkové, Hermannové, Ehrenpreisové, Cometové, Welsové a další. V rámci správy města nebylo výjimkou působení více členů rodiny současně během jednoho funkčního období. V těchto případech byl zpravidla ten nejstarší v radě města a další u seniores. Celkem tři členy současně ve vrcholných orgánech města najdeme mezi Daudlebskými a Fritschky. Někteří přímo navazovali na rodinné tradice. Nejvýmluvnějším příkladem jsou otec Jiří Vilém Hartl starší a jeho syn Jiří Vilém Hartl mladší. Nejenom že měli stejné jméno, ale také podobnou kariéru. Oba dosáhli na

nejvyšší místa ve správě města a stali se primátory. Z jejich případu je zároveň jasně patrná snaha ostatních konšelů zamezit současnému vstupu dvou blízkých příbuzných do rady. Jiří mladší si tedy musel počkat na vstup do tohoto orgánu až do smrti otce. Nejbližšími pokrevními příbuznými, které najdeme v radě, byli strýcové a synovci. K těmto případům došlo u Daudlebských hned dvakrát. I když byla účast těchto rodin na fungování města veliká, neutvořila se zde uzavřená vrstva radního patriciátu, jako tomu bylo ve větších říšských městech. Ve třítisícovém českém městě nebyla dostatečná kvantitativní a kvalitativní základna pro obsazování nejvyšších správních institucí města pouze několika rodinami. Do rady města i k obecním starším tak po celé 17. století pronikali i jednotlivci. Patřili sice k bohatším měšťanům, nevytvářeli si zde však až dynastické obsazování těchto orgánů.

Důležitou úlohu hrál purkmistr. Rada se scházela pouze několikrát za týden podle agendy, kterou měla vyřídit. Radní, který byl v té době v roli purkmistra, proto téměř každodenně vyřizoval různé záležitosti. Ty pak následně přednesl radě, která o nich rozhodla. Hlavním mezi konšely byl primas nazývaný též primátor. V seznamech renovací je uváděn na prvním místě. V 17. století je možné sledovat snahu po ukotvení této funkce na delší období k jedné osobě. Zatímco v předcházejícím období se radní v této roli víceméně střídali, mezi roky 1599-1700 se již primátorem stalo pouze několik konšelů. Jak dokládají výzkumy Daniela Kováře, tento trend pokračoval i nadále.⁶¹²

Co se týče jednotlivých radních, můžeme u nich pozorovat různé kariérní postupy. Již bylo řečeno, že na začátku 17. století se ustálila praxe vstupu mezi konšely až po několikaletém účinkování mezi seniory. To se pohybovalo v rozmezí tří až čtyř let. Ne všichni měšťané ale po uplynutí této lhůty postoupili do rady. U některých zase došlo k rychlému povýšení. Například Daniel Gerhart, Šimon Purkrábek a Konrád Resh byli měšťany, kteří se mezi nejvyšší představitele města dostali po jednom roce u starších. Jiní se naopak stali konšely až na sklonku života. Takovými měšťany byli i Benedikt Todt a Kašpar II. Daudlebský. U druhého bylo jistě důvodem dlouhé působení jeho otce v radě města. Během stavovského povstání a třicetileté války došlo k ještě rychlejšímu postupu některých měšťanů. Emanuel Fritschko, Kryštof Šebestián Heyde, Jiří Adam Postingl a zejména Maxmilián Ehrenpreis byli konšely, kteří se jimi stali ihned při svém prvním volebním období ve správních orgánech. Pro některé se politickým mezistupněm stal městský rychtář. Vincenc Třebotovský nebo Mikuláš

⁶¹² D. KOVÁŘ, *Muži*.

Alsterle vykonávali tuto funkci před svým stupem do rady. Někteří měšťané se také „spokojili“ pouze s účastí ve vnější radě. Václav Hartl, Šimon Christeindl či Šimon Tumbler se v tomto orgánu vyskytovali dlouhodobě. Pro další seniory byla vrcholem kariéry výše zmíněna funkce městského rychtáře. K nim patřili např. Pavel Waizinger a Pavel Vojtěch Streer.

Mnoho radních vykonávalo svůj úřad delší dobu. Rekordmany v rámci Českých Budějovic byli Jiří Vilém Hartl starší, který byl v městských institucích 45 let (z toho 38 let konšelem), Zikmund Karel Fischer 44 let (z toho 41 let konšelem) a Kašpar II. Daudlebský 42 let (32 let starším). Celkem působilo v radě města po třicet a více let dohromady sedm měšťanů. Mezi dvaceti a třiceti lety jich bylo ve vrcholném orgánu dalších deset. Podobnou situaci najdeme u starších, kde lze nalézt dva měšťany s třicetiletým působením. Další tři zde působili dvacet a více let. Zjištěné údaje byly porovnány především s prací Jaroslava Douši,⁶¹³ který se ve své studii věnoval radám Plzně a Starého Města pražského. Kromě kariér radních a rekonstrukcí složení městských rad v letech 1550-1650 se zabýval také sociálním zázemím, ze kterého konšelé pocházeli. Ke srovnání s kariérami českobudějovických radních byly použity i práce věnující se stejnému orgánu v Lounech, na Novém Městě pražském a v Kitzingenu.⁶¹⁴ Z této komparace vyplývá, že České Budějovice měly spolu s Louny a částečně Plzní nejkontinuálnější městskou správu v českých zemích. Bylo to jistě způsobeno stálou politickou situací uvnitř města, nižším počtem renovací, a počtem osob schopným působit v orgánech městské správy⁶¹⁵

Práce se také zabývala sociálním původem radních. Povolání bylo zjištěno u 61 konšelů. V nejvyšším orgánu města se uplatňovali především měšťané, kteří se věnovali vařením a distribucí piva. Z celkového počtu jich bylo 47%. Na dalším místě se umístili měšťané zabývající se obchodem, těch bylo 18%. Další pracovali v potravinářských řemeslech. Řezníků bylo v českobudějovické městské správě 8% a pekařů 7%. Z dalších řemesel je potřeba zmínit soukeníky, jichž bylo v radě 2%. Zástupce vyššího vzdělání představovali lékaři se 3% a hlavně radní písaři, z kterých bylo tvořeno 8%

⁶¹³ J. DOUŠA, *Městské rady*.

⁶¹⁴ B. ROEDL, *Vademecum*; J. MENDELOVÁ, *Rada*; I. BÁTORI – E. WEYRAUCH, *Die bürgerliche Elite*.

⁶¹⁵ Jediným problémem se zdá být stavovské povstání, kdy se obec postavila proti vystupování některých radních. M. VOLF, *Pokus*.

konšelů. Již zmíněná práce Daniela Kováře⁶¹⁶ spolu s prací Jaroslava Kubáka⁶¹⁷ pak tento stav potvrzuje i hlouběji do minulosti města. Ve 14. a 15. století lze výdělečnou činnost purkmistrů rekonstruovat především z jejich jmen. Pro komparaci byla opět použita především práce Jaroslava Douši. Ten neváhal zdokumentovat četnost povolání během jednotlivých renovací v Plzni a na Starém Městě pražském v letech 1550-1650. Kromě studie Jaroslavy Mendelové pro radu Nového Města pražského se další autoři spokojili s pouhým vyjmenováním nejvíce zastoupených výdělečných činností. Přesto ze srovnání vyplývá obdobné zastoupení stejných povolání jako v Českých Budějovicích. K vůdčím představitelům českých raněnovověkých měst tedy patřili zejména obchodníci, měšťané zabývající se vařením piva, řezníci, pekaři, lékaři, písaři a další výdělečnější povolání.

Poslední kapitola se pokusila objasnit síť vztahů, jejichž byl každý konšel součástí. Rodinné vazby se promítaly i do složení rad. Konšelům šlo hlavně o to, aby zabránili současnému působení dvou blízkých pokrevních příbuzných v nejvyšším orgánu městské správy. Často tak některým starším nezbylo než čekat na odstoupení příbuzného z rady města, aby se do ní sami mohli dostat. U některých rodů je poté jasně patrná snaha dlouhodobě udržet své členy ve vnitřní či vnější radě. V rodinných tradicích tak pokračovali synové a vnukové konšelů. K těmto rodům patřili Daudlebsští, Fritschkové i Hartlové. U Daudlebských lze v 17. století najít hned dva příklady působení tří generací v radě města. Kašpar Daudlebský byl primátorem města mezi roky 1600-1605 a 1613-1621. V politických kariérách pokračovali oba jeho synové. První z nich David držel konšelský úřad v letech 1635-1643. Druhý syn Kašpar II. Daudlebský se do rady dostal až roku 1670, aby zde setrval dalších deset let. I jejich děti se dostaly do městských správních orgánů. Davidův syn Jan Jiří se konšelem stal na pouhá dvě volební období v letech 1672-1676. V radě tak zasedal spolu se svým strýcem Kašparem II. Jeho syn Jan František Daudlebský navázal na svého děda, a také se stal roku 1696 primátorem. Kašpar tedy mohl být na rodinu náležitě hrdý. V městské správě se uplatnili oba jeho synové i dva jeho vnuci. Příběh otce Jiřího Viléma Hartla staršího a jeho syna již byl v této souvislosti také zmíněn.

Důležitou roli hrál v životě radních i sňatek. Prostřednictvím svázání se s dalším významným českobudějovickým rodem mohl měšťan upevnit své společensko-politické

⁶¹⁶ D. KOVÁŘ, *Muži*.

⁶¹⁷ J. KUBÁK, *Městská rada*.

postavení. U některých radních lze sledovat jejich vstup mezi vůdčí představitele města až po výhodném sňatku s příslušnicí těchto rodin. Jelikož se jednalo o první zástupce svého rodu ve správních orgánech města, je možné se domnívat, že jim manželství mohlo pomoci v kariéře. K takovým případům patřil např. Jan Hann. Roku 1651 si vzal Helenu, dceru bývalého primátora Matyáše Christeindla. Šest let po tomto sňatku se Jan dostal do sboru obecních starších.

K dalším neformálním vztahům patřily ty vzniklé z účasti radních na přechodových životních rituálech jiných konšelů. Jedním z nejčastějších bylo kmotrovství. Účast na křtu potomka mohla být motivována více důvody. Kromě přátelství nebo spřízněnosti dvou radních se mohlo jednat i o prestiž, kterou přítomnost vysokého představitele města na této události přinášela. I mezi konšely se našli velmi aktivní kmotři. Patřil k nim např. Leonard Cammerer, který jím byl celkem sedmkrát. Podobnou úlohu hrála role svědka při výše zmíněných svatbách konšelů. K přijetí této role mohly vést podobné důvody, které stály za rozhodnutím stát se kmotrem. Nejčastěji legitimizovali manželství ostatních radních Ondřej Herman a Maxmilián Ehrenpreis. Maxmilián je spolu s Matyášem Bartlmem a Jiřím Todtem příkladem provázanosti vůdčích představitelů města. Maxmilián byl s Matyášem svědkem na svatbě Jiřího s Julianou. Maxmilián pak byl nejenom kmotrem Matyášovy dcery Terezy, ale byl přítomen při uzavření jeho manželství s Veronikou. Zde je jasně patrná soustavná účast těchto měšťanů na přechodových rituálech svých kolegů. Matyáš Bartlme byl navíc kmotrem Veroniky, dcery Jiřího Todta.

6. Seznam použitých pramenů a literatury

Seznam vydaných pramenů

Codex iuris municipalis II. Privilegia královských měst venkovských v království Českém z let 1225-1419, ed. Jaromír ČELAKOVSKÝ, Praha 1895.

Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae V/1, edd. Jindřich ŠEBÁNEK – Sáša DUŠKOVÁ, Praha 1974.

Seznam nevydaných pramenů

Státní oblastní archiv Třeboň (SOA Třeboň)

Sbírka matrik Jihočeského kraje

Matrika narozených farního úřadu České Budějovice 1615-1630; 1644-1646; 1647-1649; 1650-1660; 1662-1672; 1673-1695.

Matrika oddaných farního úřadu České Budějovice 1644-1646; 1647-1661; 1662-1695; 1696-1721.

Státní okresní archiv České Budějovice (SOkA České Budějovice)

Archiv města České Budějovice

inv.č. 165, *Kniha zápisů městské rady 1603*,

inv.č. 167, *Kniha zápisů z jednání městské rady 1604-1617; 1606-1614*.

inv.č. 173, *Kniha zápisů českého písaře Petra z Busy 1625-1634*.

inv.č. 174, *Kniha zápisů české písaře Christiana Adalberta Čerlika 1641-1648*.

inv.č. 180, *Kniha zápisů českého písaře Daniela Ernesta Alexia 1670-1676*.

inv.č. 181, *Kniha zápisů českého písaře Ondřeje Václava Simona 1676-1679*.

inv.č. 186, *Kniha zápisů českého písaře Schmerfelda 1687-1703*.

inv.č. 210, *Kniha zápisů pěti německých písařů 1626-1636*.

inv.č. 211, *Kniha zápisů německého písaře Joannes Charmensky von Ebenfeldt 1630-1632*.

inv.č. 212, *Kniha zápisů německého písaře Jana Strigela 1636-1642*.

inv.č. 214, *Kniha zápisů německých písařů Adama Hoffmana a Mathiase Dollera 1648-1650*.

inv.č. 215, *Kniha zápisů německého písaře Gregoria Franciska Haase 1651-1662*.

- inv.č. 216, *Kniha zápisů německého pisáře Adama Hoffmana 1662-1665.*
- inv.č. 286, *Kniha obnovování městské rady od roku 1468 až k roku 1730.*
- inv.č. 508 a 509, *Soupis měšťanů podle městských čtvrtí s údaji o jejich výzbroji 1607 a 1608.*
- inv.č. 510, *Soupis měšťanů podle městských čtvrtí 1615.*
- inv.č. 511, *Soupis obyvatel Českých Budějovic a Rudolfova starších dvanácti let pol. 17. století.*
- inv.č. 514, *Soupis měšťanů v porovnání se stavem z roku 1653 a s údaji o jejich povolání a způsobu obživy I. pol. 18. století.*
- inv.č. 538, *Přiznání osedlých ve městě, v městských vsích a v Rudolfově 1653-1699.*
- inv.č. 1122, *Druhá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1531-1615.*
- inv.č. 1123, *Třetí kniha trhových smluv 1570-1635.*
- inv.č. 1124, *Čtvrtá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1580-1636.*
- inv.č. 1125, *Pátá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1592-1647.*
- inv.č. 1126, *Šestá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1606-1681.*
- inv.č. 1127, *Sedmá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1670-1745.*
- inv.č. 1128, *Osmá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1637-1729.*
- inv.č. 1129, *Devátá kniha trhových smluv se zápisy k létům 1673-1744.*
- inv.č. 1130, *Desátá kniha trhových smluv 1692-1769.*
- inv.č. 1145, *Kniha odhadu nemovitostí, inventářů a dělení pozůstalostí 1589-1699.*
- inv.č. 1146, *Kniha inventářů a dělení pozůstalostí 1656-1695.*
- inv.č. 1147, *Kniha odhadů a popisů nemovitostí, inventářů a dělení pozůstalostí 1670-1675.*
- inv.č. 1148, *Kniha odhadů a popisů nemovitostí, inventářů a dělení pozůstalostí 1676-1697.*
- inv.č. 1161, *Kniha darování a převodů nemovitostí, inventářů pozůstalostí 1627-1704.*
- inv.č. 1162, *Kniha darování a převodů nemovitostí, inventářů pozůstalostí 1678-1740.*
- inv.č. 1174-1178, *Kniha zápisů budějovických purkmistrů k různým správním a hospodářským záležitostem města 1635-1639; 1643-1646; 1651-1682; 1687-1689 a 1695-1700.*

Seznam použité literatury

- BÁTORI Ingrid – WEYRAUCH Erdmann, *Die Bürgerliche Elite der Stadt Kitzingen. Studien zur Sozial- und Wirtschaftsgeschichte einer landesherrlichen Stadt im 16. Jahrhundert*, Stuttgart 1982.
- BISINGEROVÁ Marie – VANĚK Lubomír, *Agenda kutnohorské městské správy v 16. století ve světle radních manuálů*, in: Práce z Okresního archívu v Kutné Hoře, Kutná Hora 1984, s. 1-28.
- BOROVSKÝ Tomáš, *Patriciát nebo radní vrstva? Kutná Hora v předhusitském období*, in: Královská a poddanská města od své geneze k protoindustrializaci a industrializaci. Sborník příspěvků z mezinárodního odborného symposia, Příbor 2001, s. 87-101.
- BORSKÁ-URBÁNKOVÁ Milena, *Majetková a sociální struktura Českých Budějovic koncem 14. a počátkem 15. století*, Sborník archivních prací 14, 1964, s. 119-173.
- BORSKÁ-URBÁNKOVÁ M., *Sociální a majetková struktura městských rad v Českých Budějovicích v době předhusitské a husitské*, in: Vědecká konference k 100. výročí narození Bedřicha Mendla, prvního profesora hospodářských dějin Univerzity Karlovy 1892-1992, Praha 1997, s. 107-143.
- BŮŽEK Václav – BŮŽKOVÁ Hana – STEJSKALOVÁ Jana, *Měšťanské domácnosti v předbělohorských jižních Čechách*, Jihočeský sborník historický 59, 1990, s. 65-80.
- BŮŽEK V. – DIBELKA Jaroslav (edd.), *Člověk a sociální skupina ve společnosti raného novověku*, České Budějovice 2007, s. 221-254 (= Opera historica 12).
- CTIBOROVÁ Miroslava, *Urození a stateční páni Jeho Milosti císařské – pan podkomoří a pan hofrychtýř na návštěvě v Budějovicích*, Výběr z prací Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích. Časopis pro historii a vlastivědu jižních Čech (= dále jen Výběr) 42, 2005, s. 20-27.
- ČAPEK František Josef, *Pasovští na Budějovicku v roce 1611*, Výběr 18, 1981, s. 1-12.
- ČAPEK F. J., *Druhá a poslední generace Cometů v Českých Budějovicích*, Výběr 20, 1983, s. 81-89.
- ČECHURA Jaroslav, *České Budějovice – příklad vytváření městského velkostatku v středověkých Čechách*, Jihočeský sborník historický 53, 1985, s. 162
- ČORNEJOVÁ Ivana – KAŠE Jiří – MIKULEC Jiří – VLNAS Vít, *Velké dějiny země Koruny české VIII. 1618-1683*, Praha 2008.

- DOSTÁL Oldřich a kol., *Československá historická města*, Praha 1974.
- DOUŠA Jaroslav, *Městské rady v Plzni a na Starém Městě pražském v letech 1550-1560. Sociální složení rad v letech 1560-1590*, Sborník archivních prací 32, 1982, s. 321-418.
- FEJTOVÁ Olga, *Ekonomická a sociální struktura lounských měšťanů v době předbělohorské*, Sborník okresního archivu v Lounech 2, 1988, s. 36-58.
- FEJTOVÁ O. – LEDVINKA Václav – PEŠEK Jiří (edd.), *Osm set let pražské samosprávy*, Sborník příspěvků z 18. vědecké konference Archivu hlavního města Prahy, uspořádané ve spolupráci s Institutem mezinárodních studií FSV UK ve dnech 16. a 17. května 2000 u příležitosti výstavy Osm století pražské samosprávy, Praha 2002.
- FEJTOVÁ O. - LEDVINKA V. - PEŠEK J. (edd.), *Pražské městské elity středověku a raného novověku - jejich proměny, zázemí a kulturní profil*, Praha 2004 (= Documenta Pragensia 22).
- HLAVÁČEK Ivan (ed.), *Městská diplomatika a správa v českých zemích do druhé světové války*, in: *Z pomocných věd historických 10*, Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et Historica, Praha 1992.
- HOFFMANN František, *České město ve středověku*, Praha 1992.
- HUYER Reinhold, *Eine Rathswahl in Budweis vor 200 Jahren*, Budweiser Zeitung 37, 1898, č. 97, s. 1-3.
- TÝŽ, *Aus Alt-Budweis. Das Jahr 1848. Der letzte „Bürgermeister“ und der erste „Gemeindevorstand“*, Budweiser Zeitung 37, 1898, č. 97.
- CHVOJKA Jiří, *Město pod Černou věží*, České Budějovice 1992.
- JANÁK Jakub – HLEDÍKOVÁ Zdeňka, *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*, Praha 1989.
- JANOŠEK Bohumír, *K otázce postoje Č. Budějovic v protihabsburském odboji roku 1547*, Jihočeský sborník historický 23, 1954, s. 83-93
- TÝŽ, *Rod Klariců a rychtářský úřad v Českých Budějovicích*, Jihočeský sborník historický 34, 1965, s. 1-13.
- KAHUDA Tomáš, *K úmrtí Kašpara Daudlebského ze Sternecku*, Jihočeský sborník historický 68, 1999, s. 81-102.
- KEJŘ Jiří, *Vznik městského zřízení v českých zemích*, Praha 1998.
- KOVÁŘ Daniel, *Muži v čele budějovické radnice*, České Budějovice 2008.

- TÝŽ, *Tragédie Ondřeje Puklice. Budějovický purkmistr a jeho zavraždění 25. května 1467*, České Budějovice 2007.
- KŘESADLO Karel, *Správa a soudnictví ve Slaném v polovině 16. století*, Středočeský sborník historický 10, 1975, s. 173-182.
- TÝŽ, *Městské rady v Jihlavě v 16. - 18. století*, Vlastivědný sborník Vysočiny 10, 1996, s. 65-72
- KUBÁK Jaroslav, *Městská rada Českých Budějovic během XVI. a XVII. století*, Jihočeský sborník historický 24, 1958, s. 81-89 a 109-121.
- TÝŽ, *Staré domy v Českých Budějovicích v XVI. a počátkem XVII. století*, Jihočeský sborník historický 34, 1965, s. 58-85.
- TÝŽ, *Topografie města Českých Budějovic 1540-1800*, České Budějovice 1973.
- MACEK Josef, *Jagellonský věk v českých zemích*. Díl 3. Města, Praha 1998.
- MARÍK Antonín, *Správa města, písaři a archiv Karlových Varů*, Sborník archivních prací 48, 1998, s. 105-187.
- MENDELOVÁ Jaroslava, *Rada Nového Města pražského v letech 1600-1650*, Pražský sborník historický 29, 1996, s. 59-106.
- MEZNÍK Jaroslav, *Brněnský patriciát a boje o vládu města ve 14. a 15. století*, Brno minulosti a dnes 4, 1962, s. 247-349.
- MILLER Jaroslav, *Uzavřená společnost a její nepřátelé. Město středovýchodní Evropy (1500/1700)*, Praha 2006.
- MUŽÍK Petr, *Městská kancelář, správa a hospodářské poměry v Domažlicích v 16. a na počátku 17. století*, Sborník archivních prací 27, 1977, s. 53-109.
- NEMEŠKAL L., *Českobudějovická mincovna v letech 1569-1611*, České Budějovice 1696.
- NODL Martin, *Dějepisectví mezi vědou a politikou. Úvahy o historiografii 19. a 20. století*, Brno 2007.
- PEŘINOVÁ Helena, *Od patriciátu k elitě. Definice horní měšťanské vrstvy raného novověku v posledních padesáti letech*, Český časopis historický 104, 2006, s. 111-122.
- PLETZER Karel, *Odpor Českých Budějovic proti Rožmberkům v letech 1453-57*, Jihočeský sborník historický 40, 1971, s. 190-204.
- TÝŽ, *Násilný převrat v Českých Budějovicích v květnu 1467*, Jihočeský sborník historický 64, 1995, s. 74-83.
- TÝŽ, *Obrana českobudějovického práva míle v roce 1464*, Výběr 10, 1973, s. 1-4.

- TÝŽ, *Počet obyvatel a národnostní poměry v Č. Budějovicích před r. 1526*, Výběr 31, 1994, s. 9-13.
- TÝŽ, *České Budějovice*, České Budějovice 2005.
- REZEK Antonín, *Dějiny saského vpádu do Čech (1631-1632) a návrat emigrace*, Praha 1888.
- ROUBÍK František, *Spory jihočeských měst o směr obchodních cest ve 14. až 17. století*, Jihočeský sborník historický 39, 1970, s. 12-17.
- SMOLOVÁ Věra, *Rada Starého Města pražského v letech 1650-1715*, Pražský sborník historický 24, 1991, s. 5-37.
- STERNECK Tomáš, *Obnovování českobudějovické městské rady za třicetileté války*, Jihočeský sborník historický 74, 2005, s. 104-150.
- TÝŽ, *Mezi měšťany a šlechtou. Dějiny rodu Daublebských ze Sternecku*, Brno 2009.
- STOČES Jiří, *Prosopografie - od nadšení ke skepsi a zpět*, Český Časopis Historický 110, 2012, s. 765-775.
- SULITKOVÁ Ludmila – JORDÁNKOVÁ Hana, *Brněnská městská kancelář v předbělohorském období. Prosopografická a diplomatická studie*, Sborník archivních prací 45, 1995, s. 291-510.
- SULITKOVÁ L., *Patriciát nebo honorace? Zamyšlení nad charakterem horní vrstvy městského obyvatelstva v Brně v předbělohorském období*, in: *Studia historica Tyrnaviensia III. K životnímu jubileu Dr. H. C. Univ. Prof. PhDr. Richarda Marsinu, DrSc.*, Trnava 2003, s. 255-270.
- SVOBODA Karel, *Stavba měst. České Budějovice – doba renesanční*, Výběr 4, 1967, s. 7-9.
- ŠIMEČEK Zdeněk, *České Budějovice v období husitském*, Jihočeský sborník historický 34, 1965, s. 21-23.
- ŠMRHA Karel, *Českobudějovický stavitel Dominik Cometta z Eckthurnu*, Jihočeský sborník historický 27, 1958, s. 6-8.
- VOREL Petr, *Velké dějiny země Koruny české VII. 1526-1618*, Praha 2005.
- ŽEMLIČKA Josef, *Přemysl Otakar II. Král na rozhraní věků*, Praha 2011.

7. Příloha

Personální složení městských rad a obecních starších.

Příloha obsahuje seznamy konšelů a seniorů, kteří zasedali v obou orgánech městské správy v letech 1599-1699. V témže období se konalo celkem 52 renovací těchto institucí. Výjimkou byly roky 1619 a 1699, kdy nedošlo k obnově obecních starších. Většina z nich je zanesena v kronice Tomáše Františka Veselého a v knihách obnovování městských rad.⁶¹⁸ Pro období třicetileté války již seznamy publikoval Tomáš Sterneck.⁶¹⁹ Dvanáct radních a dvacet čtyři obecních starších je uvedeno v pořadí, v jakém jsou zaneseni ve výše uvedených pramenech. Konšelé se podle této systematiky střídali na pozici purkmistra. Tučně zvýraznění jsou primátoři města. O nich přináší více informací Daniel Kovář.⁶²⁰ K radním je na třináctém místě připsán městský rychtář.

Tabulka č. 14

Personální složení městských rad a obecních starších během jednotlivých renovací

Rok obnovy	Konšelé	Seniores
1599	Zikmund Prokschi Kašpar Daudlebský Jiří Schniderman Tomáš Steiniger Jan Schaller Mathes Hundertshalch Adam Alsterle Bernard Zoch Matěj Kölbl Jan Heyrus Mikuláš Schantz Kašpar Hermann Jan Plankl, Rychtář	Mikuláš Hirsch Jan Katzinger Petr Christaindl Jan Kalshinger Fabián Schweher Tobiáš Griendling Tomáš Bartlme Lorenc Friberger Jiří Hirsch Jiří Kalshinger Eliáš Gephart Jan Koller Petr Zrinský Václav Fischer Jiří Rigll Jakub Riedl Alex Münchenberger Fabián Hundertschal Adam Baumb

⁶¹⁸ SOKA České Budějovice, AM ČB – městské knihy, Kronika Tomáše Františka Veselého 1648-1741; Tamtéž, *Knihy obnovování městské rady 1468-1730*.

⁶¹⁹ T. STERNECK, *Obnovování*, s. 145-149.

⁶²⁰ D. KOVÁŘ, *Muži*, s. 39-45.

		Hanus Hillebrant Eliáš Preitenbrager Tomáš Öller Mikuláš Klein Michal Wielandt
1600	Kašpar Daudlebský Zikmund Prokschi Tomáš Steiniger Jan Schaller Adam Alsterle Bernard Zoch Matěj Kölbl Jan Heyrus Mikuláš Schantz Tomáš Bartlme Jan Plankl Tobiáš Griendling Jiří Hirsch, Rychtář	Jiří Schaindrman Mikuláš Hirsch Jan Katzinger Petr Christaindl Jan Kalshinger Fabián Schweher Lorenc Friberger Eliáš Gephart Jan Koller Ondřej Kostecký Petr Zrinský Václav Fischer Jiří Rigl Jakub Kindl Alex Münichberger Fabián Hundertschal Adam Baumb Jan Hillebrant Eliáš Preitenberger Martin Hirsch Jiří Öller Tomáš Netolický Michal Wielandt Mikuláš Klein
1601	Kašpar Daudlebský Zikmund Prokschi Tomáš Steiniger Jan Schaller Adam Alsterle Bernard Zoch Matěj Kölbl Jan Heyrus Mikuláš Schank Jan Plankl Tobias Briending Tomáš Bartlme Jiří Hirsch, Rychtář	Jiří Schaindrman Mikuláš Hirsch Petr Christaindl Šimon Purkrábek Fabián Schweher Ondřej Kostecký Jan Kalshinger Lorenc Friberger Eliáš Gephart Jan Koller Martin Hirsch Jan Hillebrant Jiří Rigl Jakub Kindl Alexandr Minichberger Fabián Hundertschal Eliáš Preitenberger Jiří Öller Tomáš Netolický Michal Wielandt Bartoloměj Hartl

		Mikuláš Klein Jiří Frölich Šimon Bartlme
1602	Kašpar Daudlebský Zikmund Prokschi Tomáš Steiniger Jan Schaller Adam Alsterle Matěj Kölbl Jan Heyrus Mikuláš Schank Jan Plankl Šimon Purkrábek Tomáš Bartlme Jiří Hirsch Bernard Zoch, Rychtář	Tobiáš Briending Jiří Schaindrman Mikuláš Hirsch Petr Christaindl Fabián Schweher Ondřej Kostelecký Jan Kalshinger Lorenc Friberger Eliáš Gephart Eliáš Preitenberger Jan Hillebramdt Jan Koller Peter Zriskhi Martin Hirsch Jan Štraser Jakub Kindl Alexandr Minichberger Fabián Hundertschal Jiří Öller Tomáš Netolický Bartoloměj Hartl Mikuláš Klein Šimon Bartlme Jan Scherdl
1603	Kašpar Daudlebský Zikmund Prokschi Tomáš Steiniger Jan Schaller Adam Alsterle Matěj Kölbl Bernard Zoch Mikuláš Schank Jan Plankl Šimon Purkrábek Tomáš Bartlme Lorenc Friberger Jan Heyrus, Rychtář	Jiří Hirsch Tobiáš Griendling Jiří Schaindrman Mikuláš Hirsch Petr Christaindl Fabián Schweher Jan Kalshinger Petr Zrinský Eliáš Gephart Jan Štraser Eliáš Preitenberger Jan Koller Alexandr Minichberger Fabián Hundertschal Tomáš Netolický Bartoloměj Hartl Jakub Kindl Jiří Öller Karel Wels Mikuláš Klein Šimon Bartlme Jan Schredl Jan Reindanz

		Bartoloměj Stecher
1604	Kašpar Daudlebský Zikmund Prokschi Tomáš Steiniger Jan Schaller Adam Alsterle Mathes Kölbl Bernard Zoch Mikuláš Schantz Jan Plankl Šimon Purkrábek Jan Heyrus Lorenc Priberger Tomáš Bartlme, Rychtář	Jiří Hirsch Tobiáš Griendling Jiří Schaindrman Mikuláš Hirsch Petr Christaindl Fabián Schweher Jan Kalshinger Jan Koller Jan Štraser Alexandr Minichberger Fabián Hundertschal Eliáš Preitenberger Jakub Kindl Tomáš Netolický Jiří Öller Bartoloměj Hartl Karel Wels Jan Schredl Kašpar Seehaltzer Mikuláš Klein Šimon Bartlme Bartoloměj Stecher Jakub Sedletský Václav Petřík
1605	Kašpar Daudlebský Zikmund Prokschi Tomáš Steiniger Jan Schaller Adam Alsterle Matěj Kölbl Bernard Zoch Mikuláš Schantz Jan Plankl Šimon Purkrábek Jan Heyrus Tomáš Bartlme Karel Wels, Rychtář	Lorenc Friberger Jiří Hirsch Mikuláš Hirsch Tobiáš Griendling Jiří Schaindrman Petr Christaindl Fabián Schweher Jan Kalshinger Jan Koller Jan Štraser Jakub Riedl Fabián Hundertschal Alexandr Minichberger Eliáš Preitenberger Jiří Öller Tomáš Netolický Jan Schredl Kašpar Seehaltzer Mikuláš Klein Šimon Bartlme Peter Zrinský Bartoloměj Stecher Václav Petřík Jakub Sedletský
1606	Matěj Kölbl	Tomáš Steiniger

	<p>Kašpar Daudlebský Zikmund Prokschi Jan Schaller Adam Alsterle Bernard Zoch Mikuláš Schantz Jan Plankl Šimon Purkrábek Petr Christaindl Tomáš Bartlme Tomáš Netolický Jan Schredl, Rychtář</p>	<p>Jan Heyrus Jiří Hirsch Mikuláš Hirsch Lorenc Friberger Tobiáš Griendling Jiří Schaindrman Jan Kalshinger Jan Koller Jan Štraser Peter Zrinský Jakub Riedl Alexandr Minichberger Fabián Hundertschal Jiří Öller Eliáš Preitenberger Bartoloměj Hartl Kašpar Seehaltzer Šimon Bartlme Bartoloměj Stecher Václav Petřík Jakub Sedletský Mikuláš Löwenstein Valenta Rodal</p>
1607	<p>Matěj Kölbl Kašpar Daudlebský Zikmund Prokschi Jan Schaller Adam Alsterle Bernard Zoch Jan Heyrus Mikuláš Schantz Šimon Purkrábek Petr Christaindl Tomáš Bartlme Tomáš Netolický Jan Plankl, Rychtář</p>	<p>Jiří Hirsch Tomáš Steiniger Jan Schredl Mikuláš Hirsch Jiří Schaindrman Konrád Resh Lorenc Friberger Tobiáš Griendling Jan Koller Jan Štraser Bartoloměj Hartl Jakub Kindl Alexandr Minichberger Kašpar Seehaltzer Fabián Hundertschal Eliáš Preitenberger Jiří Öller Šimon Bartlme Bartoloměj Stecher Václav Petřík Lorenc Fischer Jan Hemmer (Apothékař) Mikuláš Löwenstein Valenta Rodal</p>
1608	<p>Zikmund Prokschi Matěj Kölbl Kašpar Daudlebský</p>	<p>Petr Christaindl Jan Plankl Jiří Hirsch</p>

	Adam Alsterle Bernard Zoch Mikuláš Schantz Šimon Purkrábek Tomáš Bartlme Daniel Gerhart Tomáš Netolický Konrád Resh Bartoloměj Hartl Jan Schaller, Rychtář	Jan Schredl Jiří Schaindrman Lorenc Friberger Tobiáš Griendling Valentin Kotrovský Karel Wels Jan Štraser Fabián Schweher Jiří Öller Fabián Hundertschal Jakub Kindl Eliáš Preitenberger Kašpar Seehaltzer Bartoloměj Stecher Šimon Bartlme Mikuláš Klein Jan Hemmer Mikuláš Löwenstein Michal Wielandt Valenta Rodal Benedikt Fischer
1609	Jan Schaller Kašpar Daudlebský Adam Alsterle Bernard Zoch Mikuláš Schantz Jan Plankl Šimon Purkrábek Tomáš Bartlme Tomáš Netolický Konrád Resh Petr Christaindl Lorenc Öller Bartoloměj Hartl, Rychtář	Lorenc Friberger Jiří Hirsch Valentin Rollerovský Jan Schredl Jiří Schaindrman Tobiáš Griendling Karel Wels Jan Štraser Jiří Öller Jakub Riedl Kašpar Seehaltzer Fabián Hundertschal Dominik Cometa Eliáš Preitenberger Bartoloměj Stecher Šimon Bartlme Jan Hemmer Mikuláš Löwenstein Mikuláš Klein Michael Wiehandt Valenta Rodal Benedikt Fischer Jiří Frölich Kryštof Pinkl
1610	Jan Schaller Kašpar Daudlebský Adam Alsterle Bernard Zoch Mikuláš Schantz	Lorenc Friberger Jiří Hirsch Bartoloměj Hartl Jiří Schaindrman Tobiáš Griendling

	<p>Jan Plankl Šimon Purkrábek Tomáš Bartlme Tomáš Netolický Petr Christaindl Konrád Resh Lorenc Öller Jan Schredl, Rychtář</p>	<p>Karel Wels Jiří Öller Jan Štraser Kašpar Seehaltzer Fabián Hundertschal Dominik Cometa Alexandr Minichberger Eliáš Preitenberger Bartoloměj Stecher Šimon Bartlme Mikuláš Klein Jan Hemmer Mikuláš Löwenstein Michal Wiehandt Benedikt Fischer Václav Sicher Jiří Frölich Lorenc Fischer Kryštof Pinkl</p>
1611	<p>Jan Schaller Kašpar Daudlebský Adam Alsterle Bernard Zoch Mikuláš Schantz Jan Plankl Tomáš Bartlme Tomáš Netolický Lorenc Öller Karel Wels Bartoloměj Hartl Mikuláš Löwenstein Jan Schredl, Rychtář</p>	<p>Lorenc Friberger Jiří Hirsch Jiří Schaindrman Jan Štraser Jiří Öller Kašpar Seehaltzer Dominik Cometa Fabián Hundertschal Eliáš Preitenberger Jan Hemmer Fabián Schweher Bartoloměj Stecher Šimon Bartlme Valenta Rodal Benedikt Fischer Jiří Frölich Kryštof Pinkl Pavel Kotraba Alexandr Minichberger Pavel Griendling Michal Plankl Jiří Ladwig Jiří Lichtender Fabián Wels</p>
1612	<p>Jan Schaller Kašpar Daudlebský Adam Alsterle Bernard Zoch Mikuláš Schantz Jan Plankl Tomáš Bartlme</p>	<p>Daniel Gerhart Petr Christaindl Jan Schredl Jiří Schaindrman Jan Štraser Kašpar Seehaltzer Fabián Schedeher</p>

	<p>Tomáš Netolický Lorenc Öller Karel Wels Bartoloměj Hartl Mikuláš Löwenstein Jiří Hirsch, Rychtář</p>	<p>Dominik Cometa Fabián Hundertschal Alexandr Minichberger Eliáš Preitenberger Jan Hemmer Jiří Öller Šimon Bartlme Bartoloměj Stecher Jiří Frölich Valenta Rodal Benedikt Fischer Pavel Kotraba Kryštof Pinkl Michal Plankl Pavel Griendling Jiří Ladwik Fabián Wels</p>
1613	<p>Kašpar Daudlebský Bernard Zoch Mikuláš Schantz Tomáš Bartlme Daniel Gerhart Tomáš Netolický Karel Wels Jiří Hirsch Petr Christaindl Bartoloměj Hartl Jan Schredl Eliáš Preitenberger Mikuláš Löwenstein, Rychtář</p>	<p>Jan Plankl Lorenc Öller Jan Štraser Kašpar Seehaltzer Fabián Schedeher Dominik Cometa Fabián Hundertschaler Alexandr Minichberger Jan Hemmer Šimon Bartlme Bartoloměj Stecher Jiří Frölich Valenta Rodal Benedikt Fischer Pavel Kotraba Kryštof Pinkl Pavel Griendling Fabián Wels Jiří Ladwig Jakub Sedletský Matyáš Christaindl Jiří Ziegler Matyáš Jiskra Jan Riedl</p>
1614	<p>Kašpar Daudlebský Bernard Zoch Mikuláš Schantz Tomáš Bartlme Daniel Gerhart Tomáš Netolický Karel Wels Jiří Hirsch Petr Christaindl</p>	<p>Jan Plankl Kašpar Seehaltzer Jan Štraser Dominik Cometa Fabián Hundertschaler Alexandr Minichberger Šimon Bartlme Bartoloměj Stecher Jiří Frölich</p>

	<p>Bartoloměj Hartl Mikuláš Löwenstein Jan Hemmer Eliáš Preitenberger, Rychtář</p>	<p>Valentin Rodal Benedikt Fischer Jiří Öller Fabián Wels Pavel Griendling Kryštof Pinkl Pavel Kotraba Jiří Ladwig Václav Daudlebský Kryštof Schantz Matyáš Christaindl Jakub Sedletský Matyáš Jiskra Jan Riedl Vít Shöre</p>
1615	<p>Kašpar Daudlebský Bernard Zoch Mikuláš Schantz Tomáš Bartlme Karel Wels Tomáš Netolický Jiří Hirsch Petr Christaindl Bartoloměj Hartl Mikuláš Löwenstein Jan Hemmer Eliáš Preitenberger Jan Plankl, Rychtář</p>	<p>Kašpar Seehaltzer Dominik Cometa Alexandr Minichberger Fabián Hundertscher Jiří Seiferhelt Jan Adam Sartorius Šimon Bartlme Bartoloměj Stecher Jiří Frölich Fabián Wels Valentin Rodal Benedikt Fischer Jiří Öller Pavel Kotraba Kryštof Pinkl Pavel Griendling Václav Daudlebský Kryštof Schantz Jakub Sedletský Matyáš Christaindl Matyáš Jiskra Jan Schaller Vít Shöre Benedikt Wolfromb</p>
1616	<p>Kašpar Daudlebský Bernard Zoch Mikuláš Schantz Tomáš Bartlme Tomáš Netolický Karel Wels Jiří Hirsch Petr Christaindl Mikuláš Löwenstein Eliáš Preitenberger Jiří Frölich</p>	<p>Bartoloměj Hartl Kašpar Seehaltzer Dominik Cometa Jiří Seiferhelt Jan Adam Sartorius Alexandr Minichberger Šimon Bartlme Fabián Wels Valentin Rodal Benedikt Fischer Jiří Öller</p>

	Bartoloměj Stecher Jan Hemmer, Rychtář	Pavel Kotraba Kryštof Pinkl Pavel Griendling Václav Daudlebský Kryštof Schantz Jakub Sedletský Matyáš Jiskra Vincenc Třebotovský Matyáš Christaindl Jan Schaller Vít Šhore Benedikt Wolfromb Valentin Fischer
1617	Kašpar Daudlebský Mikuláš Schantz Tomáš Bartlme Tomáš Netolický Jiří Hirsch Mikuláš Löwenstein Eliáš Preitenberger Jan Hemmer Jiří Frölich Bartoloměj Stecher Fabián Wels Matyáš Christaindl Pavel Griendling, Rychtář	Karel Wels Petr Christaindl Bartoloměj Hartl Jan Plankl Kašpar Seehaltzer Dominik Cometa Jiří Seiferhelt Jan Adam Sartorius Alexandr Minichberger Šimon Bartlme Valenta Rodal Benedikt Fischer Jiří Öller Pavel Kotraba Kryštof Pinkl Jakub Sedletský Václav Daudlebský Kryštof Schantz Matyáš Jiskra Vincenc Třebotovský Jan Schaller Benedikt Wolfromb Valentin Fischer Václav Schislick
1618	Kašpar Daudlebský Mikuláš Schantz Tomáš Bartlme Tomáš Netolický Jan Plankl Mikuláš Löwenstein Jan Hemmer Eliáš Preitenberger Jiří Frölich Bartoloměj Stecher Fabián Wels Matyáš Christaindl Pavel Griendling, Rychtář	Karel Wels Petr Christaindl Bartoloměj Hartl Kašpar Seehaltzer Dominik Cometa Jiří Seiferhelt Jan Adam Sartorius Alexandr Minichberger Šimon Bartlme Valenta Rodal Benedikt Fischer Jiří Öller Pavel Kotraba

		<p>Kryštof Pinkl Václav Daudlebský Kryštof Schantz Matyáš Jiskra Vincenc Třebotovský Jan Schaller Michal Plankl Benedikt Wolfromb Valentin Fischer Václav Schislick Šimon Knoll</p>
1619	<p>Kašpar Daudlebský Mikuláš Schantz Tomáš Bartlme Tomáš Netolický Jan Plankl Mikuláš Löwenstein Jan Hemmer Eliáš Preitenberger Jiří Frölich Bartoloměj Stecher Fabián Wels Matyáš Christaindl Pavel Griendling, Rychtář</p>	
1620	<p>Kašpar Daudlebský Mikuláš Schantz Tomáš Bartlme Tomáš Netolický Eliáš Preitenberger Jiří Frölich Fabián Wels Matyáš Christaindl Pavel Griendling Jan Adam Sartorius Jan Daniel Valentin Fischer Prokop Eberle, Rychtář</p>	<p>Karel Wels Dominik Cometa Fabián Schweher (Hecyrus) Alexandr Minichberger Benedikt Fischer Jiří Öller Kryštof Pinkl Václav Daudlebský Kryštof Schantz Ambrož Augustin Mathes Matyáš Jiskra Vincenc Třebotovský Mikuláš Alsterle Jan Schaller Benedikt Wolfromb Václav Schislick David Daudlebský Jiří Tarcko Šimon Kumurel Štěpán Löwenstein Jan Kryštof Uschall Benedikt Todt Benedikt Fritschko Matyáš Lischwitzer</p>
1621	Kašpar Daudlebský	Eliáš Preitenberger

	<p>Mikuláš Schantz Emanuel Fritschko Fabián Wels Tomáš Netolický Tomáš Bartlme Pavel Griendling Adam Sherhakl Matyáš Christaindl Matyáš Jiskra Jiří Frölich Benedikt Fischer Mikuláš Alsterle, Rychtář</p>	<p>Jan Adam Sartorius Jan Daniel Karel Wels Valentin Fischer Prokop Eberle Alexandr Minichberger Jiří Öller Václav Daudlebský Kryštof Schantz Ambrož Augustin Mathes Vincenc Třebotovský David Daudlebský Jan Schaller Benedikt Wolfromb Václav Schislick Kašpar Furch Jiří Tarcko Šimon Kumurel Štěpán Löwenstein Jan Kryštof Uschall Benedikt Todt Benedikt Fritschko Matyáš Lischwitzer</p>
1622	<p>Matyáš Christaindl Mikuláš Schantz Emanuel Fritschko Fabián Wels Tomáš Netolický Mikuláš Alsterle Jan Karmenský Benedikt Fischer Pavel Griendling Eliáš Preitenberger Matyáš Jiskra Jiří Frölich Tomáš Bartlme, Rychtář</p>	<p>Karel Wels Jan Adam Sartorius Valentin Fischer Prokop Eberle Alexandr Minichberger Jiří Öller Václav Daudlebský Kryštof Schantz Vincenc Třebotovský David Daudlebský Šimon Christaindl Kašpar Furch Jan Schaller Ambrož Augustin Mathes Řehoř Haas Benedikt Wolfromb Matyáš Lischwitzer Šimon Kumurel Benedikt Fritschko Benedikt Todt Štěpán Löwenstein Jan Kryštof Uschall Jiří Tarcko Mikuláš Kukačka (Cuculus)</p>
1623	<p>Matyáš Christaindl Mikuláš Schantz</p>	<p>Karel Wels Matyáš Jiskra</p>

	<p>Emanuel Fritschko Fabián Wels Tomáš Bartlme Tomáš Netolický Jan Karmenský Mikuláš Alsterle Pavel Griendling Jiří Frölich Eliáš Preitenberger Jan Adam Sartorius Benedikt Fischer, Rychtář</p>	<p>Valentin Fischer Prokop Eberle Kryštof Schantz Vincenc Třebotovský Jiří Öller Václav Daudlebský Adam Alsterle Kašpar Furch David Daudlebský Šimon Christaindl Jan Schaller Ambrož Augustin Mathes Řehoř Haas Jiří Tarcko Šimon Kumurel Benedikt Wolfromb Benedikt Fritschko Benedikt Todt Jan Kryštof Uschall Matyáš Lischwitzer Ondřej Hermann Mikuláš Kukačka (Cuculus)</p>
1624	<p>Karel Wels Mikuláš Schantz Matyáš Christaindl Emanuel Fritschko Jan Karmenský Tomáš Netolický Mikuláš Alsterle Tomáš Bartlme Pavel Griendling Jiří Frölich Jan Adam Sartorius Jiří Tarcko Šimon Kumurel, Rychtář</p>	<p>Fabián Wels Benedikt Fischer Matyáš Jiskra Valentin Fischer Jiří Öller Kryštof Schantz Vincenc Třebotovský Adam Alsterle Kašpar Furch Václav Daudlebský Benedikt Wolfromb Řehoř Haas Valentin Arnold Václav Plankl Jan Schaller Šimon Christaindl Mikuláš Fibich Jan Cometa Ambrož Augustin Mathes Benedikt Fritschko Benedikt Todt Jan Kryštof Uschall Ondřej Hermann Mikuláš Kukačka (Cuculus)</p>
1626	<p>Matyáš Christaindl Mikuláš Schantz</p>	<p>Jiří Öller Kryštof Schantz</p>

	<p>Emanuel Fritschko Jan Karmenský Fabián Wels Pavel Griendling Jiří Frölich Jan Adam Sartorius Václav Daudlebský Benedikt Fischer Jiří Tarcko Mikuláš Fibich Vincenc Třebotovský, Rychtář</p>	<p>Šimon Kostelecký Jan Cometa Šimon Christaindl Matyáš Raithofer Benedikt Wolfromb Václav Plankl Jan Kryštof Uschall Ambrož Augustin Mathes Benedikt Todt Ondřej Hermann Tomáš Bartlme Benedikt Fritschko Jiří Degenhart Jan Tausch Pavel Waizinger Lukáš Kunet Jiří Hartl Mikuláš Kukačka (Cuculus) Volf Kronfellingner Albert Schweher (Hecyrus) Tomáš Preitenberger Zikmund Jiskra</p>
1627	<p>Jan Karmenský Mikuláš Schantz Matyáš Christaindl Fabián Wels Pavel Griendling Kryštof Šebestián Heyde Jan Adam Sartorius Václav Daudlebský Vincenc Třebotovský Jiří Tarcko Mikuláš Fibich Jan Cometa Ondřej Hermann, Rychtář</p>	<p>Jiří Frölich Benedikt Fischer Jiří Öller Šimon Kostelecký Jan Kryštof Uschall Benedikt Wolfromb Baltazar Koll Václav Plankl Matyáš Raithofer Ambrož Augustin Mathes Jiří Degenhart Tomáš Bartlme Jiří Hartl Benedikt Fritschko Pavel Waizinger Jan Tausch Mikuláš Kukačka (Cuculus) Albert Schweher (Hecyrus) Volf Kronfellingner David Daudlebský Jiří Tilly Fabián Šebestián Pinkl Mikuláš Minichberger Šimon Jiskra</p>
1630	<p>Jan Karmenský Matyáš Christaindl</p>	<p>Jiří Frölich Jiří Öller</p>

	<p>Pavel Griendling Kryštof Šebestián Heyde Jan Adam Sartorius Václav Daudlebský Vincenc Třebotovský Mikuláš Fibich Jan Cometa Benedikt Fischer Ondřej Hermann Jiří Adam Ponstingl Jiří Degenhart, Rychtář</p>	<p>Baltazar Kholm Šimon Kostelecký Jan Kryštof Uschall Matyáš Raithofer Benedikt Wolfromb Ambrož Augustin Mathes Tomáš Bartlme Jiří Hartl Volf Kronfellingner Pavel Waizinger Šimon Christaindl Albert Schweher (Hecyrus) Matyáš Methudius David Daudlebský Mikuláš Kukačka (Cuculus) Fabián Šebestián Pinkl Mikuláš Minichberger Jiří Tilly Tomáš Řepa Jan Postperger Abel Beneschauer Jan Havlíček</p>
1632	<p>Matyáš Christaindl Emanuel Fritschko Kryštof Šebestián Heyde Jan Adam Sartorius Václav Daudlebský Jiří Frölich Jan Cometa Benedikt Fischer Ondřej Hermann Vincenc Třebotovský Jiří Adam Ponstingl Pavel Waizinger, Rychtář</p>	<p>Jan Kryštof Uschall Mikuláš Fibich Kryštof Schantz Baltazar Koll Benedikt Wolfromb Matyáš Raithofer Tomáš Bartlme Ambrož Augustin Mathes Jiří Hartl Šimon Christaindl David Daudlebský Fabián Šebestián Pinkl Volf Kronfellingner Albert Schweher (Hecyrus) Mikuláš Kukačka (Cuculus) Tomáš Řepa Mikuláš Minichberger Jan Adam Plankl Abel Beneschauer Jan Postperger Jan Havlíček Felix Alsterle Jiří Gram Pavel Joch</p>
1635	<p>Matyáš Christaindl Emanuel Fritschko</p>	<p>Jan Kryštof Uschall Václav Daudlebský</p>

	<p>Kryštof Šebestián Heyde Jan Adam Sartorius Jiří Frölich Jan Cometa Vincenc Třebotovský Ondřej Hermann Jiří Adam Ponstingl David Daudlebský Jiří Hartl Fabián Šebestián Pinkl Benedikt Todt, Rychtář</p>	<p>Kryštof Schantz Mikuláš Fibich Pavel Waizinger Baltazar Kroll Benedikt Wolfromb Jiří Tarcko Matyáš Raithofer Šimon Christaindl Ambrož Augustin Mathes Tomáš Bartlme Jiří Tilly Albert Schweher (Hecyrus) Mikuláš Minichberger Jan Adam Plankl Tomáš Řepa Jan Postperger Jiří Gram Felix Alsterle Jakub Kampfmüller Václav Hartl Adam Schickh Kašpar Brusch</p>
1636	<p>Jan Cometa Emanuel Fritschko Matyáš Christaindl Kryštof Šebestián Heyde Jan Adam Sartorius Jiří Frölich Vincenc Třebotovský Ondřej Hermann Jiří Adam Ponstingl David Daudlebský Jiří Hartl Fabián Šebestián Pinkl Václav Daudlebský, Rychtář</p>	<p>Jan Kryštof Uschall Kryštof Schantz Benedikt Todt Mikuláš Fibich Baltazar Koll Ambrož Augustin Mathes Šimon Christaindl Jan Lehner Jiří Tarcko Benedikt Wolfromb Matyáš Raithofer Jiří Degenhart Tomáš Bartlme Jiří Tilly Václav Hartl Jan Adam Plankl Felix Alsterle Jan Postperger Tomáš Řepa Jiří Gram Jakub Kampfmüller Jan Scharffeneter Adam Schickh Kašpar II. Daudlebský</p>
1637	<p>Jan Cometa Emanuel Fritschko Matyáš Christaindl Kryštof Šebestián Heyde</p>	<p>Jan Kryštof Uschall Mikuláš Fibich Benedikt Todt Šimon Christaindl</p>

	<p>Jan Adam Sartorius Ondřej Hermann Václav Daudlebský Jiří Adam Ponstingl David Daudlebský Jiří Hartl Fabián Šebestián Pinkl Tomáš Bartlme Jan Lehner, Rychtář</p>	<p>Ambrož Augustin Mathes Jiří Tarcko Benedikt Wolfromb Jiří Tilly Matyáš Raithofer Jiří Degenhart Václav Hartl Jan Adam Plankl Felix Alsterle Jiří Ondřej Mayer Mikuláš Minichberger Jan Postperger Kašpar II. Daudlebský Jiří Gram Adam Schickh Tomáš Řepa Jakub Kampfmüller Jan Scharffeneter Prokop Schnedell Jan Löwenstein</p>
1639	<p>Jan Cometa Emanuel Fritschko Matyáš Christaindl Kryštof Šebestián Heyde Maxmilián Ehrenpreis Ondřej Hermann Václav Daudlebský Jiří Adam Ponstingl David Daudlebský Jiří Hartl Fabián Šebestián Pinkl Tomáš Bartlme Jan Lehner, Rychtář</p>	<p>Jan Kryštof Uschall Mikuláš Fibich Benedikt Todt Šimon Christaindl Ambrož Augustin Mathes Jiří Tarcko Pavel Vojtěch Streer Jiří Tilly Jiří Degenhart Václav Hartl Jan Adam Plankl Felix Alsterle Prokop Schnedell Mikuláš Minichberger Jan Postperger Kašpar II. Daudlebský Jiří Gram Adam Schickh Tomáš Řepa Jakub Kampfmüller Jan Scharffeneter Kryštof Muschinan Jan Löwenstein Felix Mayer</p>
1641	<p>Jan Cometa Emanuel Fritschko Matyáš Christaindl Kryštof Šebestián Heyde Maxmilián Ehrenpreis Ondřej Hermann</p>	<p>Jan Kryštof Uschall Mikuláš Fibich Benedikt Todt Šimon Christaindl Ambrož Augustin Mathes Jiří Tarcko</p>

	<p>Václav Daudlebský Jiří Adam Ponstingl David Daudlebský Jiří Hartl Fabián Šebestián Pinkl Jan Lehner Tomáš Bartlme, Rychtář</p>	<p>Pavel Vojtěch Streer Zikmund Karel Fischer Jiří Tilly Václav Hartl Jiří Degenhart Felix Alsterle Jan Postperger Mikuláš Minichberger Kašpar II. Daudlebský Adam Schickh Jiří Gram Felix Mayer Jan Scharffeneter Jan Adam Plankl Kryštof Pottensteter Jan Müller Jan Löwenstein Filip Wolfromb</p>
1643	<p>Jan Cometa Emanuel Fritschko Matyáš Christaindl Kryštof Šebestián Heyde Maxmilián Ehrenpreis Ondřej Hermann Václav Daudlebský Jiří Adam Ponstingl David Daudlebský Jiří Hartl Fabián Šebestián Pinkl Jan Lehner Tomáš Bartlme, Rychtář</p>	<p>Jan Kryštof Uschall Benedikt Todt Matyáš Bartlme Šimon Christaindl Ambrož Augustin Mathes Jiří Tarcko Pavel Vojtěch Streer Filip Wolfromb Jiří Tilly Václav Hartl Jiří Degenhart Jan Adam Plankl Felix Alsterle Jan Postperger Mikuláš Minichberger Kašpar II. Daudlebský Adam Schickh Jiří Gram Felix Mayer Jan Scharffeneter Kryštof Pottensteter Jan Müller Jan Löwenstein Zikmund Karel Fischer</p>
1649	<p>Ondřej Hermann Emanuel Fritschko Matyáš Christaindl Kryštof Šebestián Heyde Maxmilián Ehrenpreis Václav Daudlebský Jiří Adam Ponstingl</p>	<p>Benedikt Todt František Fritschko Šimon Christaindl Jiří Degenhart Ambrož Augustin Mathes Jiří Tarcko Jiří Tilly</p>

	<p>Jiří Hartl Fabián Šebestián Pinkl Jan Lehner Zikmund Karel Fischer Matyáš Bartlme Pavel Vojtěch Streer, Rychtář</p>	<p>Leonard Cammerer Václav Hartl Jan Adam Plankl Pavel Pamprle Jan Postperger Felix Alsterle Kryštof Pottensteter Adam Schickh Kašpar II. Daudlebský Mikuláš Minichberger Jiří Gram Jan Scharffeneter Karel Hlaváč Filip Wolfromb Nikodém Frey Jan Löwenstein Filip Gaselreüter</p>
1652	<p>Jiří Hartl starší Emanuel Fritschko Ondřej Hermann Maxmilián Ehrenpreis Václav Daudlebský Jiří Adam Ponstingl Fabián Šebestián Pinkl Jan Lehner Zikmund Karel Fischer Matyáš Bartlme Kristián Čerlik Benedikt Todt Jiří Degenhart, Rychtář</p>	<p>Pavel Streer Šimon Christaindl František Fritschko Jiří Tilly Leonard Cammerer Václav Hartl Jan Adam Plankl Jan Postperger Felix Alsterle Kryštof Pottensteter Václav Fritschko Adam Schickh Václav Kostelecký Jiří Gram Mikuláš Minichberger Jan Scharffeneter Kašpar II. Daudlebský Šimon Nezamyslycký Filip Gaselreüter Zikmund Giserwath Tobiáš Hansl Karel Hlaváč Jan Jiří Daudlebský Dionýsus Mühler</p>
1654	<p>Jiří Hartl starší Emanuel Fritschko Ondřej Hermann Maxmilián Ehrenpreis Václav Daudlebský Jiří Adam Ponstingl Fabián Šebestián Pinkl Jan Lehner Matyáš Bartlme</p>	<p>Pavel Streer František Fritschko Šimon Christaindl Václav Hartl Jiří Degenhart Šimon Nezamyslycký Jiří Tilly Jan Adam Plankl Jan Postperger</p>

	<p>Kristián Čerlik Zikmund Karel Fischer Benedikt Todt Leonard Cammerer, Rychtář</p>	<p>Felix Alsterle Zikmund Giserwath Jiří Gram Kryštof Pottensteter Václav Fritschko Adam Schickh Mikuláš Minichberger Jan Scharffeneter Kašpar II. Daudlebský Filip Gaselreüter Jan Jiří Daudlebský Dionýsus Mühler Tobiáš Hansl Karel Hlaváč Václav Kostelecký</p>
1657	<p>Fabián Šebestián Pinkl Maxmilián Ehrenpreis Ondřej Hermann Jiří Hartl Jiří Adam Ponstingl Matyáš Bartlme Zikmund Karel Fischer František Fritschko Benedikt Todt Leonard Cammerer Tobiáš Hansl Felix Alsterle Pavel Pamprle, Rychtář</p>	<p>Jiří Degenhart Pavel Streer Šimon Christaindl Václav Hartl Jan Adam Plankl Jan Postperger Václav Kostelecký Jiří Gram Kryštof Pottensteter Adam Schickh Jiří Hartl II. Kašpar II. Daudlebský Filip Gaselreüter Jan Jiří Daudlebský Dionýsus Mühler Maxmilián Steinsohl Jan Hann Valentýn Mündek Kašpar Leitz Vít Müllner Jan Enghart Jan Kirchner Leonard Wanderer Pavel Wallich</p>
1658	<p>Jiří Hartl starší Maxmilián Ehrenpreis Jiří Adam Ponstingl Zikmund Karel Fischer Matyáš Bartlme František Fritschko Leonard Cammerer Felix Alsterle Tobiáš Hansl Šimon Nezamyslycký Jiří Haas</p>	<p>Václav Hartl Pavel Streer Šimon Christaindl Jan Postperger Václav Kostelecký Jiří Gram Kryštof Pottensteter Adam Schickh Jiří Hartl II. Kašpar II. Daudlebský Filip Gaselreüter</p>

	<p>Jiří Degenhart Jan Adam Plankl, Rychtář</p>	<p>Jan Jiří Daudlebský Matyáš Valdauf Vít Müllner Maxmilián Steinstohl Jan Hann Valentýn Mündek Jan Enghart Jan Kirchner Leonard Wanderer Pavel Walich Kašpar Leitz Dionýsus Mühler Lukáš Zahrádka</p>
1662	<p>Jiří Hartl starší Maxmilián Ehrenpreis Jiří Adam Ponstingl Zikmund Karel Fischer Matyáš Bartlme František Fritschko Leonard Cammerer Tobiáš Hansl Jiří Haas Jiří Degenhart Daniel Fraternus Jan Adam Plankl Lukáš Zahrádka, Rychtář</p>	<p>Václav Hartl Pavel Streer Jan Postperger Václav Kostelecký Kryštof Pottensteter Adam Schickh Jiří Hartl II. Kašpar II. Daudlebský Jiří Gram Filip Gaselreüter Dionýsus Mühler Matyáš Valdauf Jan Jiří Daudlebský Jan Hann Mikuláš V.Lüdin Maxmilián Steinstohl Jan Enghart Kašpar Leitz Michal Öller Valentýn Mündek Leonard Wanderer Jan Kirchner Pavel Walich František Frölich</p>
1666	<p>Jiří Hartl starší Maxmilián Ehrenpreis Jiří Adam Ponstingl Zikmund Karel Fischer Matyáš Bartlme Leonard Cammerer Tobiáš Hansl Jiří Haas Jiří Degenhart Daniel Fraternus Jan Adam Plankl Lukáš Zahrádka</p>	<p>Václav Hartl Richard Bauer Václav Kostelecký Pavel Streer Jan Postperger Kryštof Pottensteter Jiří Hartl II. Kašpar II. Daudlebský Matyáš Valdauf Jan Jiří Daudlebský Mikuláš V.Lüdin Kašpar Leitz Michal Öller</p>

		<p>Valentýn Múndek Jan Kirchner Pavel Walich František Frölich Pavel Reistrwerg Šimon Tumbler Tomáš Veselý Jan Egerlich Vilém Chintner (?) Gottfried Vollarth Ignác Spützenberger</p>
1670	<p>Jiří Hartl starší Maxmilián Ehrenpreis Zikmund Karel Fischer Matyáš Bartlme Leonard Cammerer Michal Hoffmann Jiří Haas Tobiáš Hansl Lukáš Zahrádka Richard Bauer Adam Hoffmann Kašpar II. Daudlebský</p>	<p>Václav Hartl Václav Kostelecký Pavel Streer Jiří Hartl II. Matyáš Valdauf Jan Jiří Daudlebský Mikuláš V.Lüdin Kašpar Leitz Valentýn Múndek Jan Egerlich Tomáš Veselý Pavel Reistrwerg Šimon Tumbler Gottfried Vollarth Ignác Spützenberger Jan Felix Bauman Jiří Todt Pavel Havlička Kristián Koch Mikuláš Kamenský František Kütscher Fabián Zeyer Matyáš Lobelsgerger Ondřej Kukačka</p>
1672	<p>Jiří Hartl starší Zikmund Karel Fischer Michal Hoffmann Tobiáš Hansl Lukáš Zahrádka Richard Bauer Adam Hoffmann Kašpar II. Daudlebský Jan Hann Jan Jiří Daudlebský Matyáš Valdauf Jiří Todt Tomáš Veselý, Rychtář</p>	<p>Václav Hartl Václav Kostelecký Pavel Streer Jiří Hartl II. Mikuláš V.Lüdin Kašpar Leitz Valentýn Múndek Pavel Reistrwerg Šimon Tumbler Jan Egerlich Gottfried Vollarth Ignác Spützenberger (Blasius)</p>

		<p>Jan Felix Bauman Pavel Havlička Kristián Koch Mikuláš Slamenský František Kütscher Fabián Zeyer Matyáš Lobelsgerger Ondřej Kukačka Rudolf Fritschko Jiří Bernard Cammerer Tobiáš Hoffmann Jiří Pavel Hoch</p>
1676	<p>Jan Hann Zikmund Karel Fischer Michal Hoffmann Tobiáš Hansl Lukáš Zahrádka Adam Hoffmann Kašpar II. Daudlebský Jan Jiří Daudlebský Matyáš Valdauf Daniel Alexius Jiří Todt Jiří Hartl mladší Tomáš Veselý, Rychtář</p>	<p>Václav Hartl Václav Kostelecký Pavel Streer Mikuláš V.Lüdin Valentýn Mündek Šimon Tumbler Pavel Reistrweg Jan Egerlich Gottfried Vollarth Ignác Spützenberger (Blasius) Pavel Havlička Kristián Koch Mikuláš Slamenský Fabián Zeyer Ondřej Kukačka Rudolf Fritschko Jiří Bernard Cammerer Tobiáš Hoffmann Jiří Pavel Hoch Pavel Traumillner Ferdinand Mauer Jiří František Řepa František Zeysleiter (?) Vavřinec Zeyer</p>
1680	<p>Jan Hann Zikmund Karel Fischer Michal Hoffmann Tobiáš Hansl Lukáš Zahrádka Kašpar II. Daudlebský Matyáš Valdauf Daniel Alexius Jiří Todt Jiří Hartl mladší Tomáš Veselý Jan Kryštof Čerlik Pavel Reistrweg, Rychtář</p>	<p>Václav Kostelecký Pavel Streer Valentýn Mündek Šimon Tumbler Gottfried Vollarth Pavel Havlička Kristián Koch Mikuláš Slamenský Fabián Zeyer Ondřej Kukačka Rudolf Fritschko (?) Jiří Bernard Cammerer</p>

		<p>Tobiáš Hoffmann Jiří Pavel Hoch Pavel Traumillner Ferdinand Mauer Jiří František Řepa František Zeysleiter (?) Vavřinec Zeyer Fridrich Hürtl Jan Daudlebský Urban Plankl Filip Jullwirth Jan Spere</p>
1683	<p>Lukáš Zahrádka Zikmund Karel Fischer Michal Hoffmann Matyáš Valdauf Daniel Alexius Jiří Todt Jiří Hartl mladší Jan Kryštof Čerlik Pavel Reistrwerg Kristián Koch Fridrich Fritschko Jan Daudlebský, Rychtář</p>	<p>Gottfried Vollarth Pavel Streer Václav Kostelecký Šimon Tumbler Mikuláš Slamenský Ondřej Kukačka Rudolf Fritschko Jiří Bernard Cammerer Tobiáš Hoffmann Jiří Pavel Hoch Ferdinand Mauer Jiří František Řepa František Zeysleiter (?) Urban Plankl Filip Jullwirth Jan Spere Jan Arewn Maxmilián Bauman František Dietrich Dominik Breger Ambrož Průba Kašpar Preitenberger Lorenc Zeyer Matyáš Fuh (?)</p>
1686	<p>Jiří Vilém Hartl mladší Zikmund Karel Fischer Michal Hoffmann Matyáš Valdauf Daniel Alexius Jiří Todt Tomáš Veselý Jan Kryštof Čerlik Pavel Reistrwerg Fridrich Fritschko Jan Daudlebský Jiří Bernard Cammerer Dominik Breger, Rychtář</p>	<p>Gottfried Vollarth Václav Kostelecký Šimon Tumbler Mikuláš Slamenský Rudolf Fritschko Jiří Pavel Hoch Ferdinand Mauer Jiří František Řepa Matyáš Tichý Václav Vyskočil Kristián Daudlebský František Zikmund Pinkl František Zeysleiter Urban Plankl</p>

		<p>Filip Jullwirth Jan Spere Maxmilián Bauman Ambrož Průba Kašpar Preitenberger Lorenc Zeyer Jan Bartlme Jonáš Becher František Kavka Cyril Colidius</p>
1689	<p>Jiří Vilém Hartl mladší Zikmund Karel Fischer Michal Hoffmann Daniel Alexius Tomáš František Veselý Jan Kryštof Čerlik Fridrich Eusebius Fritschko Jan František Daudlebský Jiří Bernard Camerer Dominik František Breger Mikuláš Slamenský Gottfried Vollarth František Zikmund Pínl, Rychtář</p>	<p>Václav František Kostelecký Šimon Tumbler Rudolf Eusebius Fritschko Jiří Pavel Hoch Ferdinand Mauer Jiří František Řepa Urban Dionýsius Plankl Filip František Jullwirth Jan František Speer Maxmilián Bauman Ambrož František Průba Kašpar Breitenlocher Vavřinec Zayer Matyáš Tichý Václav Vyskočil Kristián Daudlebský Jan Bartlme Jonáš Becher František Tarcko Cyril Colidius Michal Koch David Konstantin Šmelcer Jan František Suchomel František Josef Hirsch</p>
1694	<p>Fridrich Fritschko Jiří Vilém Hartl mladší Michal Hoffman Daniel Alexius Tomáš František Veselý Jan František Daudlebský Michal Konstantin Slamenský Ferdinand Maurer František Josef Hirsch David Konstantin Šmelcer Jan František Suchomel Matěj Tichý</p>	<p>Václav Kostelecký Šimon Tumbler Rudolf Fritschko Jiří Pavel Hoch Jan Spere Ambrož Průba Maxmilián Bauman Vavřinec Zeyer Václav Vyskočil Kristián Daudlebský Jan František Bartlme Jonáš Becher František Tarcko Cyril Colidius Michal Koch</p>

		<p>Jan Matyáš Löw Adam Wels Václav Beretka Vojtěch Pinkl Tomáš Eckmüller Mikuláš de Spine Václav Slaměnský Josef Zacheš Matyáš Permin</p>
1696	<p>Jan František Daudlebský Jiří Vilém Hartl mladší Michal Hoffmann Daniel Alexius Tomáš Veselý Mikuláš Slamenský František Josef Hirsch David Konstantin Šmelcer Jan František Suchomel Matěj Tichý František Zikmund Pinkl Tomáš Eckmüller Cyril Colidius, Rychtář</p>	<p>Václav Kostelecký Šimon Tumbler Rudolf Fritschko Pavel Jiří Haajk Ambrož Průba Vavřinec Zeyer Kristián Daudlebský Jan Bartlme Jonáš Pecher František Tarcko Michal Koch Václav Beretka Vojtěch Pinkl Mikuláš de Spine Václav Slaměnský Josef Zacheš Matyáš Parmir Dominik Haan Jan Hirsch Bartoloměj Řepa Ferdinand Todt Melichar Umlauf Jiří Koler Jakub Oberländer</p>
1699	<p>Jan František Daudlebský Jiří Vilém Hart Michal Hoffman Daniel Alexius Tomáš Veselý František Josef Hirsch Mikuláš Slamenský David Šmelcer František Zikmund Pinkl Tomáš Eckmüller Václav Beretka Jan Bartlme Dominik Haan, Rychář</p>	